

Westby ^{Dagbok} 199

IV

Norsk Polarinstitutt's Bibliotek

1925-40

NP 004492

LONGYEARBYEN.

6.8.1925.

REKORD efter grupper del IV og V s. 433.

STORE NORSKE SPITSBERGEN KULKOMPANI
Aktieselskap.

IV. Beretning om

Store Norske Spitsbergen Kulkompani Aktieselskap
fra 1925 til 1940.

= = + = =

Norsk Polarinstitutt's Bibliotek

Ved

Sigurd Westby.

I N N H O L D etter grupper del IV og V s. 433.

1930. oversikt.	315	
grusong 1925/26, første vinter etter overtagelsen	316	
Bay Kull Co. innstiller	317	
landske produksjonsklart	317	
forhandlinger 1926	318	
grusong 1926	319	315, 316
beretning 1925/26	320	316, 317
beretning 1926/27	322	317, 318
beretning Gr. 1	322	318
"beste" akselbrudd 1927	323	319
beretning 1926/27	324	323, 324
Bay Pro Memoria 13/9-1926	325	324
beretning 1927/28	326	319, 328
" " 1928/29	330	327
forlag for ny grube 3	331	
Martini-ekspedisjonen 1929	331	
Bay innstiller	332	316, 317
forhold 1929	334	
forhold 1929/30	336	
forhold 1926, 1927, 1928, 1931	338	
beredkommissjonen av 1929	342	
Exploration Co. og Staten 1932	342	320, 321
beretning 1929/30	343	327
1 Grube 2 1930	343	
beretning 1929/30	355	
beretninger 1930 til 1941, korte utdrag	356	365, 366
"libbig regnskap" 1942 - 1944	362	323, 373
beretning 1944/45	363	
beretninger 1930	364-366	
1931 finansspørsmål	367-375	324, 325
1932	375-376	
og telegrammer 1933	377-378	332, 333
" " 1934 - 1939	378-382	
grafier	383a	

(Forskilt for fotografier, person-, skibs- og stedsnavn).

1925 - 1930. oversikt. og statistikk.	315		
vintersesong 1925/26, første vinter efter overtagelsen	316		
Kings Bay Kull Co. innstiller	317		
Nederlandsche produksjonsklart	317		
tarifforhandlinger 1926	317		
skibningssesong 1926	336	F.	318
årsberetning 1925/26	376, 379, 381	Ferie	319
vinteren 1926/27	364	"Felter"	320
oppfaring Gr. 1	365	finanser	322
"Forsete" akselbrudd 1927	322, 380	flybensin	322
årsberetning 1926/27	331, 334, 380	flypost 1925	323
dir. Bay Pro Memoria 13/9-1926	375	"Forsete" akselbr	324
årsberetning 1927/28	380	"Forsete" solgt	325
argentinakjøtt 1928/29	324	fordikring	328
overslag for ny grube 3		fyrlykter	330
Albertini-ekspedisjonen 1929			331
Kings Bay innstiller	376	G.	331
arbeidsforhold 1929	365	GASS 1 Grube 2 1930	332
akkordsatser 1929/30	354	gasmasker	334
Statens forhold 1926, 1927, 1928, 1931	374	generalstreik Eng	336
Svalbardkommisjonen av 1929	374	grensekarter	338
Northern Exploration Co. og Staten 1932	316	grube 1	342
vinteren 1929/30	374	grube 3	342
GASS i Grube 2 1930	365	grunnstøtning "M"	343
årsberetning 1929/30	379		348
årsberetninger 1930 til 1941, korte utdrag	382		355
"foreløbig regnskap" 1942 - 1944	381		356
årsberetning 1944/45	379	Harstadkontor	362
noteringer 1930	382		363
" 1931 finansspørsmål	331	I.	364-366
" 1932. nasset 1930	366	isbryter	367-375
" og telegrammer 1933	381	islos	375-376
" 1934 - 1939	379	issituasjon	377-378
fotografier	370	italiensk ekspedisjon	378-382
priser	375, 379, 382	(Albertini)	383a
		J.	
		Julehilsen	321, 381
		K.	
		Kalkstensmel	378
		Kings Bay	317, 332
		kraftstasjon	343
		kostpenger	373
		kodstelegraf	382
		Kruskopf	321
		kull-briketter	370
		" lager 1941	360
		" lagerbrann 1930	366
		" levering til Staten	370
		" pris	323, 328, 332, 356
		" pulver	329, 355, 371
		" selskaper	341, 369
		" situasjon	320, 321
		kvindelige opvartere	334, 366

R e g i s t e r for Del IV, s. 315 - 382.

(Særskilt for fotografier, person-, skibs- og stedsnavn).
instrukser og statistikk,

Akkordsatser 373, 375, 336
analyser 322, 375, 376, 379, 381
André-ekspedisjonen 364
Anker-brakken Green Harbour 365
arbeidervernlov 18nn 317, 322, 380
arbeidsforhold 316, 319, 331, 334, 380
arbeidsreglement 375
arbeidsstans 332, 374, 380
argentinakjøtt 324
B.
Badekum 376
Barentsburg-anlegget 365
barometerstand 354
begravelsesplas 1930 365
Bergens Privatbank 1931, 367-374
bergmester 1933, 377-1934, 316
bergverkene 1935, 379-1936, 379-1937, 316
betalingsinnstilling 1938, 382-1940, 374
blinntarmoperasjon 357, 365
boligbygging 357
brann Gamlemessen, FM-hus 323, 328
" heisehus 379
" H2N 382
" Hotellnesbrakke 331
" kullager H.nesset 1930 366
" motorhus Hn 381
brannvernregler 343
briketter 320, 370
bunkerspris 375, 379, 382

C.
Centralbanken 316, 330, 341, 355, 369
Creditbanken 374

D.
Dampkjel Nespico 1930 365
" Steinmüller 380
driftsoverslag 355, 358, 357, 368
driftsstans 318, 373, 375

E.
eiendomsforhold 320, 325
eksplosjon Grumant 377
" Kings Bay 342
" evaporator 378
eksportavgift 329
evakuering 1941 360, 361

F.
Fondation 1930 364
Fondation 328
Fondation 374, 375, 378
Fondation v. Hotellneset 367
Fondation felt Green Harbour 370
Fondation 364, 372

F.
F. jeiding 327
Ferieingsseong 1936 318
"Felter" 325, 369
finanser 316, 367
flybensin 380, 382
flypost 1925 overtagelse 317
"Forsete" akselbrudd 323 324
"Forsete" solgt 324
forsikring 317, 335, 319, 378
fyrlykterte 316, 327
Statens forhold 338, 339
Stat G. overenskomst 32, 356
GASSE i Grube 2 1930 348-354
gasmasker 382
generalstreik England 318
grensekarter 451-452, 322
grube 1 asjonering 358
grube 3 i kommisjon 330, 331
grunnstøtning "Malygin" 377

Svalbard selskaper 341, 367
støvdeper 332
Svea H. uben 356, 358, 375, 378
harer 366, 373
Harstadkontor 16, 322, 323, 373
" 378
syss I. vannhus 378
isbryter 319, 325, 379, 382
islos 364
issituasjon 1929 332, 367
italiensk ekspedisjon 331
taugh (Albertini) 381

J.
Julehilsen 321, 381

telegrafbestemmelser 382
trak K. 376, 381, 382
kalkstensmel 378
Kings Bay 317, 332
kraftstasjon 343
kostpenger 373
kodetelegraf driften 382
Kruskopf 321
kull-briketter 370
Vann lager 1941 328, 360
Vann lagerbrann 1930 366
Vann levering til Staten 370
" pris 323, 328, 332, 356
" pulver 329, 355, 371
" selskaper 341, 369
" situasjon 26-320, 321
kvindelige opvartere 334, 366

korte utdrag 356/359, 33 bilder
40/41, 360, 41/42-361, 42-362,
43-362, 44/45-363.

Taugbane Gr. 2 i bruk okt. 1937,
s. 357.

1925 - 1930.

L.

langveggkuttmaskin 382
 lavtemperaturanlegg 343
 Londonkontor 363
 low density sprengstoff 377-379
 lydfilmapparat 379
 lønn 373, 375, 381

maskiningeniør ny lønn 382
 matstreik 328, 367, 372
 megling 318
 moskusdyr 332, 374, 381

Nederlandsche, Nespico 369-370
 Nespicos anlegg 365
 " dampkjel og varer 365, 372
 nedskrivning 377
 Northern Exploration Co. 342
 Noteringer 1930, 364-1931, 367-374
 " 1932, 375-1933, 377-1934, 378
 " 1935, 379-1936, 379-1937, 380-
 " 1938, 381-1939, 382-1940, 382a
 Nyanskaffelser 1936 357, 368
 Nyanvendelser av kull 329
 nybygg 382
 ny kullgang 330, 331
 ny organisasjon 330

O. ble flyttet til Harstad i 1919. I Harstad kunde det
 oljeutvinding 329, 370
 oppfaring grube 322
 oppvartere 320, 334
 organisasjon 359

P. kullbeholdningen i den stillere tid ble buet til
 passasjerinnredning 1930 364
 Pieters-anlegg LT 343
 polsk dumping 329
 prest (Kruse) 379
 posthus 379
 priser 373
 produksjon 321, 330, 355, 358, 357, 359
 produksjonsavgift 339
 produksjonsutgifter 329
 Pro memoria 1926 (Bay) 325-327
 " 1927 327
 " 1928 (B. & HJ) 339-341

R.
 radio 1930 366
 rasjonering 382
 rein 375, 381
 reklamasjon 375
 Rockefeller Foundation 1930 364
 rotter, mus etc 328
 russerne 374, 375, 378
 russestøtten v. Hotelnesset 367
 russisk felt GreenHarbour 370
 Rørosarbeidere 364, 372

S.

sabotasje 319
 sikkerhetsnevad 375
 sikring 332
 skatt 317
 skjeiding 327
 skibningssesong 1936 319
 skole 380
 skolebygn ng 343
 spirituosaa 380, 382
 Spitsbergen overtagelse 320
 Spitsbergenpenger 381
 Spitsbergenutgifter 318
 sprengstoff 317, 335, 365, 377
 statsstøtte 316, 329
 Statens forhold 338, 339
 Staten overenskomst-32 356
 Statens radio Lb 366
 Steinhüllerkjel 380
 Stortinget 329, 338, 341, 342
 styre, nytt 451-463
 sukkerrasjonering 382
 Svalbardkommissjon 342, 367
 Svalbard lov 317
 Svalbardelskaper 341, 367
 støvdemper 332
 Sveagruben 356, 358, 375, 378
 svømmebad 376
 sysselmann 316, 322, 366, 374
 " 378
 sysselmannshus 378

T.

tarifforhandling 318, 319
 " 334, 373, 380, 381
 taugbane Gr. 1 381
 " brudd lastenale 376
 " silo 343
 telegrafan 321
 telegrambestemmelser 382
 traktor 376, 381, 382
 transport Nordenskiöld 376
 tysk ekspedisjon 1938 381

U.

Utvidelse av driften 359

V.

Vann i grube 2 328, 374
 varesalg til fremmede 382
 vinteresesong 25/316, 26/322
 29/335

Å.

Årsberetning. 25/26-320, 26-324
 27-328, 28-330, 29-355, 30/41
 korte utdrag 356/359, 33 bilder
 40/41, 360, 41/42-361, 42-362,
 43-362, 44/45-363.
 " Taugbane Gr. 2 i bruk okt. 1937,
 s. 357.

1925 - 1930.

Som nevnt side 309 nådde Store Norskes anlegg i Adventfjorden i 1925 den størrelse som var planlagt vinteren 1916/17, nemlig for en beregnet kapasitet av 200 000 tonn pr. år. Det var en størrelse som var nokså optimistisk dengang. Kanskje ikke så meget når det gjaldt produksjonen, men ~~det~~ det produserte skulde også plaseres, og da helst på det norske marked.

I 1916 var det i Nord-Norge ingen kullkrananlegg eller større kullagerplasser. Man fikk tilførsel av kull i smålaster på 1000 tonn eller mindre, eftersom mere kull trengtes. Nu skulde et såvidt stort årskvantum som 200 000 tonn plasseres og det til "fortrengsel" for import fra andre kanter, og skibningen måtte foregå i løpet av tredjeparten av den tid som før var brukt. Dette vilde bl.a. si, at lagerplassen i Norge måtte vesentlig utvides, og kredittforholdene omlegges.

Man så det derfor en tid nødvendig å måtte skibe en god del av produksjonen med store skib, som kunde bringe kullene til et "reguleringslager" et sted i Nord-Norge, hvor skibene kunde losses hurtig og derved frigjøres for tilsvarende flere reiser i den korte skibningssesong.

Dette var en av grunnene til at selskapets avdelingskontor i Tromsø blev flyttet til Harstad i 1919. I Harstad kunde det skaffes, foruten rummelig tomt for kontor, ekspedisjonslager og kai, også tilstrekkelig areal for reguleringslageret. Dette blev planlagt for 60/70 000 tonn med maskinelt losse- og lasteanlegg. Så kunde kullbeholdningen i den stillere tid distribueres til de lokale lagerplasser i Nord-Norge. Før maskineriet blev det innhentet tilbud bl.a. fra det samme amerikanske firma, som hadde levert anlegget på Hotelnesset. I årene 1919/20 blev ~~den nødvendige~~ det nødvendige planeringsarbeide utført, men videre kom man ikke, og det blev ikke nødvendig heller. Etterhånden blev nemlig av kullimportørene bygget kullkraner i Harstad, Tromsø, Hammerfest, Lødingen og Bodø, med en lagringskapasitet langt høyere enn før krigen.

Vintersesongen 1925/26. Første vinter efter Norges overtagelse av Svalbard.

Direktør Karl Bay kom til Longyearbyen 2/10-1925 og overtok ledelsen for vinteren, da overingeniør Westby reiste sydover 16/10 sammen med sysselmann Lassen. Om vintersyrke og stab se s. 310.

Statens representant, foreløbig den eneste, er sysselmann J. Gerckens Bassøe, som 14/10 avløste fungerende sysselmann Lassen. Bassøe blev altså første overvintrende sysselmann. Han hadde stasjon dels i Longyearbyen, dels i Green Harbour ved Statens Radiostasjon eller et av Store Norskes hus, "Amerikanerbrakken."

Utenom sysselmannen skal Svalbardadministrasjonen inntil videre ha en bergmester. Som sådan blev 25/9 utnevnt bergingeniør Hans Merckoll. Han kom til Longyearbyen 2/10 på et kortere besøk. Første bergmester-grubebesøk var 5/10 i Grube 2, som blev presentert av overingeniør Westby og bergingeniør Grøndahl. Bergmesteren hadde vinteren 1925/26 kontor i Oslo.

Vinteren i Longyearbyen hadde stort sett rolige arbeidsforhold. Som vel kunde ventes efter de ganske hårdhendte lønnsnedslag høsten 1925 blev det noen efterdønninger. I november forsøkte Arbeiderforeningen å fremtvinge pålegg på tomprisen på taugbanen. Direktøren telegraferte til Hovedkontoret bl.a.: "anser utelukket at selskapet kan innrømme kravet som utvilsomt kun brukt for søke svekket inngåtte avtaler og bane veien for nye krav. Best foreløbig vente med utbetaling av novembertrekket." (Interessant til sammenligning med direktørens holdning til overingeniørens forslag desember 1922, s. 255. Det er nyttig med litt personlig vintersjeferfaring. S.W.) Konflikten gled over efter noen dager, og vinteren blev ellers stort sett rolig i Longyearbyen.

Men Hovedkontoret hadde det meget bekymringsfuldt. Finansvanskeligheter foranlediget en rekke ekstraordinære styremøter og forhandlinger med Regjeringen om eventuell statsstøtte. Centralbanken for Norge avslag 21/1-26 ytterligere kreditt, uten begyndelse, og styret, særlig dets formann, advokat Carl Lundh, hadde en meget travl tid utover.

11/2 telegraferte styrets formann til Longyearbyen: "Av finansielle grunner nødvendig vite hvorfor ikke produksjonstallene når de forutsatte kvantiteter og når forandring kan ventes." (Et telegram som nok kunde bringe direktøren til ytterligere ettertanke om sine telegrammer til grubekontoret vinteren 1922/23. S.W.)

16/3 nytt telegram til grubekontoret: "til orientering pundets og kullprisenes stadige synkning påvirket bankene fremkaldt større finansielle vanskeligheter enn nogensinde. Endnu ingen værkreditt ordnet utenom jernbanens forskudd inntil 1/2 million på solgte 56 000 tonn. Ingen bestemmelse truffet driftens fortsettelse utover vintersesongen. Eneste mulighet herfor ligger fremdeles i lønnsreduksjon og produksjonsøkning. Orientering arbeidsforhold Bergverkerne Norge postsendt med "Hobby" (fra Tromsø 8/3). Bergverkernes tariff oppsagt til første april. Forhandlingene avsluttet resultatløst medling opptatt. Bergverkerne foreslår 25 % regner kunne oppnå 20 % reduksjon. Gjennomsnittsførtjenesten var ifjor for alle bergverker 1,73 timen. Minstelønn nu akkord daglønn 1,00 1,20 forlanges redusert til 0,83 0,90."

Styret i Bergverkerne i Norge, sammensatt av medlemmer og med direktør Drasselhøys i lederstilling og et utkast til arbeidsforhold for Svalbard. Forslag til sådan lov blev sent Store Norske styre 28/5-26.

Kings Bay Kull Co. har hatt stadig ökende vanskeligheter og har innstillet driften. Nu har man fattet nytt håb, idet prøver av Kings Bay kullene skal ha vist, at disse er særlig skikket for oljefremstilling. For å stimulere interessen arrangerte Polyteknisk Forening et stort møte i Oslo med foredrag av Statsbanenes sjefkemiker dr. Gram og sjefingeniør Lysaker om "Oljeutvinning Kings Bay kull," den 23/2-26.

Nederlandsches direktør Dresselhuys regnet 5/3-26 at anlegget i Barentsburg vilde være produksjonsklart fra 1/8 med en kapasitet av 1000 tonn pr. døgn med 400 mann i gruben.

Store Norskes hovedkontor har i løpet av vinteren undersøkt flere typer av sikkerhetssprengstoff. En større bestilling av "Kulltornitt" blev plasert ved Grubenens Sprengstoffabrikker.

En avveksling i vinterens bekymringer var en telefonoppringning fra en hr. Kurt Gross, som meddelte at han "idag, 23/12, skal fly til Spitsbergen og medtar litt flypost, om så måtte ønskes, i tilfelle innlevert til ham innen kl. 12.- Og om selskapet kunde gi grubekontoret beskjed om å fyre opp et signalbål på toppen av Mt. Nordenskiöld."- Mannen startet virkelig, men kom vistnok ikke stort lenger enn til Hamar, hvilket sikkert var heldig for ham.

I Lov om Svalbard av 17 juli 1925 nr. 11 heter det i § 2: "Norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Svalbard når ikke annet er forutsatt. Andre lovbestemmelser gjelder ikke for Svalbard uten når det særskilt er fastsatt."

At Svalbard skulde være norsk territorium måtte jo medføre noen utgifter, og for sikkerhets skyld var man ute i god tid med "Lov om skatt til Svalbard på formue og inntekt, av 15 juli 1925, altså to dager forut for "Lov om Svalbard". Og ganske riktig, det strømmet inn til grubekontoret krav fra påpasselige lensmenn og herredskasserere om trekk for skatterestanser. Og fra mange skatteoppkrevere kom det efter hvad ofrene mente altfor ublu krav. Det blev endel uro om dette utover sommeren og høsten 1925, og 11/12 telegraferte grubekontoret bl.a.: "På enkelte skatte-debitorer faller store beløp, etpar omkring totusen, en enkelt tretusen (store beløp dengang), vesentlig gamle skatter. Tillagt Spitsbergenskatten som er det dobbelte av statsskatten i Norge, blir skattekravene store hensyn reduserte fortjeneste. Vi anser oss lovmessig kun forpliktet trekke Spitsbergenskatten, men gjør vårt beste som før trekke andre skatter spesielt siste års. Skal vi under nuværende forhold hårdhendt trekke gamle skatter risikerer vi skattestreik og arbeidsstans. At Spitsbergenskatten er høyere enn statsskatten i Norge ansees uretferdig og resolusjon herom sent regjeringen av arbeidere og funksjonærer gjennom sysselmannen.

Et annet lovområde som blir aktuelt snarest er arbeidervernloven. I løpet av vinteren hadde overingeniøren efter oppdrag av styrets formann en rekke konferanser med fabrikktilsynet, kontorsjefen i Bergverkenes Landssammenslutning, bergmesteren, forretningsfører Udegaard i Norsk Arbeidsmandsforbund og med direktør Dresselhuys i Neiderlandsche om et utkast til arbeidervernlov for Svalbard. Forslag til sådan lov blev sent Store Norskes styre 28/6-26.

Tarifforhandlinger 1926.

Det begyndte så smått med et orienterende møte på Store Norskes kontor. Deltagere var styrets formann advokat Carl Lundh, forretningsfører Ødegaard i Norsk Arbeidsmandsforbund og overingeniør Westby. 17/4 kom direktør Bay fra Svalbard, med Kings Bay-båten "Hobby", etter sin første overvintring, og med ham fulgte to representanter for Longyearbyens Arbeiderforening, Arbeiderforeningens formann, Brufladt, og viseformann Bech. Og 21, 23 og 24/4 var det møter på Store Norskes kontor med følgende deltagere fra Store Norske: direktør Bay, disponent Jacobsen, overingeniør Westby og ingeniør Sverdrup. - Fra Norsk Arbeidsmandsforbund: forretningsfører Ødegaard, sekretær Eikefjord, og fra Longyearbyens Arbeiderforening Brufladt og Bech.

Enighet blev ikke oppnådd, og det later til at Styret er mest stemt for driftsstans uten fortsatte forhandlinger, da Arbeidsmandsforbundet unntar en altfor steil holdning under hensyn til den aktuelle finansielle situasjon. - Det blev foreløbig bestemt å sende første båt til Advent Bay uten som vanlig å ta med nye arbeidere, og "Forsete" avgikk fra Harstad 4/5.

Tilstyremøte 30/4 hadde den tekniske stab utarbeidet omkostningsoverslag for driftsstans, etter to alternativer: 1/ vakthold og vedlikehold med 1 sjef og 19 mann, og 2/ vakthold med oppfaring på 1 skift med 1 sjef og 49 mann. Videre var der utarbeidet en oversikt som gikk ut på, at man etter siste fire måneders driftsresultater skulde kunne regne med en årsproduksjon på 180 000 tonn. Der er nu 7 conveyorer igang, senere på sommeren blir det 8 conveyorer og antagelig bedre kullgang, så sikkerheten å overslaget skulde være bra.

Spitsbergenutgiftene for januar/april var for 60 000 tonn kr. 900 000.- eller kr. 15.- pr. tonn, svarende til kr. 2 700 000.- for 180 000 tonn som Spitsbergenutgifter for 1926/27. Dette skal reduseres med gjennomsnittlig 10 % til kr. 2 430 000.- Av de nevnte kr. 15.- pr. tonn går ca. kr. 12.- til lønninger og kr. 3.- til materialer.

Så kom kullkrisens kulminasjon i England med generalstreik fra midnatt 4/5-1926.

Imidlertid hadde advokat Michael Puntervold tatt initiativet til å få forhandlinger igang igjen, idet han i brev av 29/4 til Store Norske og Arbeidsmandsforbundet hadde foreslått å opptre som megler, man savner jo foreløbig en offentlig meglingsinstitusjon for Svalbard. Og 4/5 fremsatte Puntervold en meglingsforslag med innstendig henstilling til partene om å ta det til alvorlig overveielse. Hovedpunktene gikk ut på følgende:

Minstelønnssatser for dagarbeide kr. 1,40 pr. time, akkordarbeide kr. 1,20 og "normalarbeide" kr. 1,75. Det forutsettes at akkordtageres effektive fortjeneste ikke reduseres med mere enn 10/12% i forhold til nuværende fortjeneste. Forhandlerne er enig i at selskapets reduksjon av kostgodtgjørelsen fra kr. 4.- til kr. 3.- antas å svare til 4 % lønnsforhøyelse.

Som nytt kommer feriebestemmelse til. 3 måneders sammenhengende tjenestetid berettiger til 2 dages ferie eller feriegodtgjørelse. Etter 6 måneders tjeneste ytterligere 6 dages ferie. Skoft utover henholdsvis 3 og 6 dages varighet fratrekkes med tilsvarende antall dager i ferie eller godtgjørelse.

Advokat Puntervolds meglingsforslag blev desavuert av Arbeidsmandsforbundets "Tariffkomite", men etter ytterligere forhandlinger blev forslaget vedtatt av partene, og 10/5 telegrafert.

Følgelig mottokes skrivelser undertegnet samtlige streikslagende medlemmer oppsigelse av akkordene og at arbeidet fra samme dag utførtes på dagløn da lagene fanit gjeldende satser ikke gav riktig fortjeneste. Samtlige lag innkaldtes etterhvert kontoret

til Spitsbergen til avstemning med inntrengende anbefaling av Eikefjord Og Bech. Og 14/5 blev forslaget vedtatt av arbeiderne i Longyearbyen. Derefter blev oppsigelse sendt til alle B-funksjonærer med tilbud om å fortsette på redusert lønn. Alle godtok dette.

Utgangstillingen ved forhandlingenes begyndelse var m.h.t. timelønnssatsene at selskapet tilbød kr. 1.20, 1.00 og 1.50, medens foreningens forhandlere foreslog kr. 1.65, 1.40 og 1.85 for resp. dagarbeide, akkordarbeide og spesialarbeide (verksted, elektriskere, smeder, snekkere, stemplere, skinnelleggere.)

Ulykkesforsikringen (i "Sigyn"), for tiden kr. 7500.- ved død eller invaliditet og med dagpenger kr. 5.- ved forbigående arbeidsudyktighet, har hittil været regnet underrett for alle arbeidere med premie regnet som for grubearbeide. Fra sommeren 1926 regnes 70 % av arbeiderne som grubearbeidere, 20 % som utearbeidere og 10 % som innearbeidere med henholdsvis 25, 18 og 10 promille i premie. Årspremien, for 300 mann, blir dermed nedsatt fra kr. 45 000.- til kr. 40 100.- årlig. Årspremien reguleres efterskuddsvis efter det aktuelle arbeiderantall.

Skibningssesongen 1926 blev åpnet av d/s "Forsete" som ankom til Advent Bay, Hotelnesset, 9/5. Isforholdene var almindelig gode og skibningen fortsatte uten uheld i vel seks måneder. Skibningen fortsatte særlig lenge utover høsten foranlediget av kullstreiken i England, som medførte en viss knaphet på kull i Norge utover sensommeren. Navigasjonen var ikke helt enkel i november. "Ingerto" og "Skald" avgikk fra Harstad 5/11 og kom til Longyearbyen 13/11, på ottende døgnet. Da hadde Isfjorden begyndt å fryse til. For å sikre skibningen blev Oslos tidligere, nylig utrangerte isbryter "Mjølner" i all hast reparert og utrustet i Oslo og avgikk derfra 6/11 via Horten og Harstad. Den fikk besetning fra Marinen med erfaring fra arktiske farvand. Isbryteren fikk nytt navn "Isbjörn". Efter første avgang fra Harstad 14/11 måtte den returnere på grunn av storm. Ved annen avgang 18/11 medfulgte kullskibene "Ingertre" og "Munin". Alle tre skib måtte returnere da de møtte overhending uvær utenfor norskekysten. Imens var kullstreiken i England opphørt og det var ikke lenger grunn til å forsøke ytterligere forlengelse av skibningssesongen. De siste skib fra Longyearbyen denne høst var "Ingerto" og "Skald" som kom tilbake til Harstad 25/11. Da hadde det været 19 kuldegrader i Longyearbyen og Advent Bay holdt på å fryse til.

Arbeiderforeningen under sin "radikale" ledelse forsøkte å utnytte situasjonen og satte igang sabotasje fra 14/11 i den hensikt å presse lønningene i været. Man trodde nemlig at selskapet hadde eventyrlig fortjeneste på grunn av kullstreiken i England.

Telegrammer fra grubekontoret forteller om dette: " 7/11 forsøkte tillitsmenn oppnå større betaling for strossefolkene hvilket måtte avslåes da fortjenesten lå over hvad overenskomsten tilsikret strossefolkene nemlig akkordfortjeneste kr. 16.80 medens strossefolkene har oppnådd eksempelvis september oktober gjennomsnittlig resp. 18.84 og 18.80 med laveste fortjeneste 17.60 17.56. Mandag tirsdag produsertes hver dag 700 tonn medens gruben lå an for høyere produksjon. Onsdag var tempoet merkbart nedsatt. Torsdag mottokes skrivelse undertegnet samtlige strosselag meddelende oppsigelse akkordene og at arbeidet fra samme dag utførtes på daglønn da lagene fandt gjeldende satser ikke gav riktig fortjeneste. Samtlige lag innkaldtes efterhvert kontoret

og meddeltes ingen pålegg kunde finne sted som betød praktisk lønnsforhøyelse mens prisene på strosse som hadde forværret seg noeget første halvdel november vilde bli tilsvarende regulert oppad som for henhold satsene. Samtidig hevdedes bestemt arbeidernes forpliktelse akkordarbeide når bevislig fortjenesten overskred protokolltilførselens bestemmelse som ikke kan være ensidig forpliktelse selskapet henhold overenskomstens hele forutsetning. Fornyet måling strossene lørdag hadde tilfølge et par mindre forhøyelser allikevel mottokes igår forlangende om pålegg samtlige strosser motsvarende 8 % lønnsforhøyelse. Svarer idag ingen anledning innrømme denne. Arbeiderne har telegrafisk forespurt forbundet om ikke arbeiderne har rett oppsi samtlige akkorder og rett arbeide daglønn efter 11.20. Oppfatter strossefolkenes aksjon som forløper søke hevet samtlige lønninger. Mener overenskomsten må fastholdes stemningen allerede splittet ~~blant arbeidene~~ men bortsett fra dette vil arbeiderne neppe lenge se seg tjent med arbeide daglønn når samtlige eventuelt settes daglønn for fremtvinge hurtigere avgjørelse.. 22/11 sabotering varte hele uken men normalt tempo gjenopptatt idag gamle betingelser.

Men uroen fortsatte. 2/12 forlangte 16 oppvartergutter 30 kroners pålegg månedlig med trussel nedlegge arbeidet 3/12 om kravet blev avslått hvilket skjedde idet guttene foreholdtes den kontraktstridige opptreden samme foreholdtes 4 av guttenes hvervarende fedre men forgjeves idet samtlige nedla arbeidet. Tillitsmennene inngikk på å søke megle tale guttene tilrette, men forgjeves skjönt stillet i utsikt 10 kroner månedlig for ekstraarbeide rengjøring spisesalen etc. Arbeiderne inntar foreløbig passiv holdning likeså foreningen. Endel arbeidere støtter vistnok guttenes aksjon antagelig for søke utnytte til situasjonen syndikalistisk retning. Ti arbeidere er oppfordret overta oppvartningen men erklærte seg tilslutt uvillige efter konferert foreningens styre. Herav sluttes at arbeidet med oppvartningen betraktes som streikebryteri skjönt dette endnu ikke uttrykkelig tilkjendegitt. Har foreløbig klart oppvartningen med hjelp av A-funksjonærer hvilket vanskelig kan gå lenge. Søker komme til klarhet ordningen søndag morgen når samtlige arbeidere samlet. - Oppvarterne innstillet aksjonen.

I Styrets årsberetning for 1925/26 står bl.a.: "Norges overtagelse av Svalbard fandt sted 14 august 1925. Selskapet har siden den tid stadig været i rapport med Regjeringens forskjellige departementer angående de mange spørsmål som overtagelsen har foranlediget." Og videre: "Den ved Norges overtagelse av Spitsbergen foranledigede ordning av eiendomsforholdene har pågått siden ifjor høst. Efter at selskapet gjennom Utenriksdepartementet hadde anmeldt sine okkupasjonskrav for den efter traktaten beskikkede Svalbardkommissær, har der været ført forhandlinger, tildels under Svalbardkommissærens ledelse, med de forskjellige selskaper som hadde anmeldt delvis konkurrerende okkupasjonskrav. I anledning av disse forhandlinger fikk styret representantskapets bemyndigelse til å treffe overenskomster om grensereguleringer eller delvis avståelse av enkelte områder. Resultatet av forhandlingene blev at man er kommet foreløbig overens om grensene med samtlige fremmede okkupanter. Disse overenskomsters ikrafttreden er dog gjort avhengig av at selskapet ikke av annen grunn blir nødsket til å underkaste sine besittelser på Svalbard prøvelse av den ved traktaten nedsatte kommisjon. Ved kravenes oversendelse til Svalbardkommissæren har nemlig Statens advokat (Arnold Røstad) ment å måtte reise innsigelser for såvidt angår en del av de av selskapet erhvervede områder. De i anledning herav med Staten åpnede forhandlinger har foreløbig ikke ført til noe resultat, men pågår fremdeles.

Der er ikke nedlagt noen innsigelse mot det område hvorpå kull-drift nu foregår ved Adventfjorden og heller ikke mot det område ved Grönfjorden hvor selskapet har foretatt undersøkelsesdrift."

Om produksjonsdriften: "Produksjonen har i driftsåret utgjort 153 521,79 tonn. Når produksjonen ikke nådde et høyere tall skyldes det hovedsakelig et sandstenslag som delte kullgangen i to høyder... Den planlagte samtidige drift på den øvre kullgang over hovedgruben (Grube 2) blev påbegyndt 19/9-1925.... Den øvre kullgang står ved skakter i forbindelse med hovedgruben, således at transporten faller lett og billig."

mann kvinner barn betjening

Om kullsituasjonen generelt: "Den europeiske kullindustri arbeidet ved driftsårets begyndelse under vanskelige forhold, som tiltok utover høsten. Det var derfor under adskillig tvil at styret gikk til sin beslutning om å opprettholde vinterdriften, særlig efter at den britiske regjering besluttet å yde kullindustrien en større statsstøtte direkte, samtidig med at der i de øvrige kullproduserende land i Europa blev gitt kullindustrien støtte i forskjellig form. Det har imidlertid vist seg at styrets beslutning om å opprettholde full drift har været heldig for selskapet. De unormalt lave priser varte helt til mai i år, da statsstøtten opphørte i England og samtidig kullstreiken utbrød. Virkningen av streiken gjennom stigende priser på kullmarkedet har dog ført seg gjeldende utover sommeren og høsten. Denne stigning har selskapet kun i forholdsvis ringe utstrekning kunnet tilgodegjøre seg, for det driftsår som utløp 30/6-1926. P.g.a. de finansielle forhold som nødvendiggjorde et driftsforskudd på de opparbeidede beholdninger, var man allerede ved årsskiftet nødsaket til å inngå en leveransekontrakt med Norges Statsbaner om ca. 65 000 t kull å levere gjennom skibningssesongen til priser som blev å fastsette ved overenskomst innen utløpet av april måned. Denne kontrakt blev p.g.a. kullsituasjonen overordentlig fordelaktig for N.S.B. Forøvrig har kullene som tidligere været solgt efterhvert utover sommeren og høsten til stigende priser."

I juni blev det såkaldte "Kruskopf"-system med ferdige stenstøvforladninger for kullsprengningen antat til prøve. Det skulde være betydelig tidsparende og medføre særlige sikkerhetsfordeler m.h.t. utblåsere. Efter et par års forsøk gikk man tilbake til det tidligere system med sandforladninger rullet av avispapir, som heiskjørerene laget istand i kjørepausene. Kruskopf viste seg ikke å medføre vesentlige fordeler.

Overtagelsen av Svalbard har også satt telegrafstyret i sving: radioen i Longyearbyen har fått nytt anropssignal T Q E istedenfor det gamle A C C (Arctic Coal Company), som har været brukt siden 1912.

Hovedkontoret sendte som vanlig en julehilsen på "vers" til grubekontoret, denne gang sålydende: "God jul godt år og takk for det gamle - måtte fortsatt produksjonsrekordene ramle." Undertegnet av personalet ved hovedkontoret: Jacobsen Bergquist Bing Christensen Flaaten Gröndahl Lindquist Sand Westby.

Og grubekontorets personale kvitterte gjerne på samme vis. Ideen var at man senere lett kunde finne ut, i telegramarkivet - navnene på de respektive kontorers personale ved årsskiftet. Skikken bortfalt desværre efter 1945.

Kullene kunde f.eks. ved en beltconveyor føres til nuværende taugbanesilo og taugbane, som har forbindelse med taugbanen fra grube 2. Ved bare 2 mann på et skift, eller helst 4 mann på to skift, kunde man i løpet av forholdsvis kort tid ha opparbeidet en viss lengde av hovedstoll, som så i tilfæll hurtig kunde kunde utvides, kompletteres med tverrelag etc. - Som alternativ foreslått begynde hovedstoll for grube 3, stollnæset. - Forslaget blev avvist, da formannen hadde slikt erfaring med bankene om finansieringen, at "hver eneste mann måtte settes på produksjonen i grube 2 nu for tiden."

Det skulde gå adskillige år før den nye grube 1 blev satt igang, og da efter ingeniør Sverdrups forslag med hovedinngang

Vinteren 1926/27.

Staben i Longyearbyen var: vintersjef direktör Karl Bay med grubeingeniører Einar Sverdrup, Gunnar Aasgaard og Joachim Lindholm, kontorsjef Hans Svendsen, telegrafist Otto Rogne, verkslege Ottomar Fleischer, prest og lærer Sören Storaker. Vinterstyrke ialt 531 personer, således fordelt:

	menn	kvinner	barn	betjening
sjefsmessen	13	7	5	7 incl. sykehus
formannsmessen	12		1	2
maskinmessen	12			2
arbeidermessen	349			29
div. familier	14	17	38	2
Green Harbour	1	1	2	
Hotellnesset	15			2
	416	25 ul.	46	44 = 531.

Sysselmannen, Bassøe, er i Oslo.

Analyse av kull (Heidenreich) fra røsk ~~åsen~~ ved Hotellnesset, senere kaldt "Grube 3": kullene er fra "kritt", samme fløts som ved grube 2 ligger ca. 15 m under fløts 2:

vann	2,84 %
aske	2,06
gass	34,26
brennverdi	7865 kalorimetrisk
"	7540 effektiv.

Hovedkontorets tekniske avdeling utarbeider grenekarter som skal til voldgiftsdommeren for Svalbardrettigheter, Sindballe, i København.

Videre blev gjennomgåelsen av utkast til arbeidervernlov ferdig og med selskapets uttalelse oversendt Sosialdepartementet den 15/3-1927.

Under en konferanse med styrets formann 10/3 om bl. a. utsiktene for grube 2, skeiding ved grubeåpningen, fremholdt overingeniøren at det var påkrevet å påbegynne oppfaring av grube 1 sønnenfor forkastningen, med bruk av den gamle taugbane, som jo står der, kjøreklar. Oppfaringskullene vil betale oppfaringen. Overingeniørens hovedargument var at selskapet i tide burde gjøre ferdig en reservearbeidsplass om "noe" skulde hende, f.eks. en brann ved inngangen for hovedstollen i grube 2, en mulighet som ikke er fjerntliggende, og som vilde stanse driften øyeblikkelig for ubestemt tid. - Efter grubeulykken 1920 i grube 1 kunde arbeidsstokken beskjeftiges i den da langt oppfarte grube 2. Nu er ~~der~~ ingen reservearbeidsplass, og arbeidsstokken er desuten adskillig større. - Ny hovedstoll burde settes an f. eks. 100 m syd for forkastningen. Kullene kunde f.eks. ved en belteconveyor leveres til nuværende taugbanesilo og taugbane, som har forbindelse med taugbanen fra grube 2. Ved bare 2 mann på et skift, eller helst 4 mann på to skift, kunde man i løpet av forholdsvis kort tid ha opparbeidet en viss lengde av hovedstoll, som så i nødsfall hurtig kunde utvides, kompletteres med tverslag etc. - Som alternativ foreslått begynde hovedstoll for grube 3, Hotellnesset. - Forslaget blev avvist, da formannen hadde slikt strev med bankene om finansieringen, at "hver eneste mann måtte settes på produksjonen" i grube 2 nu for tiden.

Det skulde gå adskillige år før den nye grube 1 blev satt igang, og da efter ingeniør Sverdrups forslag med hovedinngang

langt inne i dalen, og med ny taugbane, silo, fjellheis og brakkebebyggelse, og med ny veiforbindelse med "Gamlebyen". Bygningskomplekset ved den nye grube 1 fikk navnet "Sverdrupbyen", etter forslag av en av arbeiderne.

Styrets formann foreslår 11/4-1927 at overingeniøren overtar Harstadkontoret i sommersesongen, idet anleggsarbeiderne nu i det vesentlige er avsluttet, og Harstadkontorets nuværende leder, kaptein Jacobsen, ønsker avløsning. I vintersesongen skulde overingeniøren som før ha ledelsen av den tekniske avdeling ved hovedkontoret. Overingeniøren aksepterte, og dermed har alle anleggsperiodens ingeniører, unntatt direktør Bay, sluttet ved produksjonsarbeidet på Spitsbergen. Dette er nu overtatt av andre etter det siste moderne slagord "anleggsingeniørene bør ikke gå over til driften". Produksjonsdriften på Spitsbergen blev nu i årene til, og også noen år efter annen verdenskrig, ledet av grubeingeniører.

Overingeniøren begynte ved Harstadkontoret 23/4-27. Personalet forøvrig består av kontormenn Mens Christensen, Agnar Bertheussen og Ragnar Solstad, med Peder Bendiksen som kaiformann. Kontortid som vanlig i Harstad 9-13 og 16-18.

Sesongens første båt, "Forsete", kaptein Leif Conradi, avgikk fra Harstad 4/5 med 80 passasjerer, kom 9/5 til iskant midtfjords i Isfjorden tvers av Coles Bay, og kom tilbake til Harstad 17/5 med 80 passasjerer hvoriblandt direktør Bay. Med annen "Forsete" fra Harstad 21/5 reiste bl.a. svesselmann Bassøe, mens bergmester Merckoll drog fra Tromsø med eget fartøy 29/5. Fartøyet fikk senere navnet "Hibarofo" efter første stavelse i navnene på industridepartementets øverste embedsmenn med tilknytning til Svalbard: ekspedisjonssjef Hillestad, industridirektør Hj. Batt, statsråd Robertson og byråsjef Foltmar.

Prisnivået for kull kan sees av en last fra England til Harstad primo juni: 2400 t a Sh. 21/6 cif. Frakten oppgitt til Sh. 6.

Formannshuset i Longyearbyen, bygget av Arctic Coal 1913 med betongyttervegger, brendte totalt 23/8-27. Anleggsbrakken i Gangsåsen ved Harstad blev revet og gjenoppført nær fjellheis 1 og innredet til bruk for ugifte formenn. Den gjorde tjenesten til den som mesteparten av Longyearbyen ellers blev brendt av tyskerne under krigen.

"Forsete" kom til Harstad 3/10 med ca 400 t kull, som blev losset til Store Norskes kontorlager. (Lossing fra 3 luker med 20 mann, lossepris kr. 22,25 pr. t. som innbefattet opprigging av og nedtaking av "stillinger". Lossetid 17 timer.) Og så gikk "Forsete" nordover igjen på det som blev skibets siste Svalbardtur. Der var denne gang liten høstutskiftning, og mange skuffede ansøkere stod igjen på kaien.

Den 20/10 kl. 0815 telefonerte B/D "Sterkodder" fra Tromsø til Harstadkontoret, at den hadde oppsnappet et telegram fra ~~M.M.M.M.M.~~ "Forsete", som på sydgående hadde brukket propellerakselen NV av Bjørnøya. Få minutter efter kom iltelegram fra "Forsete" til Harstadkontoret med anmodning om øyeblikkelig assistanse, posisjon 74° 32' - 14° 23'. "Sterkodder" blev anmodet om å avgå til assistanse. Den fylgte opp bunkers og avgikk fra Tromsø kl. 1030.

Den 22/10 telegraferte Geofysisk Institutt i Tromsø: "Har oppsnappet telegram at "Sterkodder" var fremme ved "Forsete" kl. 0930 og holdt på med slepegreiene.

Styrets årsberetning 1926/27. Hittilsett: "Av det i år skibede kull, 191 000 t, er vel 100 000 t lavert til H.M. Forøvrig er det vel vellet solgt av kullene til Nord-Morke og Bergen, idet man har måttet lagre ca. 30 000 t fordelt på 7 kommisjonslagere på strekningen Hammerfest-Bergen. Vanskeligheten ved å få avsatt

Resyme for "Forsete"s akselbrudd, 1927.

20/10 0510 akselbrudd
 0530 "Forsete" telegrafert til Harstad som mottok telegrammet 0835.
 0918 Harstad anmodet "Sterkodder" Tromsø gå til assistanse.
 0920 Harstad anmodet "Ingerfire", sydgående, søke kontakt.
 1030 "Sterkodder" avgikk fra Tromsø.
 1425 Harstad underrettet grubekontoret om "Sterkodder".
 1925 "Ingerfire" telegraferer: har telegrafkontakt.
 21/10 1900 "Forsete" telegraferer . alt vel.
 22/10 1010 Geofysen telegraferer at "Sterkodder" har kontakt.
 1130 "Forsete" telegraferer til Harstad: under slep 1100
 24/10 2400 Sleppe passerte Tromsø.
 25/10 1300 "Forsete" og "Sterkodder" ankom Harstad.

Kaptein Gule på "Sterkodder" fortalte at han hadde fått god hjelp av d/s "Ingeren" som har radiopelleapparat (det har ingen av de andre skibene i Svalbardfarten endnu, og heller ikke "Sterkodder"). "Ingeren" var for sydgående litt nord for Bellsund og peilet derfra inn både "Forsete" og "Sterkodder". Bjergningsbåten hadde hele tiden god radiokontakt med "Forsete", men hadde, da "Ingeren"s peilinger kom, kurs østover, snudde, og fikk kort tid etterpå "Forsete" i sikte. Et pelleapparat skal koste ca. kr. 2000. innmontert. Hadde "Sterkodder" hatt pelleapparat, så hadde den kunnet gå rett til "Forsete" uten tidsspilde.

Takst over "Forsete" i havarett stand avhjemlet 1/11. Skadetakst kr. 11884.-, skibets verdi i skadelitt stand kr. 30 000.- incl. redningsmateriell og radio, plus frakt av passasjerer og kullast ialt kr. 40 000.-

"Forsete" lå derefter opplagt i Harstad til det blev slippsett for besiktelse 30/11-1928 og solgt til Nordlandslinjen 4/12 for kr. 10 000.-

"Forsete" blev innkjøpt våren 1917 til erstatning for "Isfjord", påkostet ishud og innredning for passasjertransport, radio efter akselbrudd utenfor Isfjorden i 1921. I generalbalansen 1917/18 var det oppført med kr. 274 157,88.

Styrets årsberetning 1928 sier om dette: "S/S "Forsete" forfalt i år til besiktigelse. Da de utgifter som vilde være forbundet med å opprettholde klasse som tillot passasjerbefordring vilde bli uforholdsmessige, er skibet besluttet solgt, idet det - med den i de senere år gjennomførte trafikkordning - heller ikke er nødvendig for selskapet å ha eget skib for arbeider- og varetransport. Som følge herav er på "Forsete" avskrevet kr. 40 000.-"

Siste båt fra Longyearbyen blev "Ingerfire" 28/10-27 med kullast til Bergen. (6088 t.)

Siste produksjonstelegram dette år, av 27/12, hadde 2798 t og nevner "et døgn demonstrasjonsstreik mot det ferske argentina-kjøtt". Dette var slakt av svære dyr som kom fra fryselerager i Hamburg, og blev fraktet som dekkslast med kullbåt fra Grønlia, Oslo. Det blev kanskje i lengste laget.

Det er stadig vanskelig for arbeiderne å venne seg til trekkpøleggene kanskje særlig bidragstrekk. I november telegraferte grubekontoret: "...klager over for store bidragstrekk. Såfremt ikke kravene reduseres i hvert fald for de av oss foreslåtte... vil samtlige nedlegge arbeidet."

Av styrets årsberetning 1926/27 hitsettes: "Av det i år skibede kvantum, 191 000 t, er vel 100 000 t levert til NSB. Forøvrig er der som vanlig solgt av kullene til Nord-Norge og Bergen, idet man dog har måttet lagre ca. 30 000 t fordelt på 7 kommisjonslagere på strekningen Hammerfest-Bergen. Vanskeligheten ved å få avsatt

hele skibningskvantumet må dels tilskrives den økede produksjon og dels den mindre omsetning. Kullprisene har været jevnt faldende under skibningssesongen og stod på et lavmål ved sesongens avslutning, endog lavere enn før krigen. For inneværende år regner man med nogen stigning i produksjonen (det blev praktisk talt den samme, ca. 297 000 t.) samtidig som produksjonsomkostningene vil forminskes, idet der ved tarifoverenskomst fra 1/10-1927 er oppnådd en ny lønnsreduksjon og der desuten er forestatt andre reduksjoner og besparelser. På den annen side har Norges overtagelse av Svalbard medført at selskapene på Spitsbergen herefter vil ha å svare foruten den såkaldte Svalbardskatt også en eksportavgift til Staten.

Med de nuværende lave kullpriser er der flere gruber, særlig i England, som har måttet stanse produksjonen... Av foreliggende beretninger fremgår det at de fleste europeiske gruber, som ikke i en eller annen form har statsstøtte, går med tap.

Anleggsarbeidet var som nevnt i forrige årsberetning allerede da i alt vesentlig fullført efter planen. I år er derfor på anleggskonto kun medgått kr. 18723,34, idet grubens oppføring er avskrevet med kr. 88 284,51....

Eiendomsforholdene Spitsbergenkommisjonen har godkjendt selskapets krav, således at man i nær fremtid kan vente å få utstedt de i traktaten foreskrevne hjemmelsdokumenter på feltene. Selskapets eiendommer er regnet fra syd:

1. GRÖNFJORDFELTET M.nr. 18, L.nr. 1, Gröndal, 368,3 kvkm.

Av de oprindelige anneksjoner har man frafaldt området på vestsiden av Grönfjorden, hvor der efter erklæring fra De statsunderstøttede Svalbard ekspedisjoner ikke forekommer drivverdige forekomster av noen art... Likeledes har man frafaldt et mindre areal ved Colesbukten...

2. ADVENTFJORDFELTET. M.nr. 22, L.nr. 1 Longyeardal, 286,3 kvkm.

Ved overenskomst med det russisk-engelske Anglo-Russian Grumant Co. er dette selskap anerkjent som eier av det felt som strekker seg fra Colesbukten i syd langs Isfjorden og til noget forbi Lille Bjørndal i nord. På østsiden er Adventfjordfeltet blitt begrenset mot det av Staten ved overenskomst med A/S Svalbard overtagne felt...

3. SASSENBUKTFELTET. M.nr. 25, L.nr. 1, Saksedal, 230,1 kvkm.

Da der ikke fantes konkurrerende okkupanter, er dette felt i sin helhet tilkjendt selskapet."...

Årsberetningen er undertegnet av selskapets styre: Carl Lundh, Morten Lind, Johan Anker, C.W. Eger, Jacob Kjæde, Kristen Nygaard, Trygve Wettre, og parafert av Karl Bay.

Av direktør Bays Pro Memoria 13/9, 1926:

"Selskapets nyanlegg blev på det nærmeste ferdig sommeren 1922. Siden den tid er hengått 3 fulle produksjonsår. Resultatene av driften gjennom disse år vil fremgå av nedenstående oversikt.

	Prod.	FOB pris	Renter	Drifts- overskudd	Avskrivn.	Overskudd net.
1922/23	113 600	32.-	394 915	711 318	617 117	94201
23/24	152 500	32.-	459 806	1 155 997	813 448	342549
24/25	162 000	27,30	478 104	290 383	304 928	- 14545

Ialt er siden selskapets start

avskrevet	3 870 000.-
opplagt reservefond	400 000.-
til dividende, ikke utbetalt	672 000.-
altså tilsammen	4 942 000.-

Av fortjenesten på den provisoriske drift under krigen i 2½ år utdeltes et samlet utbytte på ialt 17½ % av aksjekapitalen kr. 9 600 000.- med ialt kr. 1 680 000.-. De utbetalte lånerenter inntil 1/7-25 utgjorde kr. 1 713 661.-, hvorav til Staten kr. 715 568.- og til Centralbanken for Norge kr. 924 336.-. Selskapet har således til renter, avskrivninger, fonds og dividender et samlet beløp kr. 8 335 661.- som således er tatt av selskapets driftsoverskudd gjennom årene.

Samlet beløp av utbetalte lønninger til funksjonærer og arbeidere 1/7-16 til 30/6-25 har utgjort kr. 16 908 298.-.

Selskapets anlegg på Spitsbergen og bygninger i Harstad står, efter avskrivninger, bokført for kr. 10 908 076.-. Deri er ikke medtatt verdien av land- og gruberettigheter.

For driftsåret 1925/26 .. blir det foruten dekning av samtlige driftsutgifter også dekning av gjeldsrenter. Derimot blir det intet til avskrivninger. Dette resultat er oppnådd i en periode, da en flerhet engelske gruber gikk med tap tiltrods for en statsstøtte som for de grubers vedkommende hvormed selskapet særlig hadde å konkurrere gikk opp i et beløp av kr. 4.- pr. t. største vanske-

Selskapets produksjonsomkostninger incl. gjeldsrenter har i de forløpne 4 produksjonsår for kullene levert FOB Spitsbergen utgjort:

1922/23
23/24
24/25
25/26

kr. 25,78 pr. t.
24,40
25,44
23,25

For driftsåret 1926/27 er oppstillet flg. kalkyle på basis av en årsproduksjon av 175 000 t:

Prod.omkostninger bokført Spitsbergen kr. 14,10 pr.t.

Utgifter bokført hovedkontoret

generalomkostn incl. assurance anlegg	1,57
transport av arbeidere og funksjonærer	0,50
sykehusets drift	0,28
skade- og sykeforsikring	0,43

16,88

renter av forskuddsbeløp for vinterdriften i de

7/8 mdr. da skibningen er avbrudt

renter av selskapets gjeld

0,37

2,30

kr. 19,55 pr.t.

I denne beregning er ikke medtatt skatter og eksportavgiften til Staten.

Denne beregning blev gjort i forbindelse med et andragende til selskapets hovedkreditoret Staten og Centralbanken for Norge om utsettelse med betaling av avdrag på gjeld og om å få det sist forfaldne driftsårs renter pr. 30/6-26 tillagt kapitalen for at selskapets/kulde kunne disponere de nødvendige midler for opprettholdelse av full drift. Andragendet blev innvilget samtidig som selskapet ved Regjeringens bistand fikk Statsbanenes tilsagn om for neste år om å kjøpe inntil 90 000 t. og herpå yte selskapet et forskudd av inntil kr. 12,50 pr.t. med et samlet beløp av kr. 1 125 000.-

En ny kalkyle basert på de faktisk oppnådde resultater som tyder på en årsproduksjon av 180 000 t gir kr. 18,60 pr.t.

I forbindelse hermed opplyses at den laveste pris hvortil kullene blev solgt i år (1926) var 18,75 fob Spitsbergen for 65 000 t. til Statsbanene. Prisen blev fastsatt efter kontrakten på basis av engelske kull i april, d.v.s. før den engelske kullstreik utbrød, og på et tidspunkt da de engelske gruber endnu hadde statsstøtte og prisene derfor var på det laveste.-

Selskapets gjeld utgjorde pr. 30/6-1926 til

<u>Staten</u>	kr. 2 500 000.-	
renter 1/7-25 til 30/6, 26	152 657,84	2 652 657,84
<u>Centralbanken</u>	3 412 500,37	
renter	250 801,44	3 663 201,81
<u>Creditbanken</u>	200 932,36	
renter	6 770,28	207 702,64
		kr 6 523 562,29
		=====

Oslo, 13 september 1926,

sign. Karl Bay.

I Morgenbladet 27/9-26 skrev en innsender bl.a.: "Man gjør *regning* med å kunne skibeoktober ut og kanskje noe ut i neste måned. Spørsmålet om å forlenge skibningssesongen er ikke enkelt. Sjøens vanlige vanskeligheter, mulighet for drivis og for at fjordene kan fryse til, men det som synes å vilde de største vanskeligheter er mørket."

I mitten av november er de siste rester av dagsly på vei til å forsvinne, m.a.o. dagen er kort, når det gjelder for skibene å "gjøre land". I måneskin og klarvær... kan man alltid ta ut konturene av fjellene, når bestikket ellers er i orden. Men meget sikrere vilde skibsfarten kunne foregå om det f.eks. i Isfjorden var stasjonert en isbryter. Den kunde bryte nufrossen is om nødvendig, men kanskje endnu større nytte kunde den gjøre som "ambulerende fyrskib" for å assistere skibene fra sjøen med å finne innseilingene. Ved radio kunde den nødvendige kontakt istandbringes og med lyskaster kunde signaler gis på meget lang avstand. Også uten isbryter vilde automatiske fyrlykter f.eks. på sydspissen av Forlandet og på Kapp Linné kunde lette innseilingen. Dette er vel kanskje sent i år men bør tas opp til overveielse så lyktene kan være på plass neste høst."

I Pro Memoria av 21/7/27 heter det: Etter den foreløbige avslutning av gevinst- og tapskonto pr. 30/6-27 viser utgiftene pr. t. kull levert FOB Spitsbergen å stille seg som følger:

produksjonskonto	12,50 pr. t.
omkostningskonto	1,47
transport av arbeidere og funksjonærer	
plus feriepenger	0,50
skade- og sykeforsikring	0,35
sykehusets drift	0,22

	15,04
renter	1,84
kr.	16,88

heri er ikke innbefattet skatter som det foregående år utgjorde kr. 16 477,48 og eksportavgiften til Staten av kull, og som for de første 100 000 t utgjør 1 % av verdien og derefter efter satser faldende med 0.1 % av verdien for hvert ytterligere 100 000 t. Totalproduksjonen 1926/27 var 207 743 t. (iflg. årsberetn.).

Sten, skjeiding og aske. 1927.

Grubekontoret telegraferte 21/1: " I lystiden vil praktisk talt al sten som unngått skjeidingen i gruben kunne skjeides på Nesset. For tiden er strosser 0-10 og 0-12 i stensonen som efter regelmessige kontrollprøver avgir 1-2 % sten til Nesset. Forøvrig leverer disse strosser likesom 0-14 og 0-16 som er stenfrie førsteklasse kull, derimot forekommer antydningssvis fra høsten av senere tiltagende striper kullskifer, tildels tynne striper lerskifer på

Østsidan av hovedstollen fra 0-9 til mitt på 0-15...Fra Øvre

fløts/år/år/regn/med/8-9/%/år/kullene/et/løst/
uttas ca. 15 % av samlede produksjon, efter skjeiding inneholdende ca. 9 %. Askespørsmålet vies største opmerksomhet likesom fortsatte systematiske askeanalyser foretas...Sålenge skifersonen og derav følgende Skjeiding vedvarer kan ikke påregnes over 4000 ukentlig."

Telegram 22/3-27: "skifersonen synes nu kulminert..Som forholdene nu ligger an påregnes praktisk talt skiferfri kull fra gruben når direkte lasting påbegyndes. Imidlertid er skjeding Neset idet kullene lagres ganske effektiv..."

Litt av hvert 1927-28.

Matstreiker. November 1927 et døgns grunnløs matstreik efter kokt kveite. Desember et døgns demonstrasjonsstreik mot Argentina-kjøttet. Februar 1928 et døgns demonstrasjonsstreik mot brød av amerikansk/tysk rugmel som nødvendig hvis øvrige rugmelbeholdning skal vare ultimo mai. Videre et døgns uberettiget matstreik efter middagspølser.

Rotter, mus, veggedyr og fluer var ukjent i Longyearbyen de første år efter 1916. Men sivilisasjonens følger begynner nu å vise seg. I juni 1927 telegraferer grubekontoret: "museplagen lager 1 og 2 forverret. Anbefaler oppsendt rottegift." I juli: "send snarest 10 liter Flitt mot veggedyr."

Brannskader. 17/3-27 brendte redskapsbod ved sjøen Neset, og 23/8 formannsmessen. Grubekontoret telegrafererte: "Hadde ikke formannsmessen hatt betongvegger, var sykehus og gamlemessen (gl. sjefsmesse) strøket med.- 7/4-26 brendte hytten ved Isdammen og 9/4 (annen påskedag) brendte "Gamlemessen". Huset var bygget av Arctic Coal i 1909.

Av Styrets beretning for driftsåret 1927/28.

Produksjonen har utgjort 207 406,48 t.. Den blev i juni hemmet endel p.g.a. et vanninnslag i grube 2, idet overflatevannet under sneløsningen banet seg vei til et parti av gruben gjennom sprekker i det overliggende fjell. Også i det nye driftsår voldte dette vanninnslag endel vanskeligheter, men de er nu overvunnet...

Da fjordisen i år i likhet med ifjor syntes å skulde bli liggende lenge, blev isbryteren "Pasvik" (Sydvaranger) leiet for å bryte råk til lasteplassen, og skibningen kunde således begynde 2/6-28. Sesongen varte i år kun til 13/10-28. Der var da skibet 179 000 t. Derav 90 000 til NSB. I likhet med ifjor har man måttet gå til lagring i Norge av ca. 26 000 t.

Kullprisene har været usedvanlig lave...På det tidspunkt da selskapets kull vanlig pleier å komme på markedet, var situasjonen i år den at medens man nok kunde ha holdt den engelske konkurranse stangen, var det umulig å selge de allerede produserte kull i konkurranse med de polske uten et betraktelig tap, likesom ødet var klart, at fortsatt kulldrift vilde øke tapet. Så snart styret var

gjennført en ny reduksjon svarende til halvt

...likessom det fortsatt vil skje andre reduksjoner og reduksjoner som forsvorlig kan gjennomføres... Styret har med stor oppmerksomhet fulgt det arbeid som f.t. pågår vedrørende metoder for oljefrysning av kull og for kullpulverfrysning. Til begge disse anvendelser er selskapets kull fortrinlig skikket p.g.a. deres store oljeholdighet og deres lave askegehalt og høye innhold av flyktige bestanddeler. Det foregår f.t. prøver med selskapets kull i tilslutning til allerede tidligere foretatte prøver og analyser....

klar over betydning og rekkevidde av den polske dumpingkonkurranse, fandt det å burde forelegge Regjeringen spørsmålet om å finne midler og utveier til å opprettholde den norske kullindustri på Spitsbergen. Dette skjedde ved en henvendelse til Regjeringen 25/4-28, hvori det påvistes at kullindustrien og de kullproduserende land i Europa forøvrig praktisk talt overalt for tiden nød direkte statsstøtte eller begunstigelser av annen art, og hvori det blev andratt om tilsvarende støtte for norsk kullindustri.

Til dekning av det tap som navnlig konkurransen med de polske kull vilde påføre selskapet og som støtte for fortsatt drift androg selskapet derfor om:

- A. 1) at der ved prisansettelsene for selskapets leveranse til jernbanen, hvor engelsk kullpris forutsattes lagt til grunn, tilståes selskapet et tillegg av 15 % i medhold av bestemmelsene om beskyttelse av norsk industri.
- 2) at der for det øvrige skibningskvantum i år ytes en produksjonapremie svarende til det beløp, som det ovennevnte 15 % tillegg for leveranse til jernbanen vilde utgjøre pr. t., hvilken beskyttelse antagelig vilde dreie seg om ca. kr. 200 000.-
- 3) at Staten medvirker til at den statsunderstøttede dampskibsfart i størst mulig utstrekning dekker sit behov av selskapets kull.
- 4) at eksportavgiften eftergis.
- B. at Staten tilbakebetaler selskapet de hittil innbetalte renter, ca. kr. 618 000.- for å anvendes som driftskapital og at Statens lån til selskapet inntil videre blir stående rentefritt.

Det siste krav er motivert med at de Svalbardselskaper som i årenes løp har nydt godt av offentlig støtte til sin drift, og hvis kull ved offentlige foranstaltninger har været solgt på det norske marked i konkurranse med vårt selskap, efter Regjeringens meddelelser til Stortinget ikke har erlagt renter av de tilståtte lån, mens derimot vårt selskap helt til 30/6-25 har betalt renter efter $\frac{1}{2}$ % over Norges Banks vekseldiskonto av det anleggs lån som Staten i sin tid ydet selskapet for at det efter Regjeringens henstillen ikke skulde overdra et av sine felter til et utenlandsk selskap. (Green Harbour, Nespiro).

Andragendet blev forelagt Stortinget gjennom St.prp.nr. 101 for 1928. I denne anfører Handelsdepartementet, at det.... ikke kunde anbefale selskapets prinsipielle andragende om produksjonapremie. Stortinget fandt da overensstemmende med finanskomiteens innstilling heller ikke å kunne ta standpunkt til dette spørsmål. Selskapets andragende blev forøvrig imøtekommet for såvidt pkt. A1 angår idet Statsbanene har tilstått selskapet et pristillegg på de i år leverte kull som efter NSBs beregning utgjør 13,3 %. Produksjon utgiftene...er sammenlignet med fjorårets redusert med ca. 13 %. Gjennem den nyopprettede tariffoverenskomst, fra 1/10 1928 er der gjennomført en ny lønsreduksjon svarende til fallet i leveomkostningene, likesom det fortsatt vil skje andre reduksjoner og besparelser som forsvarlig kan gjennomføres...

NYE ANVENDELSER FOR KULLEN. Styret har med stor oppmerksomhet fulgt det arbeide som f.t. pågår vedrørende metoder for oljeutvinning av kull og for kullpulverfyring. Til begge disse anvendelser er selskapets kull fortrinlig skikket p.g.a. deres store oljeholdighet og deres lave askegehalt og høye innhold av flyktige bestanddeler. Det foregår f.t. prøver med selskapets kull i tilslutning til allerede tidligere foretatte prøver og analyser.....

Produksjonen har utgjort 189 441,41 t. mot kalkulert 190 000 t. Produksjonen blev hemmet i driftsårets begyndelse gjennem det i forrige årsberetning omtalte vanninnsig i gruben. De forføyninger som blev truffet har vist seg effektive.

Av produksjonen blev intet skibet før 1/7-29 grunnet de særlig vanskelige isforhold. Store mengder drivis lå forholdsvis lenge utenfor vestkysten og blokkerte denne samtidig som den hemmet fjordisens oppgang. Ved hjelp av isbryteren "Pasvik" kunde skibningen begynde 8/7-29... Fra 13 til 27 august blev Isfjorden igjeb blokkert av drivis. Skibningen fortsatte etterpå til 9/10 og tiltrods for den korte sesong blev det skibet ialt 178 015 t. Alt blev solgt så man i motsetning til de par siste år unngikk lagring i Norge. De oppnådde priser har været bedre enn fjorårets, skjönt selskapet ikke i nevneverdig grad har kunnet nyte godt av stramningen i kullmarkedet i sommerens løp, da som vanlig de største salg måtte skje før skibningens begyndelse. Der var 43 skibsanløp.

Der er i driftsåret foretatt UNDERSÖKELSER av en ny kullgang med innslag bekvemt beliggende ovenfor lasteplassen ca. 1½ km fra denne. Det foreløbige resultat viser en drivverdig kullgang på ca. 80 cm tykkelse av sa me gode kvalitet som grube 2. Undersökelsene fortsettes, likesom det planlegges utvidet drift ved åpningen av en ny grube på denne kullgang.

I Grönfjorden har det været uforandret vakthold.

SELSKAPETS ORGANISASJON.

Forrige generalforsamling besluttet å innskrenke antallet av styre- og representantskaps-medlemmer fra henholdsvis 7 og 15 medlemmer til 5 og 12.- Som styrets formann har siden 1/1-1929 fungert ingeniør Johan Anker, efterat den tidligere formann h.r.advokat Carl Lundh bestemt hadde frabedt seg gjenvalg.

CENTRALBANKENS fordring er i sin helhet innløst med et kontantbelöp stoert kr. 600 000.- som blev ydet selskapet som lån av Staten.

STYRET består nu av ingeniør Johan Anker, formann, direktör C.W.Eger, generalkonsul Morten Lind, industridirektör Hj.Batt og advokat Kristen Nygaard. (Batt som Statens representant i styret efter ordningen med Centralbanken.)

Personalet ved hovedkontoret i Oslo vinteren 1929/30: direktör Karl Bay, disponent Jacobsen, overingeniör Westby, grubeingeniör Sverdrup og på kontoret Gjelsten, Lindquist, frk.Flaaten og fru Sand.

Den tekniske avdeling arbeidet bl.a. med kraftstasjonens utvidelse, stenstövbarrierer efter overingeniörens tegninger, forlengelse av kullsiloen ved taugbanens lastestasjon ved grube 2, planer for anlegg og drift av "Grube 3", ved Hotelnesset.-

1929. Noteringer.

15/2 mannskapsbarakken på Hotelnesset nedbrent. Forsikret for kr. 25 000.-. Tilbud fra Strömmen Trævarefabrik -, ny barakke 9,0 x 15,5 m, bindingsverk 4x4" med 4 paneler og 4 lag papp, takpapp, dobbelte vinduer, dobbelt gulv og himling kr. 8 200.- fort ab fabrikk.

Der har i noen tid pågått undersøkelser på kullgangen nær Blomsterdalen, den samme som grube 1.

3/9-1929 leverte overingeniøren "Foreløbig overslag over anleggsomkostninger for ny grube, nr. 3, ved Hotellnesset for en årlig produksjon av 100 000 t."

Overslaget lød på kr. 1 600 000.-, herav for taugbane med 1000 t kull-silo ved gruben, fra gruben til lagringsplassen på Hotellnesset kr. 270 000.-, etter data fra Bleichert, husbygninger og veiarbeider kr. 300 000.-, utvidelse av kullageret kr. 100 000.-, utvidelse av kraftstasjonen kr. 200 000.- (ny kjel), kraftledninger og transformator kr. 30 000.-, maskinelt utstyr for gruben og oppfaring av 4 langstrosser kr. 700 000.-.

Ved kjøp av ytstyr fra den nedlagte grube i Barentsburg, eventuelt også taugbanedeler fra Hiorthhavn kunde overslaget reduseres endel. Men kullmarkedet tillot ikke slike investeringer for tiden. (Og til 1966 er intet videre foretatt med grube 3.)

Harstadkontoret åpnet for sesongen 3/5-1929. Stor pågang av arbeids-søkende, særlig fra Røroskanten, tildels sendt nordover av de hjemlige kommuner. Da samtidig tilgangen av gode tidligere Spitsbergenfolk var meget stor, måtte Harstadkontoret be Hovedkontoret sette seg i forbindelse med Røriskommunene for å bremse på tilgangen. Etter henstilling fra fylkesmann og høyere myndigheter gikk selskapet med på å gi grube-plass for et visst antall arbeidere fra Røroskanten, som de lokale arbeidskontorer skulde plukke ut og garantere som øvede grubefolk. "Garantien" holdt ikke. Der blev tildels sendt oss folk, hvis eneste kvalifikasjon var at de var ledige på torvet hjemme. Der kom folk som aldrig hadde sett en grube, og som blev til liten nytte på Spitsbergen. Harstadkontoret rådet de mange ventende ansøkere sydfra til å prøve å få seg annet arbeide nordpå eller reise hjem. Noen fulgte rådet, men de fleste blev gående i Harstad og vente, på von. Det endte med at selskapet lot de ventende Rørosarbeidere få gratis reise sydover igjen med kullbåter eftersom disse passerte Harstad med Trondhjem som bestemmelsessted.

I mai forelå mindre gode ismeldinger, men 11/5 telegrafererte hovedkontoret til Harstad at første båt, "Inger Elisabeth", skulde avgå snart og samseile med m/s "Heimen".

"Heimen" var leiet av en italiensk ekspedisjon under ledelse av ingeniør Albertini, som skal lete etter de som forsvandt, da Nobiles luftskib havarette ifjor nord for Spitsbergen.

"Inger Elisabeth" kom 13/5 til Harstad og blev innredet for 100 mann i forrummet efter Harstadkontorets planer, godkjendt av Skibskontrollen. Det blev avgang fra Harstad 21/5 og fra romsø 22/5 sammen med "Heimen", som har radio, hvilket "Inger Elisabeth" ikke har.

På "Heimen" er det 8 italienere foruten det norske skibsmannskap. Albertinin har fått låne noen hunder av Store Norske, og Erling Gjelsten, som i flere år har arbeidet ved Store Norskes grubekontor, følger med som kjendtmann og hundekjører.

Albertiniekspedisjonener utsendt av "Sezione Universitaria Club Alpino Italiano" (la oss si: Italienske universiteters alpinistklubb), og "Heimen" hadde derfor fått malt "S U C A I" med store bokstaver på baugen. På fotografier så det ut som SUCAI var skibsnavnet. I salongen på "Heimen" hang et stort signert innrammet fotografi av Benito Mussolini, og på kortveggen et betydelig mindre fotografi av den italienske konge. Sledestøret var bra, med bl.a. vimpler, hvorpå var brodert: Semper Ubique Contra Adversa Italia. A la Mussolini.

Noen samseiling med "Inger Elisabeth" blev det ikke. Skibene kom fort fra hverandre. - SUCAI- ekspedisjonen blev såvidt man kunde se av norske aviser nærmest resultatløs.

Driften av annen verdenskrig for å avhjelpe kullknappheten i Norge. Men alle mann blev i likhet med den norske befolkning på Spitsbergen ellers, som bekjendt evakuert til England 1941. - Fra 1945 sette Staten driften igang igjen, og den blev påny innstillet 1963.

"Inger Elisabeth" hadde god forsyning med bunkers, men kunde ikke komme inn Isfjorden, måtte snu ved iskant og kom tilbake til Harstad 4/6, ulosset.

Nu blev isbryteren "Pasvik" og m/s "Hobby" leiet og den siste innredet for 36 mann, og så gikk alle tre skib ifølge fra Tromsø den 16/6. Direktør Bay medfulgte "Inger Elisabeth".

17/6 -29 gikk d/s "Listo" fra Tromsø for Kings Bay, men kom seg ikke gjennom isen og returnerte til Tromsø p.g.a. kullmangel. Men Store Norskes tre skib kom ved "Pasvik"s hjelp vel inn til Gamlekaien i Advent Bay 27/6.

Issituasjonen var fortsatt vanskelig utover sommeren 1929 og 13/8 telefonerte direktør Bay, som i mellemtiden var kommet tilbake til Oslo, til Harstad og ba overingeniøren ta en tur til Svalbard og se på isforholdene, da situasjonen syntes å ligne den vi hadde i 1912 og 1917, da overingeniøren hadde fått førstehånds kjendskap til forholdene. - Turen blev ikke påkrevet, for innen neste skib kunde gå nordover, hadde man fått Svalbardundersøkelsenes m/s "Blue Jacket" med kommandørkaptein v. Krohg til å rekognosere farvannet. Fra 27/8 syntes farvannet åpent, og 31/8 telegrafererte Kjödes rederi til Harstadkontoret: "La alle tre båter avgå uopp- holdelig." Det gjaldt "Ingeren", "Ingerto" og "Inger Elisabeth".

Utenom Kjödebåtene har det i sommer gått noen "store" laster: med "Petalli" 9202 t til Oslo, og med "Tilthorn" 10405 t til Bergen. "Tilthorn"s last var forövrig den største fra Longyearbyen til lenge efter 1945.

6/10-29 passerte direktør Bay Harstad med "Ingerto" fra Longyearbyen. Det blev Bays siste tur fra Spitsbergen. Den første var i 1911 med "Stella Maris" for Chr. Anker, Fredrikshald.

Siste båt fra Longyearbyen 1929 var "Ingerfire" 9/10 med 6104 t til Bergen. Sommerens totalskibning var 178 015 t.

18/9 kom "Veslekari" fra Grönånd til Harstad med 18 moskusdyr som skal slippes på Svalbard.

Sikringsarbeidet for gruben fortsettes stadig. Grubekontoret rekvirerte i juli 1929 500 kg klorkalsium til prøve ved stövde-mp-ning. Det er jo nu siste mode for stövete landeveier. Seks nye probeapparater er også rekvirert. I september sendte overingeniøren tegninger til nye stenstövbarrierer efter amerikanske oppgaver til videreföring av det sikringsarbeide, som har været drevet siden 1920 med spredning av stenstöv og sne, og med forskjellige former for stenstöv- og snebarrierer.

Endel priser: kullfaktura utstedt i Harstad september 1929: kr. 19,50 minus frakt 6,20 losseandel 1,50, 3 mdrs aksept. - Salttorsk 35,- pr. tönne a 100 kg., storfekjøtt Harstad 1,- som ifjor, kveite iset 0-90, hyse röket 0,45, multer 2,- incl. emb.

Kings Bay skal innstille driften og Store Norske har på departementets anmodning påtatt seg å skaffe plass for 50 mann. En MMM ny, bitter beskjed til de mange av "Våre egne" arbeidsansökere, som går og venter på å få vinterarbeide. For Longyearbyen betyr det bl.a. at gamle brakke 5, som var tenkt overlatt til Arbeiderforeningen som foreningslokale, nu igjen må tas i bruk som bolig. De siste passasjerer fra Kongs Bay passerte Harstad 1/10 med "Lövestakken". Der skal nu være bare to mann og en pike i Ny-Ålesund. Det var slutten, foreløbig, på det lovende foretagende som blev startet 1917 av fangstredere og banker i Ålesund. - Ny drift blev satt igang av Staten ved begyndelsen av annen verdenskrig for å avhjelpe kullknappheten i Norge. Men alle mann blev i likhet med den norske befolkning på Spitsbergen ellers, som bekjendt evakuert til England 1941. - Fra 1945 satte Staten driften igang igjen, og den blev påny innstillet 1963. -

25/5 sendte hovedkontoret følgende telegram til grubekontoret: "Arbeidernes oppsigelse overenskomsten mottatt. Indekstallet er siden juni ifjor gått ned med 13 pts. motsvarende 6,73 % reduksjon hvormed lønns- og akkordsatser nedsettes fra 1/6. Minstelønnen i akkord blir derefter 89 øre timelønn 105 normallønn fagarbeidere 131 øre. Akkordsatsene kan De regulere alt efter forholdene med fra 5 til 6,73 %". Og videre 30/5: "Meddel foreningen følgende: efter foreløbige konferanser Arbeidsmandsforbundet efter bekjendtgjørselsen av aprilindekstallet som berettiger oss redusere samtlige lønns- akkordsatser med 6,73 % har vi erklært oss villige til modifisere gjennomførelsen av indeksreguleringen fra 1/6 med følgende forslag såfremt dette vedtas av Foreningen således at overenskomsten samtidig forlenges ett år. Forslaget går ut på å redusere minstelønnen med 5,26 % til nitti øre, timelønnen med 1,78 % til 110 ør, normallønnen med 3,57 % til 135 øre. Akkordsatsene med fra 5 til 6,73 %. Efter henstilling fra Forbundet om selskapet ikke kunde gjøre nogen innrømmelse også angående betalingen kost losji lys brende har vi erklært oss villige redusere denne med 10 øre dagen såfremt forslaget forøvrig vedtas. For i alle fall stå fritt hvis forslaget forkastes oppsies også overenskomsten fra vår side."

Til dette svaret foreningen 5/6: "vi tillater oss herved meddele at selskapets tilbud om modifisering indeksreguleringen prolongasjon nuværende overenskomst blev på foreningsmøte 2/6 enstemmig forkastet. Foreningen spør om selskapet er villig til la indeksreguleringen utstå inntil forhandling om ny overenskomst er prøvet."

Efter dette telegraferte hovedkontoret 7/6: "da foreningen forkastet selskapets forslag må indeksreguleringen opprettholdes henhold gjeldende kontrakt, men villig medta spørsmålet forestående forhandlinger på sådan måte at såfremt selskapet finner kunne akseptere ny overenskomst med mindre reduksjon enn indeksreguleringen nu hjemler, går vi med på at den mindre reduksjon får tilbakevirkende kraft og gjøres gjeldende fra 1/6 idet eventuell etterbetaling finner sted straks nye overenskomst i orden."

Forhandlinger med Foreningen blev opptatt i Longyearbyen efter direktør Bays ankomst 2/7. Men Foreningen satte seg på bakbenene og direktøren telegraferte 8/7 til Styret: "Kommer ingen vei gjennom forhandlinger med Foreningen heroppe. Er imidlertid blitt enig henlegge forhandlingene til Oslo snarest forat Foreningens forhandlere kan konferere med Forbundet." Og direktøren reiste igjen fra Longyearbyen 13/7. Under forhandlingene i Oslo kom forhandlerne flere ganger igjen inn på det gamle spørsmål om kvindelige oppvartere til avløsning av de ofte temmelig slurvete og udisiplinerte oppvartergutter. Systemet skal være prøvet på Björnöya og i Kings Bay med ganske godt resultat, sies det. Skjønt om dette sies også ganske andre ting. Harstadkontoret gikk nu igang med å sikte de mange ansøkersker som allerede har meldt seg. Og 7/7 reiste de første fire "pionerpiker" fra Harstad. Selskapet hadde, noget betenkt, gått med på arbeidernes krav, men fremholdt at eksperimentet bare kunde lykkes, om arbeiderne selv sørget for disiplin og holdt eventuelt altfor pågående herrer i ørene. Med "Ingertre" 7/7 reiste ialt 40 passasjerer, hvorav 22 var plasert i provisorisk innredning i sparbunkeren efter skibskontrollens regler. De fire pionerers navn: Gerda Fredheim, Julie Johansen, Richarda Pedersen og Signe Rubach.

Det fortelles ellers, at "pikebåten" blev mottatt i Longyearbyen av "hele byen" med stor oppmerksomhet. Noen kjekkasser som viste seg vel oppmerksomme, blev av en ordenskomite tatt med "bak brakka" og gitt den nødvendige effektive oppdragelse, hvorefter alle mann viste den ønskelige sømmelige oppførsel. Starten var altså god, og med

"Ingerto" fra Tromsø 20/7 reiste ytterligere 12 piker, ~~og~~ pikeoppvarterssystemet var etablert for godt og har virket stort sett tilfredsstillende siden. Spisesalen blev snart ikke til å kjenne igjen, rent, ryddig, blanke vinduer, pen oppdekning, og snart opptrådte pikene i hvitt antrekk. Og alt hadde snart sin meget gunstige virkning på spisegjestenes oppførsel og utseende. Med nevnte "Ingerto" fulgte også styrets formann, ingeniør Johan Anker og frue for et kort besøk.

Hovedkontoret telegraferte 12/7 til grubekontoret, at vinterforsyning av sprengstoff var kjøpt hos Grubenens Sprengstofffabrikker A/S som var betydelig billigere enn Norsk Sprengstoffindustri. "Firmaet spør om stensprengstoff må være kullgrubesikkert såfall anbefales kulltornitt D med sammensetning 83,5 ammoniumnitrat 2 tremel 1,5 trinitrotoluol flegmatisert 4 nitroglyserin 9 klor-kalsium hvorfor skyteliste Sythen (prøveanstalt Westfalen) foreligger Dette sprengstoff kraftigere enn Kulltornitt B. Hvis ikke anbefales Iynitt A med sammensetning 86 ammoniumnitrat 6,5 organiske stoffer 3 nitrotoluol 4 nitroglyserin $\frac{1}{2}$ brunsten." Til dette svarte grubekontoret at stensprengstoffet må være kullgrubesikkert og må ha samme patronstørrelse som tidligere stenkarbonitt.

Med "Ingerto" reiste 5/8, efter styrets arrangement, ingeniør Rennemoe fra NSB, som skulde se på kulltransportsystemet i Longyearbyen, om noget kan gjøres for å minske småkullprosenten på veien fra gruben til lasteskibet. - Det kan vel være bra at "utenforstående" får anledning til å konstatere, at transporten alt tatt i betraktning er ordnet ganske bra.

I Longyearbyen var der vinteren 1929/30 505 personer derav 73 ulønnede kvinner og barn. Vintersjef var bergingeniør Gunnar Aagaard og staben forøvrigt bergingeniør Sigurd Rudie, kontorsjef Chr. O. Bing, bokholder O. Bergquist (som var i Longyear City 1917/18), verkslege Sverre Braathen, prest Larsen-Kammer.

29/11 generalforsamling i Osi, hvor industrifirektør H. J. Batt blev innvalgt i Støre Norskes styre som Statens representant. Skipsreder Jacob Kjøde veg plassen.

Noen lønns- og akkordsatser, gjeldende for 1929/30.

336

stigere	375-425	kroner, hertil fri kost og losji.
snøkkerformann	350	
stallmester	400	
lagerformann	400	
elektrikerformann	425	
verkstedforbann	350	
taugbaneformann	400	
maskinmester	425	
maskinist	300	
butikkbestyrer	300	
baker	300	
stuert AM	300	
kontorist	300	
sykesøster	250	
lagermann gruben	220	
fyrbøter kr.st.	200	
nattvakt	200	
stall-fjösman	200	
potatlagermann	260	
brakkemann	150	
kokk, oppkutter	200	
fyrer AM	110	
oppvartersker AM	60	
kokke FM MM HN	200	
bademann	100	(privat skomaker)
piker CM	75	
reservemaskinist	275	
kjører etc. HN	225	

Noen akkordsatser fra 1/10-1929.

strossepriser:	god strosse over 110 cm	kr. 1,50 pr.t.
	middels 110/90 cm	1,85-3,-
kutterkjører:	gjennomsnitt av strosseakkorder	
kutterhjelpere:	minst 5%	
håndstrosser	2,50-3,50 incl. skinnelegning og vanlig forbygning	
hakkere:	2 - 4,50 m bre de: 11/20 kroner.	
vognreparasjon, rivning	12,50, oppbygning 24,-	
trepakkflytt:	gamle 0,75, nye 1,50 pr. pakke.	
maskinboring:	1,40/1,60 pr. m.	
lokkjører, konduktør	1,32 pr. time plus vognøre 0,8	
tippere	1,12 pr. time pluss vognøre 0,8	
kutting hovedstoll:	pr. kutt 8,-	
boring og skytning:	3,50 pr. salve.	
stenlasting pr. vogn	1,15	
stempler, skinnelegger:	1,50 pr. time	
heiskjører	1,35 pr. time.	

(akkorder fortsatt) dette hitsettes:

vognbremser 1,35
 muring conveyorstrosse, pallhøyde over skinnnetopp under 1,60, til
 5 m. kompakt mur pr. kbm 2,70
 ditto pallhøyde over 2,20 3,85 pr. kbm.
 opplasting av subbvogner 1,40
 forbygning helputer 10,- 13,-
 puter av 8" props 5,-
 " " 4" " 1,70
 stempel 8" 1,-
 " 4" 0,65
 rivning av pens 20,-
 legning av langpens 25,-
 " " kortpens 20,-
 opp- og avlastning av snevogn 2,-
 taugbanen 1,20 pr. time plus 0,027 kr. pr. tonn
 lasting 1,36 " "
 lasskjøring til gruben 1,55 pr. lass
 kullhold til byen vinter 1,-
 " " sommer 0,90
 iskjøring dammen til byen 2;35 pr. kbm
 ishugning på dammen 0,90
 issaging på dammen 1,50
 tømning klosetter i byen 55,- pr. måned.

smedakkorder: kvessing maskinbor pr. stk. 0,45
 nylaging " 1,90
 kvessing hakker " 0,09
 kuttkniver " 0,04
 kullborskjær til 1926 " 0,14
 sylvestre påsetting av kjetting 0,30
 oppgjengning bolter nye 3/4" 0,10
 " gamle 0,05
 oppretting vognaksler en ende 3,-
 " begge ender 5,50
 skifting hjulpar 3,50
 ny vogndør 30,-

Centralbanken for Norge ikke innbetalt i desember 1926
 mot fant
 at rentesatsen nedsattes til Norges Banks diskontosats, forutsatt
 at Centralbanken som selskapets annen hovedkreditor gikk med på
 denne ordning. Centralbanken gikk med på dette og i henhold hertil
 ble det av selskapet i 1925 gjennom kulleveranser innbetalt
 beløp kr. 502 450,- med avdrag av renter pr. 31/12-24 og 30/6-25
 tilbakebetalt selskapet. Da Centralbanken ikke hadde gått med på
 nedsettelsen av sine renter, ble renten til Staten som tidligere
 beregnet med 1 % over Norges Banks vekselkurs.
 Selskapet kr. 185 533,02 ble innbetalt i Finansdepartementet.
 Selskapets eksport 1925 utgjorde i alt ca. 164 000 t, hvorav ca.
 82 000 t ble levert til Norges Statsbaner...

I St.med.nr. 14 (1926) s.20 gis et resume ang. Statens forhold

til Store Norske. Av dette hitsettes:

P.g.a. eksplosjon i selskapets grube 1920, hvorved driften .. blev helt stanset..trengte selskapet penger (hösten 1920) og overveiet derfor å selge eller bortleie endel av sine felter til det hollandske Spitsbergenselskap. I den anledning blev der efter forhandlinger vinteren 1920/21 avsluttet kontrakt med selskapet om kjøp av 45 000 t kull å levere i årene 1921/23 mot forskuddsbetaling av kr. 3 000 000.-

I 1920 leverte selskapet ca. 13 700 t som blev oppgjort til kr. 880 000.- som imidlertid, med fradrag av renter, atter blev utbetalt til selskapet som ellers ikke kunde reise tilstrekkelige midler til å gjennomføre driften 1921/22...

Fristen for tilbakebetaling av forskuddet blev for alle terminers vedkommende på denne måte utskutt et år, og en tilsvarende utsettelse blev innrømmet selskapet i 1922 og 1923, idet dog selskapet i disse år har dekket renter dels ved kulleleveranser og dels ved kontante innbetalinger.

På grunn av økonomiske vanskeligheter blev der våren 1924 forhandlet om en nyordning, og i juni 1924 blev der avsluttet en overenskomst med selskapet hvorefter dette skulde tilbakebetale gjelden med kr.500 000.- i 1924, samme belöp i 1925, og kr. 1 000 000.- i hveørt av årene 1926 og 1927...

Det for 1924 avtalte avdrag blev dekket ved kulleleveranser og selskapet har likeledes erlagt renter til og med 30/6-1925. Rentene er den hele tid betalt med $\frac{1}{2}$ % over Norges Banks vekselkurskonto.

I 1925 innbetalte selskapet gjennom kulleleveranser salgssummen for 15 000 t eller kr. 506 250.- til det offentlige. I august 1925 androg selskapet om at betalingen av det i 1925 forfalne avdrag kr. 500 000.- tillikemed renteterminen 31/12-24 til 30/6-25 måtte bli utskutt til 1926....Departementet fant ikke å kunne innvilge andragendet, som imidlertid blev fornyet ved selskapets skr. av 14/8 s.å. Saken blev derefter drøftet i regjeringskonferanse 20/8 hvor man fandt å kunne gå med på at det i 1925 forfalne avdrag blev utskutt til 1926 med tilsvarende utsettelse av de følgende års avdrag... man forutsetningen for tilsagnet var at Centralbanken for Norge ikke innen oktober 1926 traff skritt til inndrivelse av sin fordring.. Derimot fant Regjeringen ikke å kunne gå med på at betalingen av forfalne renter blev utsatt, hvorimot man dog var villig til å gå med på at rentesatsen nedsattes til Norges Banks diskontosats, forutsatt at Centralbanken som selskapets annen hovedkreditor gikk med på samme ordning. Centralbanken gikk med på dette og i henhold hertil blev det av selskapet i 1925 gjennom kulleleveranser innbetalte belöp kr. 502 250.- med fradrag av renter pr. 31/12-24 og 30/6-25 tilbakebetalt selskapet.Da Centralbanken ikke hadde gått med på nedsettelsen av sine renter, blev renten til Staten som tidligere beregnet med $\frac{1}{2}$ % over Norges Banks vekselkurskonto.

Rentebelöpet kr. 185 533,02 blev innbetalt i Finansdepartementet.. Selskapets eksport 1925 utgjorde ialt ca. 164 000 t, hvorav ca. 62 000 t blev levert til Norges Statsbaner....

I St.prp.nr. 84 (1927), Om Statens forhold til de norske selskaper

UTTALES/BLA/BLA/BLA

uttales bl.a. om Store Norske: "Selskapets kulldrift inneværende sesong har gått særdeles tilfredsstillende....Det forskudd på inn- til kr. 1 125 000.- som var sikret selskapet hos Statsbanene er således ikke blitt benyttet. P.g.a. de sterkt synkende kullpriser i forbindelse med kronens stigning tør det imidlertid være tvilsomt om selskapet overensstemmende med forutsetningene vil kunne betale forutsatte renter og avdrag til Staten som til Centralbanken hvis det samtidig forskuddsvis skal utrede utgifter til drift vinteren 1927/28. Handelsdepartementet tillater seg derfor å anbefale at Kongen i likhet med tidligere år må få bemyndigelse til å treffe de foranstaltninger som ansees påkrevet av hensyn til Statens interesser i dette selskap."

I St.prp. nr. 101 (1928) Om Statens forhold til de norske selskapers kulldrift på Svalbard heter det om Store Norske bl.a. "Efter oppgave fra Selskapet er det dels gjennom reduksjon av utgiftene og dels ved øket produksjon lykkes ytterligere å redusere omkostningene pr. produsert tonn. De stadig synkende kullpriser har imidlertid opphevet virkningen av nedgangen..." Om selskapets økonomiske gjeldsforhold kan opplyses følgende: "Som tidligere meldt overveiet selskapet høsten 1920 å selge et av sine felter på Svalbard, det såkalte Green Harbour-felt til et utenlandsk selskap. Når selskapet overveiet en sådan ordning var grunnen den at selskapet ikke selv hadde fått anledning til å drive disse felter forekomster, og at dets gruber i Advent Bay januar 1920 var blitt herjet av en brann som hadde medført store utgifter for selskapet. For å forhindre dette salg blev det av Handelsdepartementet vinteren 1921 avsluttet kontrakt med selskapet om kjøp av 45 000 t kull å levere i årene 1921-23 mot et forskudd stort kr. 3 000 000.- Av forskuddet har selskapet tilbakebetalt kr. 500 000.- samt dekket renter med ialt kr. 618 000.- til 30/6-1925. Resten av forskuddet er blitt stående som lån. Efter denne davim har selskapet ikke været istand til å erlegge renter eller avdrag..."

Med skr. av 25/4-1928 har selskapet sendt andragende om forskjellige foranstaltninger fra Statens side til støtte av dets drift, deriblandt om eftergivelse av rentene avdets gjeld til Staten. Av andragendet som i sin helhet er inntatt i St.prp nr. 101 medtas her enkelte avsnitt: "Situasjonen på kullmarkedet har i løpet av det siste år utviklet seg på en måte som gjør at vårt styre har funnet det nødvendig å forelegge for Den kgl. Regjering spørsmålet om å finne midler og utvei til å opprettholde den norske kullindustri på Spitsbergen. Forholdet er nemlig det at, med de dumpingpriser på kull, som skyldes forsøket fra den polske kullindustri side støttet av den polske stat, på å skaffe seg varig fotfeste på det skandinaviske marked, vil det være helt umulig for den norske kullindustri å kunne holde det gående uten at det fra den norske Stats side ydes den en effektiv beskyttelse..."

Et P.M. av 14/4-1928 utarbeidet av Store Norskes direktør (Bay) og disponent (Jacobsen) redegjør for prisforholdene i de forskjellige europeiske land og det fremgår at: "England har betraktelig høyere innenlandspriser enn eksportpriser. Tyskland tillater høyere innenlandspriser, gir lettelse i jernbanefrakt for eksportkull m.v. Frankrike har importtoll på fremmed kull og gir fraktlettelse for eksportkull. Belgia begunstiger kullproduksjonen ved prisansettelsene for leveranser til Staten. Spania har importtoll. Ungarn har høy importtoll samt avgifter på fremmed kull. Tsjekkoslovakia begrenset innførselstillatelse for fremmede kull og høye jernbanefrakterfor disse. Polen tillater høyere innenlandspriser og gir transportlettelse for eksportkull...I denne forbindelse kan vi ikke unnlate å peke på at den norske kullproduksjon på Spitsbergen er belagt med en produksionsavgift til Staten."

Efter endel oppgaver over driftsresultatene på Spitsbergen fortsetter P.M.: "I år synes imidlertid vanskeligheten å skulle overstige selskapets økonomiske evne, hvis de nuværende markedsforhold skulde bli av nogen varighet, og vårt styre har derfor måttet ta under overveielse, om driften bør fortsettes, hvis der ikke kan oppnåes en effektiv støtte i konkurransen, således at man kan komme utover den nuværende krise.

Det er denne situasjon vi har trodd å burde forelegge for den kgl. regjering, fordi vi mener at en driftsstans ved vårt selskap ikke alene vil gå ut over vårt selskap og dets långivere, men også vil være til stor skade for Norges interesser på Spitsbergen i det hele tatt. Vi frykter nemlig for at en stans vil kunne medføre at den norske kulldrift på Spitsbergen helt må oppgives, hvad der vilde være så meget mindre grund til som selskapet ubestridelig har vist seg både levedyktig og konkurransedyktig. En stans nu vilde derfor utelukkende måtte tilskrives de unormale forhold på det europeiske kullmarked... Idet det uten særlig begynnelse vil forstås at opprettholdelse av en innskrenket drift ikke kan komme på tale som en brukbar løsning... er det spørsmål som vårt styre har hatt å overveie, om man skal gå til en midlertidig driftsstans eller opprettholde full drift. En midlertidig stans vilde medføre at selskapet vilde miste og ha vanskelig for å få igjen de nu gjennom flere år innøvede spesialarbeidere og formenn, at det innarbeidede marked vilde gå tapt og igjen måtte opparbeides fra nytt av, samt at selskapets store maskinelle anlegg.. vilde forringes og grubene lide ved å være satt ut av drift. Dertil kommer de unngåelige utgifter til tilsyn og vedlikehold samt de faste bundne utgifter. Tapet ved en midlertidig stans er anslått til kr. 370 000.- for et år, og kan muligens presses ned til kr. 350 000.- Dertil kommer de vanskelig beregnelige utgifter til ny igangsettelse av driften. Tapet ved full drift med de nuværende produksjons- og markedspriser vil i ethvert fall ligge lavere enn de direkte utgifter under stansen. Selskapet er derfor ikke i tvil om at man må søke å unngå en midlertidig stans, men man tør på den annen side ikke ta ansvaret for en beslutning om driftens opprettholdelse, medmindre man på forhånd kan være sikret den nødvendige økonomiske støtte gjennom en beskyttelse i konkurransen under de nu herskende helt abnorme forhold på kullmarkedet... Den norske kullindustri burde iallfall sikres for priser, som svarer til de laveste virkelig medgåtte fremstillingsomkostninger og normale transportutgifter til skibningshavn i noget annet kullproduserende land i Europa, hvorfra kull utføres til Norge.... Vi vil ikke unnlate å peke på den steds stigende betydning kullene igjen har fått gjennom kullpulverfyringens raske og betydningsfulle utvikling og deres utvilsomt fremtidige anvendelse som råstoff for fremstilling av bensin og oljer.... (Ca. 90 000 tonn kull er solgt til Statsbanene til priser som skal bestemmes i mai.. Den kullsort hvis pris har tjent som basis for prisbestemmelsen har været "Lambton Large".... Vi skulde villig foreslå en pris, fastsatt som tidligere med Lambtonprisen som grunnlag, under forutsetning av at vi fikk forhøyet det tidligere tillegg for norsk produksjon 10 pct til 15 pct. Vi tillater oss å andra om at den kgl. regjering vil yde oss den støtte som ligger i innrømmelsen herav, og tør gå ut fra at, de synspunkter, som er lagt til grunn for de gjeldende forskrifter om pristillegg til beskyttelse av norsk produksjon ved leveranse til det offentlige her får full anvendelse.- Hvad det resterende kvantum angår, som selskapet har tilsalgs, finner vi at omstendighetene berettiger oss til å ansøke om en produksjonspremie, svarende til det beløp, som de ovennevnte 15 pct tillegg for leveranse til Statsbanene vil utgjøre pr. tonn.... Når vi har andratt om en produksjonspremie, må vi i tilslutning hertil henstille til den kgl. regjering, at eksportavgiften på kull fra Svalbard blir sløyfet, sålenge de nuværende forhold råder....

"Vi finner sluttelig å burde henlede den kgl. regjerings oppmerksomhet på at vår virksomhet beskjeftiger henved 500 mennesker, d.v.s. at ca. 2000 individer er økonomisk avhengig av bedriftens opprettholdelse. Vi utbetaler nu årlig ca. 2 mill kroner i lønninger, og vi har efter det offentliges anmodning ved inntagelse av arbeidere tatt særlige hensyn til arbeidsløsheten innen visse distrikter. En stansning av vår bedrift vil volde flere kommuner i Nord-Norge økede vanskeligheter..." Efterendel data om driftsresultater fortsettes: "Videre tør vel også bringes i erindring, at det lån, kr. 2 500 000.- som vårt selskap i sin tid mottok av staten, og som er den eneste ekstraordinære assistanse som har været ydet vårt selskap skyltes statens ønske om at vi skulde tre tilbake fra forhandlinger med et utenlandsk selskap om salg av et av våre felter. Dette lån har været forrentet efter en rentefot av $\frac{1}{2}$ pct over Norges Banks vekseldiskonto, hvilken rente har været betalt helt til 30/6-25 med kr. 618 000.- Samtidig har de øvrige Svalbardselskaper ikke betalt noen rente av de til dem utbetalte understøttelser til opprettholdelse av deres drift..."

I St.prp. nr. 65 (1931) finnes bl. a. følgende: "Stortinget fattet i møte 7/6-1929 følgende beslutninger: ... Kongen bemyndiges til å utløse Centralbanken for Norges fordring på Store Norske med kr. 600 000.-" Videre oppnevnte Handelsdepartementet, 15/5-29 den såkaldte "Svalbard-kommisjonen av 1929" med flg. medlemmer: skipsreder Lars Meling, stortingsmenn Chr. Hornsrud, P.L. Kolstad og Ivar Lykke samt industri-direktør Hj. Batt..."

Departementet anser det riktigst p.g.a. forholdene allerede nu å gjøre rede for det eneste selskap som opprettholder grubedrift på Svalbard, Store Norske.- Ved de øvrige selskaper er all grubedrift nedlagt. (De øvrige selskaper: 1. Kings Bay Kull Comp.As.-2. Björnöen As.-3. As Adventdalens Kulfelt,- 4. As De norske kulfelter Spitsbergen.-5. The Northern Exploration Company Ltd.-6. The Scottish Spitsbergen Syndicate Ltd. - 7. Arthur Lewin. - 8. N.V. Nederlandsche Spitsbergen Compagnie,-9. As Kullspids. (Her kunde medtas A/B Spetsbergens Svenska Kolfält.)

"Under de forhandlinger som høsten 1929 fandt sted mellem Svalbard-kommisjonen og selskapets formann, ingeniør Johan Anker, fremholdt sistnevnte bl.a. nødvendigheten av en ny dampkjel for helt å sikre årsdriften.. videre utvidelse av kullsiloen ved taugbanen for å oppnå besparelse i driftsutgiftene og å lette lastningen. Samlede omkostninger anslått til kr. 200 000,-.. Ut på våren måtte selskapet gå til anskaffelse av gassikre motorer m.v. av hensyn til den om vinteren påviste grubegass, og de av berfmesteren i den anledning tilrådde foranstaltninger. Departementet henstillet i den anledning til selskapet at det, uten å avvente iverksettelsen av bestemmelsene om arbeidervern på Svalbard, måtte treffe enhver forføyning som efter erfaringene fra Svalbard og fremmede land ansåes nødvendig for eller egnet til å verne arbeiderne, og da særlig mot faren ved kullstøv- eller gassekspløsjoner.- Kullprisene faldt imidlertid ut på våren 1930 så sterkt at regnskapet kun viste balanse, og der intet blev til dekning av de nevnte anskaffelser. Selskapet sløffet derfor utvidelsen av taugbanesiloen m.m.

Svalbardkommisjonen uttalte 23/2-1931 bl.a.: Henseet til de av selskapet nevnte momenter: det beskjeftiger 500 personer, dekker praktisk talt Svalbardbudgettets utgifter, mange kommuner nordpå er sterkt avhengig av Svalbardarbeidernes skatt, og at en gjenopptagelse

blev etter forslag av dr. Røstad selskapets interesser i Kings Bay, feltet utløst med £ 37 000, tilsvarende 560 000.-, kgl. res. 20/10-25.... I 1928 fremkom selskapet med forslag om salg av selskapets resterende interesser, bygninger m.v. for 2 000 000, og efter forhandlinger foreslog departementet oppkjøp for 1 000 000.- til innkjøp av nevnte rettigheter.

av driften med kort varsel vil være meget vanskelig hvis driften først var nedlagt, fandt kommisjonen å måtte anbefale at driften inntil videre blir fortsatt...som hittil."

I Uttalelse fra Svalbardkommisjonen av 1929 ang. Statens interesser på Svalbard, dat. 13/5-1931 gjennomgås de forskjellige selskaper og særlig inngående Kings Bay og Store Norske. Ang. Kings Bay skal her bare nevnes: "Den 16/8-1929 inntraf en eksplosjon i den ene av selskapets gruber "Sofiegruben", hvorved 2 menn blev drept. Samtidig var gassutstrømningen i den annen grube "Estergruben" så sterk at den la alvårlige hindringer i veien for driften...Grubens bestyrer fandt det uforsvarlig å fortsette driften og beordret folkene hjemsendt...Driften blev derefter nedlagt og et vakthold på 3 mann anordnet for vinteren 29/30. Av selskapets arbeidere blev endel overført til Store Norskes gruber..."

Store Norske behandles meget inngående og her skal medtas enkelte avsnitt: "Selskapets styre som i en årrekke har bestått av 7 medlemmer blev fra 1/1-29 innskrenket til 5, og består nu av: ingeniør Johan anker, formann, generalkonsul Morten Lind, direktør C.W. Eger, advokat Kristen Nyggård og fra 1/12-29 industridirektør Hj. Batt som representant for Handelsdepartementet..."

Selskapet hadde inntil 1/7-29 to hovedkreditorer:

1. Staten for kr. 3 314 133,86 og
2. Centralbanken for Norge for kr. 4 455 217,08.

Ved Stortingets beslutning av 7/6-29 fikk Kongen bemyndigelse til for kr. 600 000,- å utløse bankens fordring....Utløsningen blev foretatt 1/7-29 så Staten nu, bortsett fra løpende driftskráditt, er selskapets eneste kreditor." Så redegjøres for hvorledes selskapet i sin tid kom i gjeld til Staten og Centralbanken. Og kommisjonens flertall oppstiller forslag til en ordning av gjeldsforholdet til Staten, en ordning som i hovedtrekkene går ut på følgende: "Aksjekapitalen nedskrives til kr. 1 920 000.-. I Statens tilgodehavende fradras betalte og ubetalte renter til 1/7-31. For det da resterende beløp, ca. kr. 2 400 000.- med tillegg av utgifter til nyanskaffelser 1930/31, ca. kr. 275 000.- og sandsynlig underskudd på driften 1930/31 ca. kr. 150 000.- erholder Staten første prioritets pantobligasjon i selskapets eiendommer. Av pantobligasjonsbeløpet forrentes kr. 1 000 000.- inntil videre med 4% p.a. fra 1/7-31. Resten av pantobligasjon sbeløpet stilles m.h.t. forrentning på like for med hvad den nedskrevne aksjekapital erholder som prosent i utbytte, når sådant utbytte kan besluttet utdelt på fuldt forretningsmessig grunnlag."....

I St. prp.nr. 51 (1932) Om Statens interesser på Svalbard omtales bl.a. Northern Exploration Company, og med tanke på Store Norskes senere kjøp av Sveagruben kan endel data være av interesse: "I 1922 blev Northern Explorations samtlige felter m.m. frembudt til en pris av £ 250 000 for det hele, og £ 100 000 for interessene i Kings Bay-feltet. Selskapets territoriale krav omfattet svære områder av Svalbards kyster... Norges interesser i å få frigjort private rettigheter på Svalbard var således i første rekke knyttet til ervervelsen av selskapets rettigheter...Våren 1925 bragte selskapet atter spørsmålet på bane og antydte kr. 1 000 000., for Kings Bay-feltene..Høsten 1925 blev efter forslag av dr. Ræstad selskapets på støtte interesser i Kings Bay-feltet utløst med £ 37 000, tilsvarende kr. 860 000.-, kgl res. 29/10-25.... I 1928 fremkom selskapet med tilbud om salg av selskapets resterende interesser, bygninger m.v. for £ 30 000, og efter forhandlinger foreslog departementet oppført kr. 100 000.- til innkjøp av nevnte rettigheter."

Vinteren 1929/30 utarbeidet hovedkontoret tegninger til ny skolebygning for Longyearbyen med størrelse 9,8 x 18,7 m i en etasje. Overslaget lød på kr. 35 000.- Hittil har leseværelset i kirken gjort tjeneste som skolerum.

Og det blev utarbeidet forslag med overslag for forlengelse av taugbanesiloen ved grube 2 for 70 meter, mot fjellheisen, med kapasitet 700 t. Dette var forutsatt ved anlegget i 1920, men det blev da utsatt p.g.a. pengemangel. Overslaget nu lød på kr. 68 000.- men det blev ikke til bygning nu heller, av samme grund som før.

Utvidelse av dampkjelkapasiteten er i høy grad påkrevet. Planer blev utarbeidet og tilbud innhentet fra Thompson, kr. 141 000.- for 400 kvadratmeter kjel, fra Babcock & Wilcox, kr. 166 000.-, og fra Steinmüller, kr. 179 000.- Men for avgjørelse blev truffet kom det tilbud fra Nederlandsche Spitsbergen Compagnie. I kraftstasjonen ved det nedlagte hollandske anlegg i Barentsburg står to praktisk talt ubrukte kjeler av ønsket størrelse, Babcock & Wilcox fabrikat. En av disse, efter Store Norskes valg, med alt tilbehør blev tilbudt for kr. 60 000.- demontert og avhentet av Store Norske. Tilbudet blev akseptert 23/1-1930.

Den tilbudt dampkjel er på 457 kvm. heteflate, med overheter, stoker, skorsten, luftforvarmer, fødevandspumpe, evaporator, rørledninger, oljeutskiller, kullbunker, reserve kjelrør, reserve ildfast sten for innmuring.

I løpet av vinteren 1929/30 arbeidet direktør Bay adskillig med et mulig anlegg på Sörengen (jernbanens) for lavtemperaturutvinning av gass, koks og tjære efter den såkaldte Pieters-prosess. Overingeniøren utarbeidet en plan for behandling av 36 000 t. kull årlig, og leverte 1/4-1930 et anleggsoverslag som kom på kr. 1 200 000.- Anlegget skulde kunne levere all gass som Oslo i almindelighet omsatte. Anlegget kom ikke til utførelse, da Oslo Gasverk ikke var interessert. Det er jo ikke så lett å "omlegge" en kommunal arbeidsstokk. Og dette med lavtemperaturdestillasjon var også noe avskrekkende nytt på det hjemlige marked. Og tanken på å få frigjort gassverkets store arealer midt i byen kom nok også for plutselig på de kommunale myndigheter.

17/2-1930: INGEN GASS IDAG.

I desember 1929 kom departementets forslag til ordning av brannvern i Longyearbyen. Dette blev satt i sving fra høsten 1930.

med bergmesteren og drøftelser innen styret om nødvendigheten av å måtte forestå sikkerhetsforanstaltninger mot gassseksplosjonsfare efter at gass nu engang er påvist. Drøftelsene har omfattet spørsmålene om ventilasjon belysning transport og gasssikre motorer. Spørsmålet har videre vært om gruben efter den påviste gassmengde må betegnes som gassgrube eller om man sandsynligvis må regne med at gass kan komme igjen i såvidt stor mengde at man må være forberedt på å gå over til driftsanordninger og utstyr som for gassgruber... Vi har efter de nevnte konferanser og drøftelser funnet at man straks bør forberede enkle ventilasjon som for en gassgrube. Sammen med bergmesteren er vi herom kommet til følgende resultat: den brukte luft suges ut gjennom ventilasjonsstollen idet friskluften for vestsidens vedkomende tas inn gjennom hovedstollen eventuelt OT-13 og for østsidens vedkomende gjennom gågangen i bakken av strosse O-17.- Fra ventilasjonsstollen suges luften ut gjennom tverslaget OT-9 idet hovedviften plankes ytterst mot dagen i dette tverslag og noget til siden for selve tverslaget slik at viften blir best mulig beskyttet mot eventuelle eksplosjoner. Viften forsynes med varhatt av passende høyde og for gassikker motor. Det er meningen å forsyne også lokale vifter i gruben med gasssikre motorer.- Isengsett det nødvendige forkyngningsarbeide samt den nødvendige opprydning og utvidelse ytterst i OT-9

GASS I GRUBE 2. 1930.

Det har ikke været konstateret gass i gruben tidligere. Det vakte derfor stor oppmerksomhet ved hovedkontoret, og ikke minst ved styret, da man 11/2-1930 mottok følgende telegram fra grubekontoret:

Endel gass igår stuffen OT-18 og hovedstollens bund. Elektriske lamper benyttes inderste drifter.-

De følgende dager kom en rekke telegrammer om situasjonen:

12/2: I OT-18 synes gassen å være utluftet. Der er målt i stuffen minus 3,9 grader. I hovedstollen målt minus 1 grad og her synes det å være endel tilstrømning. Tidligere undersøkelse har ikke vist gass nogetsteds.

13/2: gassmålinger igårftes etter sytten timers kraftstans viste over 3% pallen OT-18 og i hovedstollen tretti meter innenfor side-tverslaget på nitti meter, ved 90 meters sidetverslag 1%, ved firtifem meter 1/8%, ellers målt spor av gass opptil 1/8% i tverslagene inne i gruben. OT-18 midlertidig avstengt. Etterat ventilasjonen var igangsatt forsvandt gassen hurtig ute i gruben hvorefter utblåsning av hovedstollen forsiktig påbegyndtes og var klokken ni idag bragt ned til 1/8% fra stenpall til kullstuff. Derefter utblåses i formiddag innerste del conveyorstoll 0-32 som var midlertidig avstengt under hovedstollens renblåsning og hvor der imorges var 1/4%. Nervøsitet og dårlig fremmøte inatt og i formiddag. Usedvanlig lav barometerstand har mulig hatt innvirkning på gassutstrømningen. (Oppslag satt på spisesalen om resultat av gassmålingene.)

14/2: Målinger fjelltemperaturer fortsettes. Gassmålinger imorges viste innerste conveyorstoll 0-32 liten antydning gass. Hovedstollens stuff 1/8%, OT-18 1/4% på pall ellers rent. Målinger foretas alle tre skift og bekjentgjøres ved oppslag salen.

15/2: igår formiddag og eftermiddag bare svak antydning gass ved stuff og innerste guide hovedstollen ellers rent også i OT-18. Inatt og imorges rent overalt.

17/2-1930: INGEN GASS IDAG.

3/3-1930 sendte hovedkontoret til grubekontoret følgende telegram:

Deres forskjellige gassrapporter har foranlediget konferanser med bergmesteren og drøftelser innen styret om nødvendigheten av å måtte foreta visse sikkerhetsforanstaltninger mot gassekspløsjonsfare etterat gass nu engang er påvist. Drøftelsene har omfattet spørsmålene om ventilasjon belysning transport og gasssikre motorer. Spørsmålet har videre været om gruben efter den påviste gassmengde må betegnes som gassgrube eller om man sandsynligvis må regne med at gass kan komme igjen i såvidt stor mengde at man må være forberedt på å gå over til driftsanordninger og utstyr som for gassgruber... Vi har efter de nevnte konferanser og drøftelser funnet at man straks bør forberede omlagt ventilasjonen som for en gassgrube. Sammen med bergmesteren er vi herom kommet til følgende resultat: den brukte luft suges ut gjennom ventilasjonsstollen idet friskluften for vestsidens vedkommende tas inn gjennom hovedstollen eventuelt OT-13 og for østsidens vedkommende gjennom gagåpningen i baken av strosse 0-17. Fra ventilasjonsstollen suges luften ut gjennom tverslaget OT-9 idet hovedviften plasseres ytterst mot dagen i dette tverslag og noget til siden for selve tverslaget slik at viften blir best mulig beskyttet mot eventuelle eksplosjoner. Viften forsynes med varhatt av passende høyde og får gassikker motor. Det er meningen å forsyne også lokale vifter i gruben med gasssikre motorer. Igangsett det nødvendige forbygningsarbeide samt den nødvendige opprydning og utvidelse ytterst i OT-9

forat det nye ventilasjonssystem kan etableres snarest mulig. Planlegger for belysningens vedkommende overgå til 4 volts elektriske hodelamper idet bært lys helt sløyfes... Overveier i alle fall anskaffe et gassikkert accuulatorlokomotiv for anvendelse i tverslag hvor gass måtte opptre, idet kontaktlokomotivene forutsettes anvendt overalt ellers hvor det er inngående frisk luft. Såfremt skraperen som formodet viser seg fordelaktigere enn conveyorne blir disse etterhvert avskaffet. I motsatt fall må conveyorne få gassikre motorer såfremt resultatet blir at gruben må betegnes som gassgrube. Anser det formålstjenlig til bedømmelse dette spørsmål at ventilasjonen når det passer stanses en passelig tid for at få bragt på det rene om det fremdeles finner gassutstrømning stec eventuelt i hvilken mengde.-

ELEKTRISK GRUBEELYSNING.

8/3/1930.

Der foreslås anskaffet 250 elektriske hodelamper, type Wolf 830 b. Disse lamper veier 2,45 kg. For en alt overveiende del skyldes vekten akkumulatoren som bæres i en rem rundt livet. Lysstyrke 5 NL, brenntid 16 timer. Prisen var 1927 Rm 38.- pr. stk.

En annen hodelampe med vekt 2,8 kg har med 16 timers brenntid en lysstyrke av 12 NL, altså overflødig meget. Denne lampe, 830 e, trenger imidlertid 11½ time for oppladning, et forhold som medfører at det trenges flere lamper for det samme belegg enn av lampe 830 b, som har en ladetid av 6 timer..

Det foreslås likeledes anskaffet 10 stk elektriske håndlamper med gassmålerlamper nr. 711. Dette er en vanlig elektrisk håndlampe av lysstyrke 1,3 NL der på toppen har anbragt en bensinlampe for undersøkelse på gass. Vekten av alt er 2,6 kg. Det er ikke forutsetningen at bensinlampen skal brenne hele tiden. Den er der kun for når som helst det måtte være ønskelig, å kunne foreta undersøkelse. Tennesen av bensinlampen er elektrisk. En sådan lampe vil være av stor betydning for oppsynet og må kunne anvendes av de arbeidere som er på steder hvor gass kan fryktes. Ellers må disse arbeidere og oppsynet være utstyrt med 2 lamper, idet som bekjent en elektrisk lampe ikke reagerer overfor gass.

Den innmonterte lampe (bensin) viser på en meget tydelig måte gass fra 1 til 5 % og slukker når gassprosenten overstiger 5 %.

BETRAKTNINGER ANG: MOTORSPENNING OG TROLLEYLOKOMOTIVER I GRUBEN:

I grube 2 anvendes som spenning for alt driftsmaskineri, unntatt lokomotivene, 380 volt vekselstrøm. Denne spenning foreslår bergmesteren nedsatt til max. 300 v. (eller i praksis til 280 v.) En sådan forandring vil være overordentlig kostbar, idet vi foruten å skifte ut de fleste motorer overalt må ha nye transformatorer, samt anskaffe lavspent kabel av større tverrsnitt, idet tverrsnittet allerede nu til enkelte tider er i minste laget. Lokospenningen er 220-250 v likestrøm, men her stilles til gjengjeld det forlangende at kjøreledningen skal ligge 6 fot over skinnegangen, samt at trolley, lok, selv hvor gass ikke er tilstede, ikke får lov å kjøre lenger enn til vordørene. Det bemerkes, at p.g.a. vår tørre og frogne grube er ledetoven uhyre slutt, likesom våre arbeidere p.g.a. den lave temperatur selv under arbeidet har meget kler på seg, mens de i varmere gruber er tynklede og tildels går med bar overkropp.-....

1. Spenning. Pennsylvania, bituminöse gruber 1926: motorer for kulikuttere og andre bevegelige maskiner, skal ikke anvendes høyere spenning enn mellom-spenning (300/650 v.) Under dagen skal ikke anvendes høyere spenning enn mellomspenning unntatt som overføring... I gassgruber skal alle motorer, medmindre de står i rum som ventileres av inngående luft, ha de strømførende deler

(også motstand, igangsetter og forbindelser) fullstendig innsluttet i eksplosjonssikre kapsler...

I de engelske regulations (1927)... hvor der kan være fare for antendelse av gass, kullstøv eller andre brennbare ting, skal alle deler utføres således at åpne gnistdannelser ikke finner sted. I de amerikanske Operating regulations 1926: Ingen spenning høyere enn mellomspenning (300-650 v) skal anvendes under dagen unntatt som overføring, som tilknytning til transformatorer eller andre apparater i hvilke samtlige høyspenningsdeler er stasjonære... Bevegelige elektriske maskiner (lokomotiver, transportable pumper, kulkuttere o.a. bevegelige elektriske maskiner ved eller i nærheten av arbeidsplasser nær kullstuffen, eller på veier hvor folk går, skal bare anvende lavspent strøm (under 300 v.)...

2. Trolley-lokomotiver. I Pennsylvania skal trolleyledninger settes så langt til siden av faringsveien som praktisk gjørlig. Festestedene skal være så nær hverandre at pilhøyden ikke overskrider 3". Pilhøyden kan overskride 3" hvis høyden av trolleyledningen over skinnene er 5 fot eller mere, og ikke berører hengen, når trolleyen passerer. Elektriske trolleylok. er ikke tillatt i nogen gassavdeling av gruben, unntagen de går i inntaksluften som kommer frisk utenfra. Ikke i noget tilfelle skal spenningen i trolleysystemet være mere enn mellomspenning (300-650 v). I eng. regulations: Elektriske trolleylokomotiver er forbudt i samtlige kullgruber, akkumulatorlok. kan anvendes i alle gruber (med skriftlig samtykke fra Board of Trade.)

I amerikanske Operating regulations: Alle trolleyledninger skal plasseres minst 6 tommer ut til siden for skinnegangen, og hvor ledningen er mindre enn 6½ fot over skinnegangen... eller hvor folk må gå under den, skal ledningen være beskyttet ved traug eller sidebord.... I gruber der er karakterisert som gassgruber eller hvor mer enn 1/4 % brennbar gass finnes i den sirkulerende luft, kan trolleylok. kun anvendes i "entries" eller fordreveier som er ventilert av inngående luft, d.v.s. luft som ikke har passert gjennom eller mottatt utgående luft fra arbeidssteder eller ferdigdrevne steder.-

Hvad motorer angår er det intet rent grubeteknisk sett, som er til hinder for å gå over til lavere spenning. Men når den av oss anvendte, og tildels større spenning i annen grubelovgivning både tillates og anvendes, synes det svært å skulle gå til et sådant kapitalutlegg som lavere spenning vil medføre. Sålenge grube 2 har været i drift har det ikke forefalt en eneste ulykke hverken som følge av de elektriske motorer eller p.g.a. kjøreledningen. Hvad gassfaren angår, leveres motorene med spenning 380 v likeså gasssikre som motorer med spenning under 300 v.

For de elektriske lokomotivers ve kommende stiller saken seg derimot noe anderledes. Hvis vi ikke i likehett med tidligere praksis, og hvad selve Bureau of Mines tillater, skal få la disse lokomotiver ha full bevegelsesfrihet på steder, hvor det er helt gassfritt, eller på steder som viser under 1/4 % brennbar gass vil det innvirke meget skadelig på produksjonen. En av de ting som har gjort at vår produksjon, med et relativt lite antall vogner og lok., har ligget på et så høyt nivå, er netop våre lok.s hastighet og deres direkte forbindelse med arbeidsstedene. Skal vi få slike resriksjoner at kjøring med trolleylok. praktisk talt blir umuliggjort i tverslagene, betyr det både et meget stort kapitalutlegg til nye særdeles kostbare lok. og flere lok. enn nu for å klare samme produksjon, idet akkumulatorlok, hverken har den hastighet eller den ledighet som trolleylok. Det kan naturligvis påberopes den engelske kullgrubelovgivning som helt forbyr trolleylok., men de engelske kullgruber er ikke i noen henseende maskinelle mønstrebruk. På Spitsbergen ligger forholdene an som i Amerika, lønningene er høye, hvorfor bestrebelsene må gå ut på å anvende så få folk, og så effektive maskiner, som mulig, om driften overhodet skal kunne tenkes å gå.

er høye, hvorfor bestrebelsene må gå ut på å anvende så få folk og så effektive maskiner som mulig, om driften overhodet skal kunne tenkes å gå.

En annen sak er det, om det p.g.a. den i vinter påviste gass og under hensyntagen til at gass kan opptre igjen, skal anskaffes et lok, som er skikket til å gå på de steder av gruben, som eventuelt blir å betegne som gassavdelinger.-

Hvad endelig kjøreledningens høyde over skinnegangen angår er forholdet det, at vi som regel har mer enn høyde nokk. Å være bundet til en minimumshøyde av 6 fot vil for tverslagenes vedkommende ofte bli en kostbar fornøyelse. Mens vi har til en begynnelse har både 7 og 8 fot reduseres denne høyde p.g.a. sammentrykning og oppsetting av forbygging mange gange til 5 fot, en høyde, som er fullt brukbar for kjøring og som det vil koste meget å øke til 6 fot. Det henvises forøvrig til lovgivning for Pennsylvania og til Bureau of Mines.- 13.3.1930.

OM GRUBENS SIKKERHET - uttalelser på møte 15/3-1930 i anledning av at gass var påvist i grube 2 - av herrerne Bay, Westby, Sverdrup, Lindholm og Slåtte. Møtet blev ledet av styrets formann, ingeniør Johan Anker, under nærvar av bergmester Merckoll.

1. FORHOLDSREGJER NU.

Bay: Jeg finner at grubekontoret har gjort hvad der kunde og burde gjøres efterat gass var påvist i gruben. Grubekontoret har fullsyndig kontroll over gassen, og vil efter mottatte rapporter anvende sikkerhetslamper i den utstrekning fornøden forsiktighet tilsier. Siden gass engang er påvist i gruben, bør, hvad der allerede er besluttet, ventilasjonen omlegges, likeså lyssterke sikkerhetslamper anskaffes for oppsendelse med første båt.

Westby: Har fulgt gruben fra først av. Var i Amerika, da telegrammene om eksplosjonen i grube 1 kom. Det gjorde, at jeg ganske særlig var oppmerksom på sikkerhetsforanstaltninger og hvad dermed står i forbindelse under hele oppholdet der. Har senere best mulig fulgt med i fagtidsskrifter, hvad støv og gass angår, og har ikke funnet noget, som forandrer min mening at den praksis som har været fulgt i grube 2 m.h.t. støv og gass, er riktig.- Vi har regnet grube 2 som gassfri. Der har nu været konstateret gass - forbigående. Efter utluftning kunde gass ikke konstateres og situasjonen er nu den samme som før gass blev iaktatt. Mener at de forholdsregler, grubekontoret tok i anledning av gassen var riktige og forsvarlige.- Denne enkelte opptreden av gass, som altså nu er helt borte igjen, nødvendiggjør ikke noen omlegning av driften, bortsett fra nøyaktig og hyppigere gasskontroll. Mener at vi her har støtte i god praksis annetsteds. Engelske og amerikanske grubeforskrifter forlanger innført sikkerhetslamper når det har været konstateret - gjentagende - en viss gassprosent. Kfr. derom Coal Mines Act og Bureau of Mines Operating Regulations, som begge skjelder nøy mellom gassgruber og gassfrie gruber, når det gjelder bært lys (og elektriske maskiner).

Foranstaltninger mot kullstøvfare er et kapitel for seg. Bergmesteren nevnte at Mr. Rice ved U.S. Bureau of Mines ved en konferanse i Utah hadde uttalt seg bestemt mot bært lys. Denne konferanse blev holdt efter innkaldelse av Utah's Industrial Commission, som hadde påbudt sikkerhetslamper i alle kullgruber. Jeg har personlig en følelse av at dette påbud i Utah hvor ulykkesprosenten er meget ugunstig, nok kanskje har en psykologisk bakgrunn av naturlig engstelse efter flere stygge eksplosjoner. Jeg så således for noen år

(Westby)
siden referert at det ved et grubeselskap i Utah av ledelsen blev bestemt, at det ikke måtte finnes elektriske kraftledninger i grubben. De elektriske maskiner, conveyors, kuttere etc. skulde drives fra akkumulatorer som blev transportert inn og ut av gruben for oppladning. Dette eksempel er neppe fukgt ~~annetsteds~~ annetsteds.

Sverdrup: Som situasjonen nu ligger an, vilde jeg høyst sandsynlig ikke ha forholdt meg på annen måte enn grubekontoret, idet jeg regner ingeniør Rudie for en av selskapets forsiktigste ingeniører og føler meg helt trygg på at han nøye har overveiet situasjonen. M.h.t. kullstøvet anvendes der, særlig om vinteren, en ganske utstrakt spredning med sne i tverslagene. Nu etterat endel gass har været påvist i gruben kan man gå ut fra at snespredning anvendes i ikke ringere grad enn før. Hvis der ikke er gass tilstede, anser jeg chansen for ulykker å være større med det til rådighet stående dårlige elektriske lys enn der er ved anvendelse av bart lys.

Lindhölm: Er enig i grubekontorets fremgangsmåte. Har været oppmerksom på kullstøv under studiereisen i Amerika. Regner vår grube for en av de reneste efter hvad jeg har sett i Amerika. Neste skritt bør være å anvende stenstøvbarrierer som direktør Bay mener. (Innført av øveringeniøren vinteren 1920/21). Det verste sted er ikke selve strossen men conveyorhodet. I Amerika anvendtes stenstøvspredding 100/150 meter fra conveyoren. Har sett 35 gruber i Amerika. Der brukes bart lys (karbid) i amerikanske gruber, når der ikke var over 2 % gass. Der skilles mellom gassgruber og gassfri gruber. Efter rapportene har Spitsbergen nu anvendt sikkerhetslamper på de farlige steder (hvor gass har været påvist i nærheten). Har konferert med Mr. Rice. (Som Bay og Westby i 1920 - i Washington).

Slåtto: Kjendte ikke Store Norskes grube så nøye, hvorfor det var vanskelig å uttale seg, da man ikke uten videre kunde overføre erfaringer fra et sted til et annet. (Slåtto kjendte med Kings Bay). Om gass var det vanskelig å si noe bestemt, den kunde opptre når som helst. M.h.t. kullstøvfaren og bart lys mente han å ha lest om eksplosjoner oppstått ved at bart lys antendte kullstøv, uten dog nu å kunne angi hvor han hadde sett dette. Man er enige om å gå over til sikkerhetslamper. Spørsmålet er da hvad man kan gjøre ivinter. Man har valget mellom å anvende dårlig lysende elektriske lamper eller bart lys. Efter hans mening kunde man dele på belysningen, slik at sikkerhetslamper blev anvendt hvor det var farlig og bart lys, hvor grubeledelsen anså dette for svarlig. M.h.t. gassen i Kings Bay opplyste Slåtto at man ikke hadde foretatt temperaturnålinger, men at gass også var opptrådt i frosne kull. Til en begyndelse var man av den oppfatning at gassutstrømningen fandt sted like efter skytning og at det ikke skulde være fare når denne gass var utluftet. Senere viste det seg at gass strømmet ut av stoffen til alle tider. De hadde ikke merket mere gass hvor kullgangen var uregelmessig eller hvor der var sprekker.

2. FORHOLDSREGLER HVIS MAN MÅ REGNE MED GASS TIL STADIGHET.

Bay: Om gass skulde komme igjen kan allikevel kontaktlokomotivene anvendes som hittil, når de brukes i hovedstoll og tverslag med inngående friskluftstrøm og eventuelt etterat mulig forekommende gass er utventilert.

Westby: De almindelige bestemmelser for gassgruber (Gasskontroll, sikkerhetslamper, gassikre motorer) men først og fremst reversering av ventilasjonen, så våre lokomotiver kan kjøre i inngående friskluft (intake air). Mr. Rice som anbefaler sikkerhetslamper i alle bituminøse gruber, uttaler seg til Utah-konferansen således: om trolleylokomotiver: "It has been suggested it is inconsistent to require per-missible lights yet permit the use of trolley locomotives and other electrical machinery in coal mines. What are your views on this?"

"I (Rice) believe it is not inconsistent when you take into account the necessities in mining. Mining is necessarily a hazardous occupation. If you are going to eliminate all risk we would not do any mining. It is almost inconceivable to our going back to not using electricity. We have got to safeguard what we can in electricity in the case of undercutting drills and things of that kind. It is true we have permissible storage battery locomotives. But as yet the cost of haulage by battery locomotives is too great for main road haulage. But I think trolley haulage should be confined entirely to intake currents, which are truly intake. I believe trolley locomotives should only be used where the coal dust has been rendered inert, and that means from my point of view, it must be sufficiently stone dusted."

Vi må altså sørge for at ventilasjonen ordnes således at lokomotivene går i "truly intake air."

Sverdrup: Enig i hvad Westby har fremholdt. M.h.t. trolleylokomotivene mener jeg at vi, hvor der er inngående luft, må ha anledning til å kjøre lokene helt frem til conveyorne, hvor der ikke er påvist gass eller hvor gassprosenten er under 1/4 %. Vi må i så henseende kunne holde oss til f.eks. lovgivningen for Pennsylvania. Skal der regnes med gass bør der, som også har vært drøftet i den senere tid, anskaffes et dertil egnet lokomotiv for kjøring på steder med over 1/4 % gass. Forøvrig må spørsmålet sees i forbindelse med stenstøvsperrer og stenstøvbestrødd soner.

Lindholm: Det er et ventilasjonsspørsmål først og fremst. Vi bør kunne holde oss til Mine Laws for Pennsylvania. For videre oppfaring må man derfor være oppmerksom på oppfaringssystemet for tverslagene. Som situasjonen noe er, skulde det ikke være nødvendig å bruke akkumulatorlok. Det er et ventilasjonsspørsmål, at man sørger for at loket går i inngående friskluft. Behøver ikke lukkede lokomotiver, når ventilasjonen er riktig. For videre utvikling av vestsiden må oppfaringen anlegges som for gassgruber. Der anvendes i Amerika stenstøv i stor utstrekning til sikring. Overalt tillates trolleylok i friskluft. Ved kabelrull på loket anvendes enkelt kabel.

Slåtto: Da lokdrift ikke hadde hatt noen interesse for Kings Bay hadde han ikke satt seg inn i de spesielle spørsmål vedr. en sådan transport. Siden det nu var påvist gass vilde han for sin del anbefale anskaffet et gassikkert lok. (Efter opplesning av referatet for Slåtto uttalte denne, at han angret på at han ikke fikk sagt at han anså SN for meget heldigere stillet enn KB ved at Store Norske lå foran gassen slik at en omlegning kunde skje i ro og mak og litt efter hvert, mens man i Kings Bay hadde ligget efter gassen hvad der nesten hadde gjort oppgaven umulig. Denne uttalelse så han gjerne tilføyet hvad han forøvrig hadde sagt.)

(1938 Gassforekomst.)

Det blev til at der skulde anskaffes et gassikkert lokomotiv, gassikre motorer (for vifter etc.) og elektriske hodelamper. Hösten 1929 hadde overingeniören sendt til grubekontoret nye tegninger av stenstövbarrierer, til komplettering av barrieretegningene fra 1920.

De nye sikkerhetsforholdsregler av 1930, sammen med instruksene fra 1920, har vist seg fortsatt (1965) effektive når det gjelder gass og kullstöv. 100 % sikker kan kullgrubedrift ikke bli trods all påpasselighet. Siden 1920 har det i Store Norskes gruber bare været én nevneverdig ulykke, som skyldes gass og/eller kullstöv, nemlig i januar 1952, da grube 2 hadde en gasseksplasjon i forbindelse med et meget sterkt, plutselig fald i barometertrykk, noe som formentlig "lösnet" gassen. Da kan en gnist, elektrisk eller ved slag av stål mot sten være tilstrekkelig til å sette igang en gasseksplasjon. Denne gang fikk eksplasjonen ikke videre utbredelse, vel sandsynligvis fordi omgivelsene var tilbørlig preparert med stenstöv og avgrenset med stenstövbarrierer. Men eksplasjonen kostet seks menneskeliv. Samme dag hadde også Kongs Bay en gasseksplasjon med tap av ni liv, formodentlig forårsaket ved gassutbrudd etter samme barometerfall.

Det kan kanskje her være på sin plass å nevne den laveste barometerstand, som er notert i Longyearbyen. Meteorologiske data blev vinteren 1920/21 telegrafert til Geofysisk Institutt i Tromsø. Og den 16/1 1921 blev bl. a. følgende notert:

Kl. 14. barometeravlesning 713,6
temperatur minus 7,2
vind syd, løy.
ingen nedbør
helt skydekket himmel.

Barometeret hadde været sterkt faldende, og det "blev slått alarm" for alt utearbeide, da man fryktet sterk vind. Men intet hendte. Barometeret steg igjen ganske hurtig, men generende vind blev det ikke i Longyearbyen, eller på Hotellnesset.

Styret har i direksens Bay mistet end av de menn, som i første runde har vist Store Norske Spitsbergen Kulkompani og dets trivsel en stor interesse. Styret har endå ikke truffet noen endelig beslutning om hvorledes den fremtidige ledelse av selskapets daglige virksomhet. Følgelig som styret for tiden ligger an, går man iaktet ut fra at det vil bli nødvendig å ansette nogen ny leder i Kongs Bay stad, da selskapet i sin tjeneste har dygtige og erfarne bergingeniører, som selv for seg vil kunne forestå driften på Spitsbergen. Direktør Jacobsen som ved siden av direktør Bay har forestått den daglige ledelse, er for tiden selskapets beste leder under styret.

INHOLD:

348

349-357

Produksjonen utgjorde 189 863,61 t. Man hadde kalkulert med en produksjon på over 200 000 t, men driften blev noe hemmet ved forkastninger og uregelmessigheter i kullgangen (grube 2). Dertil kom at man for første gang i våre gruber konstaterte tilstedeværelsen av gass, og de sikringsarbeider som i den anledning blev foretatt, nedsatte også produksjonen en tid. Senere har man ved stadige målinger kun et par ganger funnet svake antydninger til gass, men man har efter konferanse med bergmesteren anskaffet bl.a. elektriske hodelamper, gassikkert lokomotiv og motorer.

Skibningen har været begunstiget av usedvanlig gode værforhold. ...Den totale skibning utgjorde 192 450,37 t, den største selskapet hittil har hatt....

Kullprisene ligger nu betydelig under prisene for krigen. Dette skyldes for Skandinavien vedkommende hovedsakelig den skarpe konkurranse mellem England og Polen om markedene, likesom det eksepjonelt lave fraktmarked spiller inn til ugunst for selskapet.

Til belysning av fallet i kullprisene kan i korthet opplyses, at mens f.eks. Newcastle-kull-DCB i des/jan 29/30 notertes i 17/ til 17/6 faldt de i februar til 15/6, i mars til 14/3 og i april til 13/6 FOB. Sistnevnte pris blev av engelske gruber forsøkt opprettholdt som minimumspris, men der har hele sommeren utover været solgt under. De polske priser blev efterhvert redusert så de i hele vår og sommer har stått i 10/ a 11/ FOB. Til sammenligning med disse prisnoteringer kan nevnes at DCB i 1913 notertes i 14/9 a 15/- og i 1914 ca. 14/- FOB...

FORHOLDET TIL CENTRALBANKEN OG STATEN:

Centralbankens fordring som pr. 1/7-29 utgjorde kr. 4 159 033,37 er i sin helhet innløst med kr. 600 000.- ydet selskapet som lån av Staten, hvis samlede tilgodehavende incl. renter til 1/7-30 derefter utgjør kr. 3 946 357,12." (hvorefter departmentet utpeker et medlem av Styret, fra 28/11-29 industridirektør Hj. Batt.)

"Selskapets mangeårige direktør Karl Bay, som har været i denne stilling siden selskapets dannelse, avgikk ved døden efter en operasjon den 31 mai 1930.

Selskapet har i direktør Bay mistet en av de menn, som i første rekke har vist Store Norske Spitsbergen Kulkompani og dets trivsel sin største interesse. Styret har endnu ikke truffet noen endelig avgjørelse om hvorledes den fremtidige ledelse av selskapets daglige bør ordnes.- Således som driften for tiden ligger an, går man imidlertid ut fra at det ikke blir nødvendig å ansette nogen ny mann i herr Bays sted, da selskapet i sin tjeneste har dygtige og erfarne bergingeniører, som hver for seg vil kunne forestå driften på Spitsbergen. Disponent Jacobsen som ved siden av direktør Bay har forestått den daglige ledelse, er for tiden selskapets øverste leder under styret."....

Den mellem Nya Svenska Stenkolsaktiebolaget Spitsbergen og Store Norske opprettede kjøpekontrakt av 11/11-33 blev godkjent av Store Norske representantskap 11/4-34 og på ekstraordinær generalforsamling 5/6-34. Overenskomsten med Staten om lån av kjøpesummen, kr. 1 000 000.- blev vedtatt av Stortinget, enstemmig, 14/6-34. Ifølge denne overenskomst skal forrentningen av lånet følge utbytteutdelingen på aksjekapitalen, således at Staten også for dette lån erholder i rente samme prosent som aksjonærene erholder i utbytte, når sådant utbytte kan besluttes vidt på fuldt forretningsmessig grunnlag.

For første gang var årsberetningen ledsaget av bilder, 2 sider med 4 fotografier. Dette voldte vrede hos en aksjonær, som mente at den slags utgifter kunde man spare sålenge det ikke var noe overskudd å utdele til utbytte. Vreden blev tatt ad notam, og først noen år efter krigen kom det igjen illustrasjoner.

Produksjonen ut 1930 - 1941. Ifjor 291 856 t. Vi håber at produksjonen i neste år kan holdes på omkring 300 000 t.... Men man kan neppe regne med større normal-

Korte utdrag fra Styrets årsberetninger.

1930/31. Fortsatt depresjon på kullmarkedet med priser betydelig lavere enn før krigen. Polske dumpingsalg og overfylde lagre i forbindelse med minsket kullforbruk her i landet p.g.a. den lange arbeidstans har bevirket av avsetningsforholdene har været overmåte vanskelige, og et større underskudd på driften har ikke været til å unngå.

Styret har ansatt bergingeniør Einar Sverdrup som teknisk direktør. Sverdrup har været i selskapets tjeneste i 9 år, hvorav 3 år som leder av driften på Spitsbergen.

1931/32. Kullprisene har holdt seg lave, men p.g.a. valutaforholdene har salgsprisen været noe bedre enn ifjor, og da omkostningene er bragt ned, samtidig som produksjonen er øket, har man kunnet oppgjøre regnskapet med overskudd på driften, når man ikke tar hensyn til renter av Statens fordring og til ordinære avskrivninger.

Under forbehold av generalforsamlingens godkjennelse er der opprettet en overenskomst med Staten, som i sine hovedtrekk går ut på, at Staten nedskriver sitt krav på som pr. 30/6-32 ialt utgjør kr. 4 375 713,88 med et beløp tilsvarende de i tiden 22/3-21 til 30/6-25 betalte og senere påløpne renter, ialt kr. 1 982 693,40, således at Statens tilgodehavende blir kr. 2 393 020,48 eller avrundet kr. 2 394 000.- For beløpet utsteder selskapet en 1. prioritets pantobligasjon i samtlige sine eiendommer på Spitsbergen. Av obligasjonens beløp skal de best prioriterte kr. 600 000.- fra 1/7-32 forrentes med 4 % p.a. Restbeløpet kr. 1 794 000.- erholder i renter en tilsvarende prosent som den reduserte aksjekapital erholder i utbytte.- Denne reduksjon i selskapets gjeld til Staten er beinget av at aksjekapitalen nedskrives fra kr. 9 600 000.- til kr. 1 920 000.- og at.... den avsatte dividende for driftsåret 1919/20 likeledes avskrives. Overenskomsten inneholder bl.a. også at Staten sikres adgang til å opnevne 2 medlemmer av styret.

Årsberetningen er underskrevet av styret som 17/11-32 bestod av Johan Anker, formann, Morten Lind, C.W. Eger, Kristen Nygaard og Hj. Batt, Statens representant.

Som Statens representant nr. 2 tiltrådte fra 1/2-33 Lars Meling, som 7/3-33 blev avløst av Ivar Lykke. Tidligere styremedlem C.W. Eger blev valgt som suppleant i styret.

1932/33. Det har ikke været vanskeligheter med kullenes avsetning, og da flere av våre største kunder har ønsket å dekke seg fremover, er en vesentlig del av neste års skibningskvantum allerede disponert. Det i forrige årsberetning nevnte forslag til Overenskomst med Staten blev vedtatt av generalforsamlingen 30/1-1933..

Der er i sommer ferdigbygget en familiebolig med 4 leiligheter..

1933/34. ..En vesentlig del av neste års skibningskvantum er allerede disponert.

SVEAGRUBEN. Den mellem Nya Svenska Stenkolsaktiebolaget Spetsbergen og Store Norske opprettede kjøpekontrakt av 11/11-33 blev godkjendt av Store Norske representantskap 11/4-34 og på ekstraordinær generalforsamling 5/6-34. Overenskomsten med Staten om lån av kjøpesummen, kr. 1 000 000.- blev vedtatt av Stortinget, enstemmig, 14/6-34. Ifølge denne overenskomst skal forrentningen av lånet følge utbytteutdelingen på aksjekapitalen, således at Staten også for dette lån erholder i rente samme prosent som aksjonærene erholder i utbytte, når sådant utbytte kan beslutes utfelt på fuldt forretningsmessig grunnlag.

For første gang var årsberetningen ledsaget av bilder, 2 sider med 4 fotografier. Dette voldte vrede hos en aksjonær, som mente at den slags utgifter kunde man spare så lenge det ikke var noe overskudd å utdele til utbytte. Vreden blev tatt ad notam, og først noen år efter krigen kom det igjen illustrasjoner.

Produksjonen utgjorde 319 948 t mot ifjor 291 856 t. Vi håber at produksjonen inneværende år kan holdes på omkring 300 000 t....men man kan med anleggets nuværende ekvipering neppe regne med større normalproduksjon enn ca. 275 000 t.

Skibningsforholdene har været meget gode. Isfjorden og Adventfjorden var åpne i hele vinter inntil slutten av mars, da fjordene frøs til. A/S Sydvarangers isbryter "Pasvik" blev leiet og klarte å slå opp fjordisen, som ikke var av særlig tykkelse, og assisterte de første båter... I sommer blev der i juli sendt endel folk til Sveagruben, og styrken blev efterhvert øket til 30 personer, som også vil bli der til vinteren for å drive fortsatte undersøkelser og oppfaring av ny grube. Når resultatet av disse undersøkelser foreligger og Staten har tatt standpunkt til isbryterspørsmålet, vil iverksettelse av regulær kulldrift kunne opptas til drøftelse.

1935/36: Produksjonen utgjorde 302 768 t. Skibningsforholdene har også i år været meget gode. Fjordene frøs til som vanlig utover våren, men vi fikk i begynnelsen av mai ved hjelp av en russisk isbryter, ("Liedtke") slått opp isen i Adventfjorden.

Nyanskaffelser:

- a) Ny dampkjel på 500 kvm heteflate og ny turbin på 1800 Kw. Omkostninger ca. kr. 500 000.- Med dette har vi tilstrekkelig kraft til eventuell utvidelse av anlegget, eksempelvis til opptagelse av drift i den siden eksplosjonen 1920 nedlagte grube 1.
- b). ny taugbane med silo. Driften av grube 2 er nu kommet så langt inn i feltet, at ransportveiene blir lange: Man har derfor besluttet å bygge ny taugbane med silo. Banen får en lengde av ca. 2000 m og er beregnet å koste ca. kr. 250 000.- De nevnte beløp, tilsammen kr. 750 000.- kommer først til utgift i inneværende driftsår 1936/37. Anleggskonti er ellers øket med kr. 38 259.-, til boligbygning.

Styrken i Sveagruben er øket til 30 personer, som har drevet undersøkelser og oppfaring av ny grube. Det antas at man til neste høst vil være kommet så langt at der vil gjenstå ekvipering av gruben for å kunne begynne prøvedrift. Først når de endelige resultater av disse arbeider foreligger, og der er bragt mere klarhet i isbryterspørsmålet vil iverksettelse av regelmessig kulldrift kunne opptas til drøftelse.

1936/37: Produksjonen utgjorde 292 290 t. Vi har grunn til å tro, at produksjonen også inneværende år kan holdes på ca. 300 000 t.

Skibningsforholdene har været gode. Isbryteren "Isbjörn", som gikk opp sammen med første lastebåt, klarte efter en dags brytning å slå råk til lasteanlegget, og ledsaget den første tid kullbåtene inn og ut av Isfjorden gjennom drivisen. "Isbjörn" som tidligere tilhørte Oslo Havnevesen, blev ivinter kjøpt og istandsatt av skibsreder Jacob Kjode. Selskapet har bidratt til driftsutgiftene. Den forholdsvis lille isbryter har gjort god nytte for seg.

Nyanskaffelser: Kjel og turbin var ferdig til drift oktober 1937. Den nye taugbane fra grube 2 med silo, laste- og vinkelstasjon kunde tas i bruk oktober 1937.

Boligbygning. For å skaffe plass til det økende belegg og fortsette arbeidet med å bedre boligforholdene er der i sommer foretatt adskillig påbygning av de gamle hus, likesom et nytt hus med plass for 32 mann blir ferdig i løpet av vinteren. Arbeidermessen er påbygget 200 kvm. og gir nu plass for 130 flere mann. Der er foretatt en omfattende omarrangering og modernisering, likeledes bygget helt nytt dampbad med omklædningsrum for hele belegget.

Sveagruben. Som tidligere meddelt, blev der sommeren 1934 efterat eienommen var overtatt, utført endel arbeide. Fra sommeren 1935 til i høst har der været ca 30 mann der.

(Sveagruben).

Det forberedende arbeide er nu i det vesentlige fullført, hvorfor der ikke vil bli beskjeftiget noen der kommende vinter. Resultatene må bearbeides grundig, før man foretar videre skritt. Ialt er kr. 335 474.- anvendt til disse arbeider.

Utvidelse av kulldriften. P.g.a. den gode kvalitet er våre kull nu blitt så godt innarbeidet, at den nuværende produksjon ikke er tilstrekkelig til å dekke behovet. Spørsmålet om produksjonsøkning er derfor blitt aktuelt. Styret mener at en foreløbig økning med 100 000 t, til 400 000 t burde kunne forsvares, selv om man ikke kan se bort fra at visse vanskeligheter kan oppstå i mindre gode år isår. For å oppnå denne økning har man valget mellom å oppta drift i Sveagruben eller den gamle grube 1 ved Longyearbyen. Begge alternativer har været grundig drøftet.

Der er utarbeidet detaljert overslag over omkostningene ved å sette grube 1 i drift. Overslaget beløper seg til kr. 1 800 000.- Dette alternativ byr på mange fordeler. Alt blir samlet på et sted og under en ledelse med derav følgende bepparelser. Kraftstasjonen trenger ikke ytterligere utvidelse, og en del av den nuværende taugbane kan benyttes. Her er også samme kullkvalitet som i grube 2. Hva angår igangsettelse av drift i Sveagruben kan utgiftene neppe bli mindre enn for grube 1, idet det for Sveagrubens vedkommende har vist seg å være en rekke forhold, som krever grundig undersøkelse før drift settes igang. Man er blitt stående ved som det riktige først å bygge ut grube 1, og derefter å ta fatt på Sveagruben. Anleggsarbeidene kan være tilendebragt høsten 1939, da produksjon, basert på 100 000 t kan begynne med en arbeidsstyrke på 160 mann, idet gruben samtidig oppføres for en produksjonsøkning til 200 000 t for å ha adgang til senere utvidelse.

Såfremt neste års utbringende ikke blir dårligere enn i år, kan der antagelig opparbeides en så stor kontantbeholdning at anleggsutgiftene, anslått til kr. 1 800 000.- kan utredes av selskapets egne midler.

1937/38. Produksjonen utgjorde 299 394 t.- Da en produksjon på 300 000 t trenges for å tilfredsstille nuværende kundekreds, vil alt bli satt inn på å opprettholde dette kvantum... men det er ikke til å unngå at grubeutgiftene stiger. Foruten vanskelighetene ved de lave kullganger, vi nu arbeider i, og som er på grensen av hva der overhodet kan drives på, har man i det forløpne år truffet på flere store forkastninger... Skibningsforholdene har været særdeles gode. For første gang i selskapets historie var Isfjorden og Adventfjorden isfri hele vinteren, (1937/38).

Utvidelse av kulldriften. På ekstraordinær generalforsamling 23/1-1938 blev følgende styreforslag enstemmig vedtatt: Styrets forslag om utbygning av grube 1 efter ingeniør Sverdrups planer for et kostende av kr. 1 800 000.- for en økning av produksjonen med 100 000 t pr. år, idet gruben oppføres for en produksjonsøkning til 400 000 t godkjennes." Anleggsarbeidene med å sette den nye grube i driftsmessig stand fra 1/1-1939 er gått programmessig. 1000 m brukbar bilvei for materialtransport er tatt i bruk 10/7-1938, fra Longyearbyen... Der er bygget kraftledning (10 000 v) til grube 1, slik dimensjonert, at den kan føres frem til grube 2, noget som er påkrevet i nær fremtid, p.g.a. spenningsstapet på de lange avstander... Når ordinær drift opptas fra høsten 1939 blir anlegget 160 mann i den nye grube... Ang. finansieringen blev ifjor utalt, at der antagelig kunde opparbeides så stor kontantbeholdning, at anleggsutgiftene kunde utredes av egne midler... Dette har slått til..

1938/39. Anleggsarbeidene for grube 1 har gått programmessig, og mitt oktober 1939 begyndte den regulære produksjon, basert på 100 000 t.

p.g.a. krigssituasjonen og muligheten av at der senere kan oppstå behov for større kvanta Spitsbergenkul vil oppfaringen bli forsert... så eventuell ytterligere økning av produksjonen muligens kan iverksettes

1938/39: fortsatt:

fra førstkommande sommer...

~~Belegget~~ Den lønnede arbeidsstyrke på Spitsbergen var 587 personer, desuten overvintret 83 kvinner og barn. Produksjonen utgjorde 288 508 tonn.. Lave kullganger og forkastninger hemmet produksjonen endel.

UTVIDELSE AV KULLDRIFTEN. Anleggsarbeidene for grube 1 har gått programmessig, alle hus ferdige for beregnet, likeså taugbanen som kunde prøvekjøres i september d.å. og mitt i oktober begynte den regulære produksjon, basert på 100 000 t p.å. P.g.a. krigssituasjonen og muligheten av at det senere kan oppstå behov for ytterligere større økning av produksjonen vil oppfaringen bli forsert.

ISFORHOLDENE har stort sett været gode,, efter at de tre første båter var avgårr med kullast, blev Adventfjorden fylt av drivis 10/5 og i 14 dager måtte "Isbjörn" assietere kullbåtene inn og ut. Første kullast 4/5 (ifjor 4/5), og siste båt gikk så sent som 17/11 (ifjor 2/11). Det totale skibningskvantum blev 293 643 tonn. Det hele som sedvanlig levert til åvre fatts ekunder. Neste års skibnings, kvantum anslåes til 350/ 375 000 tonn. Der er endnu ikke foretatt noe salg.

ANLEGGSKONTO er øket med kr. 1 005 493.- gjeldende de til 30/6-1939 påløpne utgifter til nyanskaffelser og boligbygning ved grube 1. Årsberetningen er undertegnet 28/11-1939 av: Johan Anker, formann, Morten Libd, Hj. Batt, Lars Meling, Kristen Nygaard, parafert av Halfdan Jacobsen.

Av Styrets årsberetning 1939/40:

Den lønnede arbeidsstyrke på Spitsbergen har utgjort 728 personer, desuten ~~overvintret~~ overvintret 91 kvinner og barn.

Produksjonen blev 291 273 tonn. Når det ikke lykkedes å gjennomføre den i forrige årsberetning omtalte økning, skyldes det alle de vanskeligheter, som oppstod efter 9. april i år.

Belegget vinteren 1940/41 er 680 på lønningslisten, hvorav 20 i Svea-gruben), samr c. 100 kvinner og barn

ISFORHOLDENE har været gode. Første båt ankom til Spitsbergen 2/5, og siste båt avgikk fra Spitsbergen 10/11, da lageret var tømt. Det totale skibningskvantum var 263 571 tonn. Den vesentlige del av skibningskvantumet i år er overtatt av Norsk Brenselimport A/S til fordeling i de 3 nordligste fylker.

SELSKAPETS ORGANISASJON. Styrets formann, ingeniør Johan Anker, døde 2/10-1940 efter en tids sykkelighet. Han blev valgt til formann fra 1/1-1929 efter å ha været medlem av styret siden selskapets stiftelse 1916. Johan Anker nedla et stort arbeid i selskapets tjeneste, og selskapet har lidt et stort tap ved hans bortgang.

Anleggskonto er øket med kr. 546 885.- vesentlig nyanskaffelser og boligbygning ved grube 1.- De totale anleggsutgifter for grube 1, beregnet til kr. 1 800 000.- har utgjort kr. 1 647 589.-

Årsberetningen er undertegnet 22/11-1940 av Morten Lind, formann, Hj. Batt, C.W. Eger, Jens P. Heyerdahl og Lars Meling.

Av Styrets Årsberetning 1940/41.

Den lønnede arbeidsstyrke på Spitsbergen har utgjort 684 personer, desuten overvinnte 107 kvinner og barn.

Produksjonen i driftsåret utgjorde 247 063 tonn.

P.g.a. de usikre skibnings- og isforhold blev sesongen åpnet senere enn vanlig. Første lastebåt avgikk fra Spitsbergen 2/6 og ved skibningens opphør 14/8-1941 var der bare skibet 36 500 tonn.

..Der kan ikke avgis noget nøyaktig regnskap for dette driftsår, da driftsregnskapet ikke er kommet ned fra Spitsbergen. Regnskapet er oppgjort på basis av de månedlige telegrafiske rapporter fra grubekontoret, og det er grunn til å tro, at det regnskap som styret hermed fremlegger gir et tilnærmelsesvis riktig bilde av resultatet av årets drift og stillingen pr. 30/6-1941.

Fra 9/9-1941 og utover fremkom der i radio og presse meddelelser, som gikk ut på at samtlige bosittende på de norske anlegg på Spitsbergen var blitt evakuert. Vi hadde da i vår tjeneste deroppe ca. 675 lønnede personer, dertil kommer ca. 100 kvinner og barn.

Videre opplysninger savnes.

Kullageret utgjorde på den tid ca. 130 000 tonn. Vi er uten opplysning om i hvilket tilstand selskapets anlegg befinner seg.

Regnskapet er oppgjort med et bruttooverskudd kr. 624 309,10, som anvendes til:

Ordinære avskrivninger	kr. 435 355.-
" " Sveagruben	37 500.-
Avskrives forberedende arbeider Sveagruben 40/41	136 454,10
Kontraktmessig tantieme til funksjonærer	15 000.-
	kr. 624 309,10
	=====

Årsberetningen er undertegnet 18/11-1941 av: Morten Lind, formann, C.W.Eger, Kr. Jøbsen jr., J.Nore, E.Slåtto.

(Nore fra Norsk Brenselimport A/S., Slåtto, industridirektør.)

Av Styrets årsberetning 1941/42. 1942/43.

Som nevnt forrige årsberetning blev samtlig bosittende på de norske anlegg på Spitsbergen evakuert (til England) i begynnelsen av september 1941. Styrken var da ca. 675 lønnede, dertil ca. 100 kvinner og barn. Anlegget var således i drift bare ca. 2 mdr. av driftsåret. Da der ikke foreligger oppgaver fra Spitsbergen vedrørende dette tidsrum, er det ikke mulig å sette opp noe regnskap, der tilnærmelsesvis viser selskapets virkelige stilling. Det foreliggende regnskap er derfor å betrakte som foreløbig. I regnskapet er ikke tatt hensyn til hverken produksjonen i regnskapsåret ... eller hvilken skjebne de produserte kull har fått. De i regnskapsåret solgte kull, 19 544 tonn, er den i forrige regnskap oppførte kullbeholdning, som blev skibet for evakueringen. Vi er uten ytterligere underretning om i hvilken tilstand selskapets anlegg befinner seg.

Årsberetningen er undertegnet Oslo 20/11-1942 av Morten Lind, formann, C.W.Eger, F.Arneberg, Hj.Batt, Kr. Jebsen jr.
(Arneberg, industridirektør, og Hj.Batt er Statens representanter.)

Undertegnet Oslo 20/11-1942, Samme navn som ifjor.

Av Styrets "Foreløbig regnskap" 1942/43.

Gevinst- og tapskontos debetside lyder:

Utgifter kr. 155 594,82

Avskrivninger kr. 85 846,46

" Sveagruben 37 500.-

kr. 123 346,46

Undertegnet Oslo 30/6-1943: Morten Lind, formann, C.W. Eger, F. Arneberg, Hj. Batt, Kr. Jebsen jr.

Av Styrets "Foreløbig" regnskap 1943/44.

Gevinst- og tapskontos debetside lyder:

Utgifter kr. 139 466,65

Avskrivninger kr. 58 817,79

" Sveagruben 37 500.-

Kr. 96 312,79

Undertegnet Oslo 30/6- 19/10-1944. Samme navn som ifjor.

De forbindelser med ledelsen for Londonkontoret blev etablert straks efter krigens avslutning, kunde man med tilfredshet konstatere, at det i det vesentlige var overensstemmelse mellom de her utarbejdede gjenoppbyggingsplaner og de som var foretatt i London.

Arbeidsutvalget 1944/45 har videre beretning fra Londonkontorets virksomhet ved formannen i Styret i London, skibsreder Hilmar Røsten.

Arbeidsutvalget er undertegnet Oslo 21/8-1945 av: Morten Lind, formann, C.W. Eger, S.K. Høegh-Omdal, Lars Meling og Rolf Westfal-Larsen.

Innkaldelsen til generalforsamling på Oslo Børs 25/9-1945 er undertegnet av representantskapets ordfører Victor Plahte.

Londonstyret medla sitt mandat ved hjemkomsten til Norge. Handelsdepartementet oppnevnte efter frigjøringen skibsreder Lars Meling og konsulent Høegh-Omdal som Statens representanter i styret, som deretter bledd av Morten Lind, formann, C.W. Eger, S.K. Høegh-Omdal, Lars Meling og Rolf Westfal-Larsen, inntil nytt styre blev valgt på generalforsamling 25/9-1945.

Det nye styre: Skibsreder Hilmar Røsten, formann, direktør Erik Anker, konsulent S.K. Høegh-Omdal, skibsreder Kr. Jebsen jr. og skibsreder Lars Meling, - med suppleanter skibsreder Rolf Westfal-Larsen, H.K. Mørseth Jens P. Høyerdahl og skibsreder Kjell Bruusgaard.

Representantskapets ordfører bankier Victor Plahte med advokat Kristen Rygaard som viseordfører.

Av Styrets årsberetning 1944/45.

Da der siden 1941/42 ikke har været anledning til å avgi årsberetning, skal der her gis en kort oversikt over de viktigste forhold etter dette tidspunkt.

I årsberetningen for 1940/41 blev det opplyst at samtlige bosittende på de norske anlegg på Spitsbergen var blitt evakuert i september 1941. Vi fikk ingen offisiell meddelelse om forholdene på Spitsbergen før medio september 1943, da pressen inneholdt artikler om et angrep som en stor tysk flåtestyrke hadde foretatt mot de i Barentsburg og Longyearbyen stasjonerte garnisoner. Det fremgikk av avisene, at de russiske anlegg i Barentsburg og Store Norskes i Longyearbyen var ødelagt. Sveagruben var ikke nevnt, så vi håpet at den var i behold. Men det viser seg at dette anlegg blev totalt ødelagt sommeren 1944.

Som følge av den stilstand som hersket blev utgiftene til administrasjon i de forløpne år nedskåret så langt som mulig. Da man ikke kjendte til hvorvidt og i hvilken utstrekning der ved det i London etablerte kontor blev utarbeidet planer for gjenoppbyggingen av anleggene, besluttet styret sommeren 1944 å igangsette utarbeidelse av fullstendige gjenoppbyggingsplaner, hvorunder man i mangel av opplysninger, måtte basere seg på at alt var ødelagt, såvel i Longyearbyen som Sveagruben. Arbeidet blev utført av selskapets herværende funksjonærer under tilkaldelse av og samarbeide med sakkyndige konsulenter. Planene blev overensstemmende med programmet ferdige innen mai måned 1945.

Da forbindelsen med ledelsen for Londonkontoret blev etablert straks etter krigens avslutning, kunde man med tilfredshet konstatere, at det i det vesentlige var overensstemmelse mellom de her utarbeidede gjenoppbyggingsplaner og de som var foretatt i London.

Årsberetningen 1944/45 har videre beretning fra Londonkontorets virksomhet ved formannen i Styret i London, skipsreder Hilmar Røksten.

Årsberetningen er undertegnet Oslo 21/8-1945 av: Morten Lind, formann, C.W.Eger, S.K.Høegh-Omdal, Lars Meling og Rolf Westfal-Larsen.

Innkaldelsen til generalforsamling på Oslo Børs 25/9-1945 er undertegnet av representantskapets ordfører Victor Plahte.

Londonstyret nedla sitt mandat ved hjemkomsten til Norge. Handelsdepartementet oppnevnte etter frigjøringen skipsreder Lars Meling og konsulent Høegh-Omdal som Statens representanter i styret, som derefter bestod av Morten Lind, formann, C.W.Eger, S.K.Høegh-Omdal, Lars Meling og Rolf Westfal-Larsen, inntil nytt styre blev valgt på generalforsamling 25/9-1945.

Det nye styre: Skipsreder Hilmar Røksten, formann, direktør Erik Anker, byråsjef S.K.Høegh-Omdal, Skipsreder r. Jebsen jr. og skipsreder Lars Meling, - med suppleanter: skipsreder Rolf Westfal-Larsen, H.R.Advokat Jens P.Heyerdaahl og skipsreder Kjell Bruusgaard.

Representantskapets ordfører: bankier Victor Plahte med HRAadvokat Kristen Nygaard som viseordfører.

De skippers "heraldiser" fortviler seg og nevnes: Store Norskes konsulent medlem ORSAK "Eger" var i London, besøkte Longyearbyen og Barentsburg i juli. Turistskipet "Stella Polaris" var innen Longyearbyen i august, liksom "Irma" og det engelske "Atlantis". Tre utforsker ekspedisjoner var innen i løpet av sommeren: "Hauger", "Polar" og "Ling".

Det nye faglig Ekvilibranten skapte "Bratvåg" under ledelse av skipsreder Rolf Westfal-Larsen på Kvithylla Andree-ekspedisjonens tre medlemmer, Andree, Fränkel og Strömberg, som hadde været savnet siden 1941.

En kommisjon fra Rockefeller Foundation kom til Longyearbyen 13/11/44: Dr. Paul, Dr. og Mrs. Freeze og Mr. Mullen. De skal drive undersøkelser ang. forkjølelsessykdommer i løpet av vinteren "På et sted som er helt isolert fra utenverdenen."

1930. Noteringer.

Avdelingskontoret Harstad blev åpnet for sommeren 7/5. Der var allerede mange arbeidssøkende, ikke minst fra Rørosdistriktene, sendt til Harstad tildels med kommunalt reisebidrag, tross vår advarsel om at det sandsynligvis blev liten utskiftning av folk denne sesong.

9/5 konferanse med Jacob Kjödes kontor, Bergen, ang. losspørsmålet. Assurandørene forlanger stadig, at skibene skal ha "islos" i Spitsbergenfarten. I år er det så mange båter i Sibirfart, at losene her ikke foreløbig vil gå for månedshyre hos oss som tidligere. Det betales f.eks. nu kr. 160.- for turen Honningsvåg-Lödingen, eller kr. 400.- for Honningsvåg-Kopervik med to loser ombord.

11/5 kom første båt, "Dagnyen", til Harstad. Ti snekkere gikk straks igang med innredning av köyer i forrummet, mens sparbunkeren innredes for bysse og spiserum. 14/5 var alt ferdig og godkjendt av skibskontrollen, og los ansatt for kr. 375.- pr. måned.

Så kunde "Dagnyen", kaptein Tvedt, gå fra Harstad med 100 glade passasjerer, men altfor mange stod skuffet igjen på kaien. Dermed var skibningssesongen igang.

16/5 telefonerte direktör Bay fra Oslo til Harstad, at overingeniören bör reise til Svalbard med "Ingertre" ca. 28/5 for å lede arbeidet med det nye kjelanlegg, og 24/5 hadde overingeniören, i Harstad, en telefonsamtale med direktör Bay, i Oslo, om en skadet arbeider (Sörensen fra Bjarköy). Dette var siste samtale med Bay, som blev operert foa appendicitt 26/5. 1/5 kom telegram fra hovedkontoret til "Ingertre" i sjöen, at direktör Karl Bay døde 31/5-1930 i Oslo. Se. Se Styrets beretning for driftsåret 1929/30.

Karl Bay var föddt i Kristiania 13/8-1885, bygningsingeniör fra Kristiania Tekniske Skole 1905. Samme år blev han ansatt som ingeniör hos Chr. Anker i Fredrikshald, og han blev snart Chr. Ankers höyt betroede mann, som fikk viktige oppdrag for firmaet ved undersökkelser av malmforekomster i Nord-Norge og Finland. I årene 1911 til 1915 ledet han hvert år Chr. Ankers undersökelsesekspedisjoner til Spitsbergen.

Med sitt inngående kjennskap til kullforekomstene på Spitsbergen var han selvskreven til direktörstillingen da Det Norske Spitsbergen-syndikat begyndte sin virksomhet for å utvikle norsk kullproduksjon på Spitsbergen i 1916. Syndikatet gikk samme år over til Store Norske Spitsbergen Kulkompani Aktieselskap med Bay som direktör. Og i denne stilling var han selskapets drivende kraft under utbygningen av kullfeltene i Advent Bay frem til hvad man kan kalde stor drift, på over 200 000 t årsproduksjon. Store Norske er det eneste av de mange kullgrubeforetagender som blev startet på Spitsbergen under og efter og efter første verdenskrig, som overlevet, bortsett fra Grumant, så Det Norske Spitsbergensyndikat gjorde nok det riktige valg av leder. Bay var selv vintersjef for driften på Spitsbergen 1925/26 og 1926/27. Hans personlige egenskaper som arbeidsleder gjorde ham meget avholdt av funksjonærer og arbeidere, og han blev sterkt savnet efter sin tidlige og uventede bortgang.

Av sommerens "hendelser" forövrig kan nevnes: Store Norskes kontrollkomites medlem ORSakfører Iver Lund besøkte Longyearbyen og Green Harbour i juli. Turistskibet "Stella Polaris" var innom Longyearbyen i august, likeså "Prins Harald" og det engelske "Atlantis". Tre hvalfangstekspedisjoner var innom i løpet av sommeren: "Haugar", "Pioner" og "King".

Den 6/8 fandt Svalbardkontorets sköyte "Bratvåg" under ledelse av ingeniör Gunnar Horn på Kvitöya Andree-ekspedisjonens tre medlemmer, Andree, Fränkel og Strindberg, som hadde været savnet siden 1897.

En kommisjon fra Rockefeller Foundation kom til Longyearbyen 13/9-1930: Dr. Paul, Mr. og Mrs. Freeze og Mr. Mullen. De skal drive undersökkelser ang. forkjölelsessykdommer i løpet av vinteren "På et sted som er helt isolert fra utenverdenen."

Begravelsesplassen ved Longyearbyen, som har været neglisjert gjennom flere år, blev ryddet og stelt, og de graver, som er kommet til siden 1925, behørig opprettet og forsynt med gravkors.

2/6 kom "Ingertre" til Hotelnesset med overingeniør Westby og inspektør Riise fra Norsk Dampkjelforening som kjelspesialist. Isen på Advent Bay ligger $1\frac{1}{2}$ km utover på vestsiden, på østsiden er det åpent fra Hiorthhavn og utover. "Ingeren" laster, "Ingerfire" tilankers, likeså "Sotra" fra Fiskeristyret i Bergen, med konsulent Thor Iversen og magister Koefoed.

4/6 fikk Westby og Riise skyss med "Sotra" til Green Harbour, foreløbig med 10 mann med utstyr og proviant for 10 dager, for å demontere den kjøpte dampkjel i Barentsburg. På Grönfjorden var det spredt drivis mellom Barentsburg og telegrafstasjonen, innen for fastis. I Barentsburg var det nesten hofedyp sne, noe som skaffet adskillig bryderi den første tid. I Longyearbyen var sneen allerede nesten borte.

Arbeidstid blev etablert 7-11 $\frac{1}{2}$ og 12 $\frac{1}{2}$ -16. Derefter overtid etter kaffepause. Arbeidsstyrken er innkvartert "øppe" i byen. Kraftstasjonen ligger nede ved sjøen, hver mann bærer med seg endel proviant hver tur oppover bakken til hver pause. Det er bratt stigning, og med den dype sneen blir det ikke stor børen hver gang. NESPICO har to vaktmenn (med koner). Det finner hollenderne tilstrekkelig, og det er det vist også, for det ser ikke ut til å mangle noe på vedlikehold og orden. det nok var en betingelse for vinterplass.

Overingeniøren hadde bl. a. også til oppgave å undersøke om det på Nespicos lager var materialer, eventuelt proviant, som Store Norske kunde bruke, idet Nespico hadde tilbudt å overdra beholdningene til rimelig pris. Det blev til at Store Norske overtok beholdningen av kjøkkenutstyr, vaskeartikler, armeringsjern, filer etc. og medisinsk utstyr. Dertil 250 kasser sprengstoff. Sprengstoffet var lagret i gruben, ca. 150 m fra dagen. Kassene på 30 kg.: 27,5 x 30,5 x 61 cm. med stor rød etikett: "Ontploffbare stof. N.V. Nederlandsche Springstoffenfabriek. Buiskruitfabriek "De Krijgsman" te Muiden. 30 kg Ammoncahücit I, Veiligheidsmijnkruit."

Endel data fra Nespicos anlegg: Kainivå 2,5 m = kraftstasjonsgulv. Kaidebde 10 m ved MV. Kraftstasjonen 13,9 x 43,8 m. - Kullagerlengde 300 m, nedre kullagermur topp 37 m, øvre 46 m. Brosenn 60 m. Kapasitet 360 000 t, som vinterproduksjon. Grubeinngang 51,72 m o.h. Kullmektighet nær dagen 80/90 cm.

30/6 inspisert "Ankerbrakken" som blev oppsatt av Chr. Ankers ekspedisjon 1912 ved ingeniørene Karl Bay og Sigurd Westby. Huset var vel vedlikeholdt og "stod" like godt, uten telehiv. Det var varm sol, ranunkler på vakken utenfor brakken, seteridyl uten buskap, Grönfjorden isfri unntatt foran Rendalsdeltaet. På vestsiden lå landkallen hele veien.

12/7 var overingeniøren i Longyearbyen og igangsatte forskalingsarbeidet for det nye kjelhus. - Verkslegen, dr. Johan Friis, hadde netop foretatt en vellykket blinntarmoperasjon, vistnok den første i Longyearbyen.

24/7 var kjelmateriell og lagervarer innlastet på "Ingerto", og hele troppen fulgte, dermed ferdig i Barentsburg. Synd at et slikt anlegg skal ligge ubrukt: alle nødvendige hus ferdigbygget og ekvipert, gruben oppfart og ekvipert, renseanlegg og tipp driftsklare, alle grunn- og støpearbeider for kullageret utført, kai i armert betong ferdig, alle jernkonstruksjoner med fuldt elektrisk utstyr lagret på plasse, monteringsklart. Kort sagt anlegget er komplett.

Det hele blev senere tilbudt Den norske Stat, som da ikke var interessert. Etter nogen tid blev det nederlandske tilbud gjentatt, men igjen avvist. - Og så blev anlegget i Barentsburg solgt til Sovjet-Rusland, ~~måske~~ efter forlydende meget billig. - Da Sveagruben med Braganza-feltet noe senere kom på markedet, fandt Staten grunn til å se på saken med andre øyne, og Sveagruben blev sikret for Norge.

4/8 begyndte oppsetningen av Statens radiostasjon i Longyearbyen, og regulær drift kom igang 29/9-1930. Bestyrer Bowitz-Ihlen og personalet forövrig overflyttet fra Green Harbour, som hadde været i drift siden 1911.

14/8, femårsdagen for Norges overtagelse av Svalbard. Interessen for dagen var ikke overveldende hos de lokale autoriteter, men etter litt påtrykk kom da flagg opp på Administrasjonen (Store Norskes), og litt senere kom splittflagget opp på "Statens stang" på Skjæringen. Flagglinen manglet og måtte først skaffes tilveie, og det tok jo litt tid.

Fung, sysselmann Haavie-Thoresen, ellers politimester i Kirkenes, har skaffet 3 harer fra Finnmark. De blev sluppet i Hiorthhavn i håp om livlig formering på harers vis.

6/9 trykkprøver for nymonterte Nederlandske kjel med 21 kg., for normaltrykk 14 kg/cm². Alt i orden.

Messepikene var tilsagt til legeundersøkelse for vinteren, damene blev mektig fortørnet og nektet å møte, foreløbig, men kom på bedre tanker, da de oppfattet, at det nok var en betingelse for vinterplass.

8/9 kom "Kaprino" med den nye tekniske direktør, Einar Sverdrup, som skal overvintre som vintersjef.

26/11 telegraferte grubekontoret, at Karl Fredericksson, "Lik-svensken", hadde skutt seg, kjærestesorger. En god og glad arbeider, som hadde fått oppnavnet, fordi han engang på en solotur fra Green Harbour hadde funnet den nesten helt tilsandete lik av en mann i en av ravinene mellom Green Harbour og Coles Bay. Liket blev identifisert efter mynter i lommen, vistnok fra 1885.

I desember måtte ellers noteres to dødsfall: Olaf Messeltmo som døde på sykehuset i Tromsø efter skader ved fall fra lastebroen på Hotellnesset., og Peder Stuefjotten, som omkom ved ras i grube 2.

Vintersesongen 1929/30 hadde foruten det overraskende gassutbrudd 10/2-30, se side fg., en annen forskrekkelse av uvanlig art, nemlig varme og brann i kullageret på Hotelnesset. Først rapportert 15/10-29 og sluttbegrenset 11/3-30. Da var antagelig 6000 t vekkjört fra lagerets sydvesthjørne, mer og mindre kvalitetsredusert, og 3000 t var kjört tilside og kunde antagelig brukes til "eget forbruk." Brannforsikringsselskapene liker ikke høy lagring av kull p.g.a. fare for selvantendelse, og krever tilleggspremie når lagringshøyden går over 4/5 meter. På Hotelnesset lagret vi uten uro 10/12 m og mente, at vi hadde "bevis" fra kullageret som lå igjen i Longyearbyen 1916, efter Arctic Coal. Der var ca. 20 000 t overliggende siden 1915, tildels produsert og lagret vinteren 1914/15 med en lagringshøyde opp til 12 m. Ved utlossingen sommeren 1916 såes dryssende, tør sne mitt inne i haugen, et tydelig tegn på at ingen temperaturstigning hadde forekommet i lagringstiden. Og i årene siden lagringen begyndte på Hotelnesset, 1921, hadde man til 1929 ikke merket noen tegn til oppvarmning.

Temperaturstigningen denne gang kunde ha sammenheng med at der var lagret kull fra övre flöts og fra håndstrosser sammen med og ovenpå strossekull, m.a.o. kullblanding, slik det syntes å ha været tilfelle ved forskjellige lagere i Nord-Norge, hvor der har været lageroppvarmning, når Kings-Bay kull har været lagret sammen med kull fra Store Norske.

produksjonspris på kr. 13.- vilde gi et overskudd 100 000.- hvorfor selskapet håbet å kunne dekke de
kiser. Departementet samtykket i skr. av 30-1/1930

1931. Noteringer.

Om isforholdene nevner telegram fra Grubekontoret 9/2-31 at Advent Bay, Green Harbour og Isfjorden fremdeles er åpne. En måned senere var Advent Bay islagt, men Isfjorden isfri. Den 20/4 lå iskanten 300 m innenfor Russestøtten (i kroken ved Hotelnesset) og over mot Hiorthavn. Grubekontoret foreslog å sende første båt fra Harstad 21/5 med ankomst første pinsedag, "hvorved produksjonen lider minst."

Litt matstreik var det i januar, da Foreningen besluttet, at den ikke likte og derfor ikke vilde spise den frosne kveiten, som efter grubekontorets mening var helt god. Arbeidsfolk nordfra har sin egen mening om hvad som er god kveite, som ikke deles av folk sydfra, som kanskje ikke er så godt vant. Der var en tilsvarende historie påsken 1918, da endel kveite, som hadde ligget på lager i gruben fra foregående høst blev avvist med forakt i arbeidermessen, mens den samme kveiten blev mottatt med begeistring i sjefsmesse og formannsmesse, som heller ikke hadde hatt fersk fisk siden høsten.

Den finansielle himmel var fremdeles overskyet, med vedvarende lave kullpriser. Efter styrets anmodning utarbeidet ingeniørene Westby og Aasgaard en oversikt over grubens tilstand med Overslag ~~over~~ for driftsåret 1931/32 til fremleggelse for Svalbardkommisjonen. Departementet hadde ønsket kommisjonens uttalelse om følgende spørsmål:

1. Hvorledes bør Statens forhold til de statsunderstøttede Svalbardselskaper Bjørnøen A/S, Kings Bay Kull Comp. A/S, Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S og De norske kulfelter Spitsbergen ordnes.
2. Kullenes utnyttelse og avsetning, oljeutvinning, briketter, pulver.
3. Statens forhold overfor Adventdalens Kulfelt, hvis område Staten i 1927 kjøpte for kr. 200 000.-
4. I hvilken utstrekning bør Staten i tilfelle erhverve andre felter på Svalbard, i hvilken henseende bemerkes at der foreligger tilbud om salg av Northern Explorations felter for £ 15 000. (Handelsdepartementets sjef er statsråd Per Larsen.)

I uttalelsen gjør kommisjonen rede for følgende selskaper, for såvidt de representerer interesser på Svalbard:

1. Kings Bay Kull Comp. A/S.
2. Bjørnøen A/S.
3. A/S Adventdalens Kulfelt.
4. A/S De norske kulfelter Spitsbergen.
5. The Northern Exploration Company Ltd.
6. The Scottish Spitsbergen Syndicate Ltd.
7. Arthur S. Lewin.
8. N.V. Nederlandsche Spitsbergen Compagnie.
9. A/S Kulspids.
10. Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S.

Av kommisjonens uttalelse om Store Norske hitsettes: "Under de forhandlinger som høsten 1929 fandt sted mellem Svalbardkommisjonen og selskape s formann, ingeniør Anker, fremholdt sistnevnte bl.a. nødvendigheten av ny dampkjel til selskapets kraftstasjon for å skre driften året rundt, likesom den nye kjel inngår som et nødvendig ledd i de nyanlegg, som kreves for en påtenkt utvidelse av produksjonen til 300 000 t årlig. Ennvidere ansees det nødvendig å utvide kullsiloen ved taugbanens begyndelse for såvel å oppnå besparelse i driftsutgifter som å lette lastingen i skibningsseongen. Samlede omkostninger er anslått til kr. 200 000.- Svalbardkommisjonen anmodet i skr. av 20/12-1929 om å få et begrunnet forslag herom fra selskapet, hvilket man fikk med en lengere utredning av 20/12/1929, og selskapets uttalte samtidig at fobprisen for kull efter salg som nylig var gjort, lå omkring kr. 15.- hvilket efter en produksjonspris på kr. 13.- vilde gi et overskudd på henved kr. 400 000.- hvorfor selskapet håbet å kunne dekke de nevnte anskaffelser. Departementet samtykket i skr. av 30-1/1930 i disse anskaffelser.

1931. Leveranse av 45 000 tonn. I skr. av 26/11-1920 ut-

Svalbardkommisjonen..besluttet å anbefale driftens fortsettelse og uttalte 23/2-31 bl.a.: "Henseet til de av selskapet nevnte momenter: at det beskjeftiger 500 personer, at det praktisk talt dekker Svalbardbudgettets utgifter, at mange komuner nordpå er sterkt avhengig av Svalbardarbeidernes skatt og at en gjenopptagelse av driften med kort varsel vil være meget vanskelig hvis driften først var nedlagt, fandt kommisjonen fortrinsvis å måtte anbefale at driften inntil videre blir fortsatt i det vesentlige som hittil...." Departementets innstilling blev: "At Deres Majestet vil bifalle....."

I "Uttalelse fra Svalbardkommisjonen av 1929 ang. Statens interesser på Svalbard, Oslo, 1931." finnes en detaljert gjennomgåelse av Store Norskes driftsøkonomiske forhold. Endel medtas her:

"Selskapet har fått utstedt hjemmelsdokument på følgende 3 eiendommer:

1. Matr.nr.18, løpenr.1, Gröndal, stor 388,3 kvkm på østsiden av Grönfjorden.

2. Matr.nr.22, løpenr.1, Longyeardal, stor 286,3 kvkm,

3. Matr.nr.25, løpenr. 1, Saksedal, stor 230,1 kvkm.

Selskapets anlegg ligger på matr.nr 22, og er i sin tid erhvervet fra det amerikanske selskap Arctic Coal Co....

Selskapet hadde inntil 1/7-1929 to hovedkreditorer, nemlig:

1. Staten for kr. 3 134 133,86, og

2. Centralbanken for Norge for kr. 4 455 217,08.

Ved Stortingets beslutning av 7/6-1929 fikk Kongen bemyndigelse til for kr. 600 000.- å utløse bankens fordring. Utløsningen blev foretatt 1/7-1929 og Centralbankens fordring overdratt Staten, som bortsett fra løpende driftskreditt, nu er selskapets eneste kreditor.

Til belysning av kommisjonens nedenfor fremsatt forslag om ordning av det økonomiske mellemværende mellom Staten og selskapet finner man det nødvendig å gi en kort redegjørelse for grunnen til at selskapet i sin tid kom i gjeld til Staten og Centralbanken.

Inntil 1920 produserte selskapet sine kull fra den av amerikanerne drevne grube, nr. 1 ved Longyeardalen. Selskapet forberedte imidlertid da en større fremtidig produksjon ved iverksettelse av drift også i grube nr.2 ved Adventdalen. Da der imidlertid 3/1-1920 inntraff en stor eksplosjon i grube nr.1 med derpå følgende brann, som fremdeles pågår, måtte driften helt overflyttes til grube nr. 2. Overflytningen nødvendiggjorde anlegget av en ny taugbane, likesom selskapet samtidig flyttet sitt lasteanlegg til Hotelnesset, hvor der blev oppført et moderne lagrings- og lasteanlegg med en kapasitet av ca. 250 000 tonn. De nevnte nyanlegg medførte forholdsvis store omkostninger, og er den vesentlige årsak til at selskapet kom i gjeld til både Staten og Centralbanken. Selskapet har i denne henseende opplyst, at det ved regnskapsavslutningen pr. 30/6-1920 hadde likvide midler (utbrutte kull, inntestående beløp i banker, og debitorer) for tilsammen kr. 2 390 000, og en samlet gjeld av ikke fuldt kr. 180 000.-.

Sommeren 1920 blev der i Holland startet et selskap for kullproduksjon på Svalbard, og dette kom under sine forhandlinger om kjøp av felter også i forbindelse med Store Norske, som overveiet å selge sine felter ved Grönfjorden. Forhandlingene gikk ut på enten salg for en sum av 4½ million kroner, eller håndgivelse på 65 års drift av feltet mot en leieavgift bestemt pr. tonn kull utdrevet årlig, dog minimum kr. 210 000 pr. år med kontant forskuddsbetaling av minimumsavgiften for de første 10 år. For å støtte selskapet så det kunde unngå salg, blev der ved den saværende Spitsberge-kulkomite innledet forhandlinger om å yde selskapet et lån på 3 millioner kroner, idet dette beløp skulde ydes selskapet som et

forskudd på låneranse av 45 000 tonn. I skr. av 26/11-1920 uttalte Handelsdepartementet bl.a.: "Departementet finner sluttelig å burde henlede oppmerksomheten på at det vil være stridende mot Norges interesser på Spitsbergen, hvis noen av de beste kullfelter på Spitsbergen av et norsk selskap blev overdradd eller utleiet til utlendinger."

Denne henvendelse fra Departementet blev forelagt selskapets representantskap, som i møte s.d. med 11 mot 3 stemmer besluttet ikke å anta det fremkomne tilbud fra Holland. Det hollandske selskap kjøpte senere et russisk felt ved Grönfjordens munding for en kontant kjøpesum av kr. 5 225 000.- og oppførte der sine store anlegg, Barentsburg.

Endelig kontrakt mellem Staten og Store Norske blev opprettet vinteren 1921 om 45 000 tonn kull å levere med 1/3 hvert av årene 1921/23, mot kontant forskudd ialt kr. 3 000 000.- som blev utbetalt i løpet av våren og sommeren 1921. Rentesatsen $\frac{1}{2}$ % over Norges Banks vekseldiskonto. Av beløpet er kr. 500 000 dekket ved kullleveransen og denne fordring uten renter utgjør således f.t. kr. 2 500 000.-

M.h.t. gjelden til Centralbanken har selskapet opplyst at også denne skyldes det nevnte nyanlegg. En vesentlig del av materiellet måtte innkjøpes i Amerika... For den del av kjøpesummen som ikke kunde dekkes kontant ved lånet fra Staten og selskapets egne likvide midler, måtte der søkes kreditt i Amerika. Centralbanken stod som garantist for denne gjeld, og måtte innfri den, da selskapet selv ikke klarte det. Avviklingen av gjelden faldt sammen med den norske kronens voldsomme nedgang og medførte for selskapet en langt større utgift enn om materiellet var betalt kontant.

I forbindelse med utløsningen av selskapets gjeld til Centralbanken reiset Handelsdepartementet også spørsmålet om hvad der kunde gjøres for å sikre at dette selskap, i likhet med de øvrige norske Svalbardselskaper, til enhver tid bevarte sin norske karakter. Under 26/2-1921 avgav selskapet følgende erklæring: "På foranledning tillater vi oss hermed å meddele, at våre vedtekter inneholder de fornødne bestemmelse som sikrer at aksjemajoriteten alltid skal være på norske hender...." Videre vedtok selskapet i skr. av 20/6-1924 forpliktelse til ikke å selge, bortleie eller uten Handelsdepartementets samtykke, pantsette til utlendinger selskapets kullfelter .. så lenge selskapet står i gjeld til Staten."

... Og videre: "Selskapet forplikter seg til ikke å gi noen annen kreditor pant i selskapets eiendommer uten samtidig å gi Staten likeprioriteret pant for dens tilbakeværende del av forskuddet..." For å få anledning til å følge selskapets forhold anbefalte Kommissjonen 20/8-1929 at Staten blev representert i selskapets styre ... og i generalforsamling samme høst blev medlem av Svalbardkommisjonen industridirektør Hj. Batt innvalgt i styret..

Kommisjonen har... særlig heftet seg ved spørsmålet om kullenes behandling og hensiktsmessige anvendelse. Det er bragt på det rene, at kullene er meget oljeholdige, så man med fordel skulde kunne gå til oljefremstilling av disse kull.. Dette spørsmål lar seg neppe for tiden løse p.g.a. den forholdsvis store driftskapital som må til for iverksettelse av et koksoljeverk.. Spørsmålet om brikettering av kullene bør vies oppmerksomhet... Kullene leveres nu uharpet og meget småfallende. Ved lossing i norsk havn går således 50/77% som kullstøv og småkull gjennom en harpe med 15 mm slitser, mens polske kull kun inneholder 10/15% og engelske 15/30%, idet de er harpet ved gruben... Statsbanene har besluttet å sende 200 tonn småkull til et briketteringsverk ved Hamburg, hvir der ved tilsetning av 20% antrasittduff og kokspulver samt 7% bek vil bli fremstillet ca 275 tonn briketter.. En hensiktsmessig løsning av dette spørsmål vil ikke alene være av interesse for Statsbanene, men også for kullhandelen på Svalbat

Noteringer fortsatt.

av dette spørsmål vil ikke alene være av interesse for Statsbanene, men også for kulldriften i sin helhet...Maskindirektøren anbefaler, at der i sommer sendes en dyktig norsk konstruktør til Svalbard for å se på anleggene og fremkomme med forslag til eventuelle forbedringer...Man har også drøftet spørsmålet om kullpulverfyring. Men da denne metode vel endnu må sies å være på et forberedende stadium, bør man se tiden noget an...En rekonstruksjon av selskapet i forbindelse med tegning av ny kapital vil for tiden neppe føre frem, men der er allikevel meget som taler for at man straks går til nedskrivning av aksjekapitalen og en regulering av Statens tilgodehavende, idet der nu arbeides med tall i regnskapet, som ligger langt over hvad der efter dagsverdier kan regnes med. Kommisjonens flertal har funnet å burde oppstille flg. forslag til ordning av selskaps-ets gjeldsforhold til Staten:

I. Aksjekapitalen nedskrives straks til kr. 1 920 000.- I Statens tilgodehavende fradras betalte og ubetalte renter til 1/7-31. For det da resterende beløp kr. 2 400 000.- med tillegg av utgifter til nyanskaffelser 1930/31 og sandsynlig underskudd 1930/31, 165262. erholder Staten første prioritets pantobligasjon i selskapets eiendommer. Av pantobligasjonsbeløpet forrentes kr. 1 000 000.- inntil videre med 4% fra 1/7-31. Resten av pantobligasjonsbeløpet stilles m.h.t. forrentning på like fot med hvad den nedskrevne aksjekapital erholder som prosent i utbytte, når sådant utbytte kan utdeles på fullt forretningsmessig grunnlag.

II. I tilfelle selskapet søker reist ny kapital ved tegning av preferanseaksjer, antar flertallet at den nye kapital bør være min. kr. 500 000.-... Begge forslag betinger at det for 1919-20 avsatte utbytte kr. 672 000.- utgår av regnskapet. Statens skal ha 2 representanter i styret, utpekt av Handelsdepartementet. Hornsrud kom med en særuttalelse bl.a. "Selskapet påberoper seg at det kunde ha solgt sine kullfelter i 1920, men at det efter henstilling fra departementet unnlot å gjøre dette av nasjonale hensyn. Herved oppstår altså et billighetskrav, ikke et juridisk. Men dette billighetskrav må da være mere enn dekket ved de store lån Staten har ydet selskapet..."

Om selskapets forhold til Staten heter det i styrets beretning for driftsåret 1931/32: "...overenskomst med Staten som i sine hovedtrekk går ut på at Staten nedskriver sitt krav pr. 30/6-32 kr. 4 375 713,88 med (betalte og ubetalte renter 1921/25) kr. 1 982 693,40 således at Statens tilgodehavende blir, avrundet, kr. 2 394 000.- Herfor utsteder selskapet en 1, prioritets pantobligasjon i sine eiendommer på Spitsbergen. Av obligasjonens beløp skal kr. 600 000.- fra 1/7-32 forrentes med 4% Restbeløpet kr. 1 794 000.- erholder i renter en tilsvarende prosent som den reduserte aksjekapital erholder i utbytte.. Aksjekapitalen nedskrives til kr. 1 920 000.-... Staten sikres adgang til å oppnevne 2 medlemmer av styret.... Etter denne overenskomst får man til ekstraordinære avskrivninger kr. 10 094 195,81 (på selskapets aktiver efter styrets nærmere bestemmelser.)

Undertegnet: ~~Indrykket~~ styret.... 17 november 1932.
Johan Anker, formann, Morten Lind, viceformann, Hj. Batt, C.W. Eger,
Kristen Nygaard, Parafert: Halfdan Jacobsen.

1931. Noteringer fortsatt.

Utover vinteren 1930/31 var ingeniørene ved hovedkontoret, Westby og Aasgaard, sterkt opptatt med ytredninger og overslag for Styret til bruk ved forhandlinger med Svalbardkomisjonen, og 14/1-1931 blev detaljerte utkast fremlagt i et styremøte, hvor følgende var tilstede: Anker, Lind, Eger, Nygaard og Batt, og videre disponent Jacobsen og ingeniørene Westby og Aasgaard.

Efter styremøtet som var ganske langvarig, var alle invitert til aftens på Grand Hotel. Første gang i historien at "medarbeiderne" var invitert med. Det er forresten ikke ofte heller at Styret bevilger seg ekstraforpleining, om det da i det hele har hendt før. Efter krigen er det blitt anderledes.

Vi tar med noen av grubekontorets telegrammer:
8/1 Nespickjelen ettersett i julen fin stand og i det hele en førsteklases kjel. Kullforbruk ca. 5 t mindre enn før.
6/3: tilbygning kraftstasjon viser følgende beløp: demontering Barentsburg 7841 tankhus 4836 bygning 37916 kjelanlegg 109392 lys kraftledninger 2899 kullrenne 2516 andel messer 2862 sum 168262.
17/2: undersøk sprengstoffpriser Tyskland da det later til norske fabrikker ikke kan lage kullsprengstoff. Forbruket blir meningsløst stort samtidig med kullene smadres unødvendig både ved at stoffen stadig må skytes om igjen og ved at arbeiderne anvender store sprengladninger grunnet sprengstoffets ujevnhet.

Matgrin: 19/1 et døgn uberettiget kveitestreik. Fisken har hele tiden været god og tas ikke bort hvorfor vi muligens får flere vanser. Arbeiderne mundtlig meddelt vårt standpunkt.
24/1 mottat flg. skr. 'henhold foreningens beslutning meddeles herved at vi for fremtiden ikke vil ha mere av den frosne kveite og vil ved gjentagende servering ikke spise den heller ikke betale for full kost den dag den serveres. - Hertil svarte vi samme dag at da skrivelsen efter vår mening inneholder et kontraktbrudd meddeles at vi kommer gjøre foreningen økonomisk ansvarlig for det tap ~~shakapap~~ selskapet lider ved ikke kunne nyttiggjøre 900 kg kveite samt vårt øvrige tap den aledning. Siden foreningen på den måte har tatt parti og vi lett kan bevise vår rett har vi funnet det riktigst velge denne fremgangsmåte fremfor ta en opprivende og sandsynligvis lang strid. Oppta saken med Arbeidsmandsforbundet."

I mai bevilget Styret til "ferdigbygning av huset på Skjæringen". Det har stått uferdig siden amerikanernes tid, tildels brukt som provisorisk kjøttlager. Der skal nu bli snekkerverksted og leilighet for snekkerformannen.

13/5 blev sommersesongen Harstad åpnet. Overveldende tilgang av arbeidssøkende. Og bare 40 mann skal sendes med første båt, mot vanligvis 100. Arbeiderne på Spitsbergen holder på sine plasser, trots kveiten. - Harstadkontoret har telefonert til ordførerne i Ålen og Haltdalen (Holtålen) og bedt begge stanse sendingen av flere folk. Mange var kommet den lange veien til Harstad med reisen betalt av sin kommune. Det er i det hele tatt neppe plass for "nye" folk hos oss. Våre karer på Spitsbergen har det ikke travelt med å komme hjem efter vinteren nu, så vanskelig som det er emed arbeide i Norge, og vi vil gjerne tilgodese våre gamlekarer som vil opp igjen.

20/5-31 gikk første båt, "Ingertre", med bare 44 passasjerer, plus postmann og to telegrafister, og skibet kom uten hindring til Gamlekaien 23/5. Med skibet hjemover reiste bare 39 passasjerer, av dem 4 fangstfolk. -

Varstadpriser: storfe 0.80, får 0-95, salttorsk 0.26.

1931. Noteringer. fortsatt.

Forhandlinger om lønnsforhold etc.

30/6 telegraferte grubekontoret: forhandlinger om overenskomst strandet på lønsspørsmålene, om almindelige bestemmelser på det nærmeste enige. Forhandlerne Neergaard Bruflødt reiser "Kapprino" for få noen ferie på forhånd. Avtalen at forhandlingene gjenopptas 14/7 kfr herom Forbundet...

18/7: som resultat behandlingen overenskomstforslaget meddeltes: overenskomsten vedtas med forbehold at følgende timelønner 1,35 140, ~~1,50~~ 1,50 bibeholdes samt kostpenger nedsettes til 2,50. Hvis bergverksarbeiderne Norge oppnår mindre reduksjon enn det forkastede meglingsforslag skal det prosentvis tas hensyn til dette. Til dette svarte hovedkontoret 25/8-31: da selskapet allerede strukket seg så langt som overhodet gjørlig utelukket akseptere arbeidernes forslag. Hvis ikke det av forhandlerne anbefalte forslag godtas, ser vi oss nødsaget innstikke driften. Da tiden meget knapp må straks uttas 50 mann for nedsendelse Ingertre slik at alt er klart til avvikling hvis vi tvinges derhen..

27/8 fra Grubekontoret:..foreningen nytt møte ny avstemning inatt beslutningen så å si enstemmig gjentatt. Har meddelt hjemsendelse påbegyndes Ingertre hvorimot foreningen protesterer da tariffperioden førts utløper 1/10.

27/8 fra hovedkontoret: som tidligere telegrafert sendes 50 mann med Ingertre og flest mulig med Kapprino som kommer før. Dagnyen går innom Harstad for innredning så den kan motta 100 mann.

31/8 fra grubekontoret: forhandlingskomiteen meddelt at nedsendelse av folk før 15/9 betraktes som brudd på overenskomsten og vil lede til konflikt.

1/9: foreningen har i aften frafaldt kravet om ytterligere tiøres reduksjon kostpenger til 2,50 men fastholder kravet nuværende lønn verkstedarbeidere elektrikere 1,40 etc bibeholdes. Stemmetallet på møtet 123 mot 5. Samme dag telegraferer hovedkontoret: ingen arbeidere med Kapprino da ny avstemning tirsdag, friksøft innvilges tirsdag ettermiddag. Og 4/9: landssekretariatet og arbeidsmanden *)

har sendt foreningen følgende telegram: timelønnssatsene 150 140 135 reduseres med 3 øre svarende til reduksjonen kostprisen fra 280 til 260. Hermed er nevnte timelønnssatser prolongert.. Selskapet har satt som betingelse at landsorganisasjonen og arbeidsmandsforbundet hermed undetregner overenskomsten hvilket organisasjonene har akseptert. På grunnlag herav...tegnes snarest vinterkontrakt..

11/9 fra grubekontoret: for vinteren tegnet ialt 395 inclæ formenn og permitterte..

Forskjellige andre noteringer: 14/7: 13 harer sendt fra Harstad. De kom fra Finmarken, ved sysselmann Haavie-Thoresen.

1/8 telefonerer hovedkontoret til Harstad, at "tarifforhandlingene driver" og her må spares videre - om Harstadkontoret kunde sende kontormann Bertheussen til Longyearbyen for et par måneder? Dermed blir det bare juniorassistent Solstad igjen.

8/8 passerte U/B "Nautilus" Harstad nordgående og kom til Longyearbyen 15/8. Med den var bl.a. professor H.U. Sverdrup, som kom tilbake til Harstad 12/9. "Nautilus"s forsøk på å gå under isen til Polen har ikke været vellykket.

29/8 kom "Fridtjof Nansen" til Harstad fra Grönland med 4 harer til Spitsbergen. Det var opprindelig 14, men resten hadde krepert på overreisen. Grönlandsharene er hvite både sommer og vinter..

28/9 Harstadpriser: storfekjøtt 0.80, får 0-95, salttorsk 0,26.

*) = arbeidsmandsforbundet.

1 9 3 1. Noteringer fortsatt.

1. Noteringer, telegra var fra hovedkontoret til Svalbard.

30/9: efter lengere frost og meget snefall lindvær med sterke regnbyger 6 grader. Resultatet at svær sten- og vannflom inatt bröt ned gjennom grubedalen og ödela totalt myre nye og undre gamle vannrenne. Vannstollen renner kolossalt med vann tror dög ingen fare for innsig gruben.

13/10 passerte "Ingertre" Harstad fra Longyearbyen kl. 21.

17 passasjerer og endel tomgods ilandført i mørke og temmelig høy sjø. M/b "Acco" og en livbåt som blev tatt på slep for å få med mest mulig blev nokså medtatt, fenderlaster og fortøyninger avslitt og fliset, men det gikk ellers bra.

17/10 "Övre" til Harstad nordfra med bl.a. ~~sysselmenn~~ sysselmenn Haavie-Thoresen. Hadde hatt voldsomt vær på overreisen. Russerne hadde endnu ikke fått vinterprovianten, som de venter med "Malygin", som ryktevis skal gå fra Hammerfest 23/10.

21/10 kom siste båt til Harstad fra Longyearbyen, "Kaprino" med 12 passasjerer.

18/11 blev 16 moskusdyr sett i Adventdalen. (oppsendt 1929.)

23/11 kom russernes "Boucharin" og "Hvitebjörn" til Longyearbyen hadde måttet rømme Grumant grunnet storm..Til "Boucharin" har vi levert 100 t vann.På "Hvitebjörn" har vi satt nytt rør og flyndre.

Da russerne efterhvert har mistet 5 prammer og 5 båter, kan de ikke bringe mer iland Grumant og derfor spurt om de kan få ta på land

gjenværende 1200 t her.

Vi har svart at de kan få ta på land nødvendige levnetsmidler som tåler frost, men at vi ikke kan befatte oss med materialer.

De har videre spurt om de kunde få ta varene på land mot å laste "Boucharin" 3500 t. Vi har svart at dette må forelegges hovedkontoret.

30/11: stiger Lind Lofthus stygt skadet 23/11 idet lokomotiv han sat på kjørte inn i et ras i hovedstollen. Höyre for måtte amputeres, også andre skader. Vil ikke bli istan til å gjenoppta tidligere arbeid. (Lofthus er eldste stiger og har arbeidet for Store Norske siden 1916. Tidligere også hos Arctic Coal Co.).

15/12-1931: Den Norske Creditbank og Bergens Privatbank har innstillet betalingene. 3 mdr's moratorium.

10/11 Arbeidsreglement 4.10.1981 av arbetsrådet 26/10.

1932, noteringer, telegrammer fortsatt.

1 9 3 1 . Noteringer, telegrammer fra hovedkontoret til Svalbard.

- 19/6: bunkerspris småleveringer 20/30 t kr. 16.-
20/6: jernbaneanalyse Dagnyen effektiv 7622 aske 5,64
Ingerfire 7648 5,65
24/7: med "Övre" sekretär Hammel handelsdepartementet
6/8: underrett Ahlmann vi overtar huset 1500 levert Gamelkai.
25/8: da selskapet strukket seg så langt som overhodet gjørlig
ikke minst når det gjelder kosten og nevnte timelønnssatser
er det utelukket akseptere arbeidernes krav. Hvis ikke det
av forhandlerne anbefalte forslag godtas ser vi oss nødsaget
innstille driften... Da tiden meget knapp må straks uttas 50
mann for nedsendelse Ingertre slik at alt er klart til av-
vikling om vi tvinges derhen...
27/8: da Kaprino kommer for Ingertre sendes flest mulig med den
og som tidligere telegrafert femti mann med Ingertre. Vi ingen
Dagnyen går innom Harstad for innredning slik at den kan
medta ca. 100 mann. Det blir selvfølgelig ikke snakk om
tegning for nedreise al den stund bedriften innstiller og
nedsendelse må ordnes i god tid for sesongen slutter. Der
er intet i veien for at de som regner seg for nedreise kan
sendes først. Telgrammet slås opp.
4/9: Landssekretariatet og Arbeidsmandsforbundet har sendt
Arbeiderforeningen følgende telegram: timelønnssatsene
1,50 1,40 1,35 reduseres med 3 öre som svarer til reduk-
sjonen i kostprisen fra 2,80 til 2,60 pr. dag. Hermed er
de nevnte timelønnssatser prolongert idet disse arbeidsgrup-
pers nettofortjeneste på timelønn blir den samme som tid-
ligere. Selskapet har satt som betingelse landsorganisa-
sjonen og forbundet hermed undertegner overenskomsten
hvilket organisasjonene har akseptert citat slutt. På
grunnlag herav... tegnes snarest vinterkontrakt. Kostgodt-
gjørelsen til familier nedsettes til kr. 80.- pr. md...
30/9: Ingerfire konsignerer Järnvägstyrelsen Göteborg.
12/10: Järnvägstyrelsen har stoppet lossingen forlangt skjön
Ingerfirelasten grunnet småfallenhet.
30/11: Arbeidsreglement godkjendt av arbeidsrådet 26/10.

1932, Noteringer, telegrammer.

- 6/1: Gk:russerne (s. 374) skriver, at de ikke har penger her til dekning oversendte regninger for vann kull reparasjoner slepebåt etc. men ber oss sende disse til russiske legasjon Oslo.
- Sverdrup har været på besök Grumant januar og meddeler at russerne har fått opp endel hus, lite kraft for gruben, 90 t daglig med 100 mann.Nesten isfritt.
- Sverdrup har været en tur i Sveagruben,mars, Bellsund islagt,isfritt utover Isfjorden.Sveagruben god stand,brannen lite merkbar.Sett 30 rein Conwaydalen.
- 21/1: henvisning arbeiderbeskyttelsesloven er sikkerhetsnevnd på 3 medlemmer valgt: Arne Brufladt, Ottar Haavaldsen,Ole Valle. (Solide sindige folk.)
- 25/2: Andres Lie, f. 1859, död kreft spiseröret.Rolog solid mann
- 3/2: Magdar Endresen, f. 1907 drept ved blokkfall.Hans far arbeider Longyearbyen.
- 17/3: Toralf Östvang, f. 1886,död efter påkjöring vognsett i hovedstollen.
- 21/4: Edvard Kristiansen, f. 1877,bremser, faldt overende i tverslaget, död praktisk talt momentant, antagelig hjertelammelse. Skiftet gikk ned av gammel vane.Har opptatt saken med Foreningen for få gjennomfört at arbeidet fortsetter uforstyrret om et ordinært dödsfall skulde inntreffe på arbeidsplassen.

17/10: bærekabel ramlet ned mellom strømmen og vinkelen ved at skjøythylse gikk i stykker. Under nedtagning av kibber faldt Leonhardt Lorentzen, f. 1904, ned fra 6 m høy taugbanebukk fikk brudd på hjerneskalen og døde på sykehuset uten være kommet til bevissthet. Sønn av Hams Lorentzen, "Fjösigans" som arbeidet hos Store Norske "alle år".

14/11: Peder Nilsen, grubearbeider gått på skudd hvorved han mistet ene øye og skadet det andre. Vi har ordnet oss med russerne som tar ham med til Norge slutten november.

Svenskene skal ha hus på Mt. Nordenskiöld neste vinter anledning "Polaråret". Store Norske har påtatt seg å kjøre opp hus og tilbehør. Kjöringen begynte 1/3 og kan tidligst være ferdig 20/5. Når vi ikke kan uttale oss om omkostningene skyldes det at vi ingen erfaring har m.h.t. sådan transport. De erfaringer vi har høstet er lite oppmuntrende, og vi har endnu ikke fått det første kollo på toppen, som blir høyere jo mer vi ser på den. 12/5: foruten huset til Nordenskiöld kjører vi opp 8,2 t kull, 12 reflective samt et fat parafin og 200 kg proviant til bruk ved oppførelsen forutsatt været ikke fortsetter som nu. Eksempelvis lå tirsdag og onsdag 2 mann og 15 hunder omtrent toppen av Nordenskiöld og kunde for storm og fukk hverken komme opp eller ned. Oppførelsen vil efter vår mening minst beløpe seg til 3000 kroner.

15/6 analyser Ingerto 7664 6,43 Ingerfire 7631 6,36
9/7 Bruse 7535 6,15 Ingerfire 7550 6,37
27/10 Ingerfem 7684 5,80 Ingertre 7581 6,23 Ingerfem 7553 6,50

18/8 Hk. kjøper antagelig traktor.

14/9 Badekummen kan gjøres som foreslått av Lindholm (ved siden av kjölevandsledningen ved kraftstasjonen, bruker kjölevandet. Blev meget populær, mange lærte å svømme, særlig kvinner og barn.)

for sløss bestilt hovedsaklig karbonit dertil som prøver eksempelvis 200 kg polarsamsonit som synes vel sterk for kull men antagelig utmerket for sten samt 200 kg hver cabocit eversoft.

21/3: Gk: bestilt 500 kg polarsamsonit og 500 kg eversoft begge for kull samt få bergmesterens godkjennelse. For sommeren trenges 10 000 kg kullsprengstoff hvorav 10 000 karbonit og 5000 cabocit forutsatt dette er samme cabocit som holdt lengerne anvendte.

23/4: Gk: anledning spørsmål om bortleie av hus Green Harbour til Troms Fylkes Dampskipselskap. Der finnes 3 gode hus som kan anvendes til lager og betjening dertil hvalfangerbrua. De to øvrige hus har vi ikke disponert på lenge, da de vistnok i sin tid blev bortleiet til sysselmannen. Best oppgi eventuell kontrakt da belre få noe leieinntekt av husene. Husene vil ellers efter vår oppfatning ikke være meget gode for Store Norske. Den medfører antagelig mere brannvesensmugling flere blinnpassasjerer mindre kontroll med forsendelser, og skal vel ha andel i postforselspengene mens vi blir sittende med arbeidet.

25/4: Gk: "Grassia" brøt igjåt isen til Gamlekaien og Nasset mot 300 t kull. Påalmisvar innt og idag har fylt råkene men formentlig tar de ikke igjen. Hela vestkysten isfri ifölge "Grassia" som ankom Barantsburg 21/4.

25/4: Gk: "Ingerto" ankom 7/24 ingen is observert.

24/7: Hk: penserskipet "Tordenskiöld" avgår Barstad Longyear 25/7

- 4/1: Hk: Svalis interessert detaljer Malygins grunnstötning. Aftenposten meddeler motorbåt 3 mann avsendt fra Longyearbyen til assistanse.
- 5/1: Gk: På innstendig anmodning fra russerne sendte vi 30/12- 32 båt med tre mann for assistanse "Malygin"s grunnstötning.
- 14/1: de tre mann med motorbåten ankom hertil igåraftes gra Grumant hvortil de var bragt av "Sedov" som nu lossere der efter ha assistert "Malygin".
- 21/2: Hk: Polarsamsonit sammensetning n troglyserin 57/55 pyroxylin 4/2 natriumnitrat 6/4 boraks 25/23 klornatrium 12/10 fuktighet 2 gelatintype h y ladet tthet antagelig 20% sterkere enn karbonit krever luftpute. Westby konferert Norsk Spr ngstofindustri hvorefter Engene har laget endel polarsamsonit foretar fryse lagringspr ver. Engene pr ver ogs  en karbonit hvor tremel og kull erstattet av mere volumin se trestoff for oppn  mere utpreget lowdensity. Konferer artikkel Colliery Guardian 17/6. If lge CG i r vimmer lowdensity rask fremgang England Amerika citat with explosives of low loading density high unit deflective charges and medium low rates of detonation we seem to be approaching ideal permissible for mining coal citatslutt. V  konferer Norsk Spr ngstof ang. nyeste typer low density explosives p  engelsk permitted list og telegraferer senere herom.
- 25/2: Gk: ved explosion gruben Grumant forleden 10 mann drept d.v.s. alle som var i gruben det tidspunkt. Materielle skade liten.
- 18/3: Hk: Engene meddeler polarsamsonit spesifik vekt 1,58 blyblokk 269 relativ hygroskopisitet 1,0 stop wettercah cit 1,05 265 5 lowdensity eversoft 0,9 230 6 kullkarbonit 1,0 210 6. Grunnet h ye hygroskopisitet synes eversoft mindre gunstig for lagring. Polarsamsonit vil koste 35 eversoft 5  re mere enn karbonit. Cah cit som karbonit. For sommeren foresl es bestilt hovedsaklig karbonit dertil som pr ver eksempelvis 200 kg polarsamsonit som synes vel sterk for kull men antagelig udmerket for sten samt 200 kg hver cah cit eversoft.
- 22/3: Gk: bestill 500 kg polarsamsonit og 500 kg eversoft begge for kull samt f  bergmesterens godkjennelse. For sommeren trenges 15 000 kg kullsprengstoff hvorav 10 000 karbonit og 5000 cah cit forutsatt dette er samme cah cit som holdende l nderne anvendte.
- 20/4: Gk: anledning sp rsm l om bortleie av hus Green Harbour til Troms Fylkes Dampskibsselskap. Der finnes 3 gode hus som kan anvendes til lager og betjening dertil hvalfangerbrakke. De to  vrige hus har vi ikke disponert p  lenge, da de vistnok i sin tid blev bortleiet til sysselmannen. Best oppsi eventuell kontrakt da bedre f  noe leieinntekt av Troms. Ruten vil ellers efter v r oppfatning ikke v re noget gode for Store Norske. Den medf rer antagelig mere brennevinssmugling flere blinnpassasjerer mindre kontroll med forsendelser, og skal vel ha andel i postf rselspengene mens vi blir sittende med arbeidet.
- 25/4: Gk: "Krassin" br t ig t isen til Gamlekaien og Nettet mot 300 t kull. P al ndsv r inat og idag har fyl t r kene men forh bentlig fryser de ikke igjen. Hele vestkysten isfri if lge "Krassin" som ankom Barentsburg 21/4.
- 8/5: Gk: "Ingerto" ankom 7/24 ingen is observert.
- 24/7: Hk: panserskibet "Tordenskiold" avg r Harstad Longyear 25/7

1933, noteringer og telegrammer fortsatt.

- 25/7 Hk: med "Ingertre" fra Bergen idag sendes 50 t kalkstensmel.
 15/8 Hk: russernes vaktmann Grönfjorden kan plaseres Varmings hus.
 7/9 Gk: lille evaporator kraftstasjonen eksplodert. Fyrböter
Einar Johansen hårdt såret døde på sykehuset kl. 21,30.
 19/10 Gk: "Inger Elisabeth" tillastet kl 9, kom ikke fra kaien
 grunnet snestorm, avgikk kl. 24, returnerte kl 9 neste dag
 avgikk igjen 21/10 kl. 8.
 30/10 Gk: "Ingertre" kaptein Jøger avgikk kl. 8 siste båt 13 pass.
 31/10 Hk: analyser Ingerfem 7664 6,5 Trondhjem 7660 6,5 Bergen
 7746 5,6 Olaf Bergh 7651 6,9 Kaprino 7545 7,5
 Bruse 7840 4,8.
 11/11-33 opprettet kjøpekontrakt mellom Nya Svenska Stenkolsaktie-
 bolaget Spetsbergen og Store Norske om
 salg til Store Norske av Sveagruben.

1934, noteringer og telegrammer.

- 19/2 Gk: skr. fra Arbeiderforeningen ifølge LO's beslutning
 blokere tyske varer henstiller til selskapet ikke kjøpe
 tyske varer til salg.
 1/5 Gk: Ingertre ankom 30/4 kl 21 første båt.
 4/6 Hk: hvorledes har lowdensity klart lagringen.
 6/6 Gk: lowdensity sprengstoff klart lagringen godt
 2/7 Hk: Ingertre fra Bergen direktør Sverdrup redaktør Lange tann-
 lege Mähre.
 15/7 Hk: Anker og frue medfølger Stavangerfjord ankomst Adventbay
 29/7 vil gjerne Sveagruben neste dag fortsetter Stella Polaris
 5/8.
 15/8 Hk: assurer sysselmannhuset 25 000 inntil overlevering Staten
 8/9 Hk: utstyr sysselmanns bolig sendes Dagnyen Ingstad spør
 hvor langt arbeidet fremskredet
 24/2 Gk: kutterkjører Sigmund Vold skadet blokkfall døde sykehuset.
 26/3 Gk: Hemming Arnesen døde sykehuset efter 3 mdrs. sykeleie.
 10/4 Gk: kutterhjelper Kåre Johnsen drept momentant blokkfall.
 21/4 Gk: Konrad Os død 20/4 efter 14 dages sykdom hjernebetendelse.
 19/10 Gk: Dieterik Os drept momentant blokkfall under trepakkflytt.
 13/9 Gk: telegrafbestyrer Bowitz-Ihlens bære sendt med "Ingerseks"
 til Oslo. Døde plutselig på telegrafstasjonen
 26/7 fra Harstad med "Ingerto" eng. general Monkhouse og russ.
 minister Beksadian.
 9/8 fra Harstad to indiske meteorologer med Ingertre fra Bergen
 til Harstad med Stelle Polaris fra Spitsbergen Anker og frue.
 9/10 fra Harstad med "Ingertre": til Barentsburg konsul Plissetsky
 med frue og barn, sysselmann Ingstad, tysk cand med Pflighar
 som skal overvintre sammen med Nöis. (I løpet av vinteren
 dekorerte Pflighar veggene i arbeidermessens spisesal.)

1 9 3 5 . Noteringer og telegrammer.

- 14.1 Gk: stormfuldt siste tre døgn uråd kjøre taugbanen, værskoft.
 5.3 Hk: anvend ikke low density sprengstoff för efter nærmere ordre.
 9.5 Gk: isbryter "Pasvik" utenfor Nesset kl. 12, lastekaien kl. 24.
 21.5 Hk: lån russerne Pasvik för oppbrytning Grönfjorden.
 25.5 bunkerspris fangstfartöyer 16,-hvis minst 100 t om gangen 15.-
 13.7 analyser Ingerseks 7675 5.3 Ingerto 7678 5.7
 22.7 nyansatte prest Kruse tiltrer september.
 7.8 Gk: Ingerto avgikk kl. 2 fpr Kr.sund med ingeniör Anker og Utenrikskomiteen
 10.5 Gk: Iversen Moe (eldre veltjent arbeider) gått gjennom råk ved Nesset, funnet 12.5.
 17.8 Anton Jacobsen drept idag momentant stenblokk strosse 0/46.
 25.9 Gk: Kristian Jakobsen drept idag momentant blokkfall strosse 1/48.
 1.11 Ingerto avgikk kl. 16 siste båt.
 25.11 styrtregn værskoft.
 4.12 lydfilmapparat virker tilfredsstillende.

1 9 3 6 . Noteringer og telegrammer.

- 3.1 Gk: Bayen la seg mellem jul og nyttår. Isfjorden antagelig åpen.
 11.2 brann heishuset inatt nordenvind 18 kuldegrader. Ilden bredte seg raskt og lot seg ikke slukke med sand sne og Total-appareter. Like för elektriske ledninger blev ödelagt lykkedes det få oppkjört 2 stk 100 liters skumapparater og varmen blev slukket. Heishus, taket over stigerrummet totalt ödelagt. Årsak antagelig gnister fra skorsten. Intet avbrekk driften.
 5.5 isbryter "Liedtke" ex. "Canada" brutt opp isen til Gamlekai. (4000 tonn, 2 maskiner hver 3500 hk., 27 år gammel, besättning 75 mann, forbruk 80 t døgnet, vanlig fart åpent farvand 12 mil, maks. 18, brukte 12 timer bryte 10 km her, Isen 50/70 cm, hard.)
 16/7 analyser siste Ingerseks 7538 1,7 5.3 Ingerto 7558
 1.7 5.1 Bruse 7559 1.6 5.9.
 11.12 posthuset overtatt 27/11.
 17.2 maskinist Sören Larsen omkom lördag jakttur. Funnet på landkallen 1 km utenfor Hiorthhavn. Dödsårsak slag eller besvimeelse med efterfölgende ihjelfrysning. F. 1897.
 9.10 Mons Henriksen skadet blokkfall under trepakkflytt inatt döde i formiddag sykehuset.
 6.11 Osvald Karlsen, f. 1916, drept momentant igår rammet av jernblokk bakhodet.

1 9 3 7 . Noteringer og telegrammer.

- 22.3. Hk: pristilbud caterpillar tractor diesel 35 hk doll 2800 cif Bergen hvis bestilling innen 1/4 senere 10% tillegg.
- 1.4 Handelsdepartementet skriver det vil tilligge selskapet holde skole Longyearbyen og at der som tilskudd til oppførelse skolebygning med lærerbolig ytes tidligere avsatte 32 000 kr.
- 19.4 Ingerelisabeth ankommet Bergen installerer trådløs.
- 28.4 Ingerelisabeth avgangsklar Harstad venter på Isbjörn begge avgangsklar avgår i aften.
- 27.4 Gk: overenskomsten oppsagt av arbeiderne.
- 30.4 Hk: Riksmeglingsmannens forslag som sendt første båt er forkastet av arbeiderne. Arbeidsstans fra mandag.
- 9.5 Gk: hel arbeidsstans fra igår kl. 16 trods våre energiske motforestillinger. Årsak innredning av tidligere familiebolig 48 til arbeiderbolig. Anstøtsstenen et gjennomgangsrum hvor ligger 4 mann. Forhandlerne gjort oppmerksom på at ordningen kun gjelder inneværende sommer. Underrett Forbundet og gjør ansvar gjeldende. Arbeidet gjenopptatt følgende dag.
- 18.6 forhandlinger ny overenskomst strandet. Arbeidernes forhandlere ikke villig anbefale vårt tilbud hvorfor vi anså forhandlingene bruddt. Det blev likefuldt holdt avstemning og tilbudet forkastet 73 mot 3 stemmer. Forutsetter forhandlinger snarest kan fortsette Oslo og at Forbundet da har anledning delta, noe som er nødvendig da vi ellers bare kaster bort tiden.
- 3.5 "Isbjörn" ankom med tilsvarende storskoft. Brukte 14 timer på slå seg gjennom fra lastekai til Gammelkai, isen 30/50 cm.
- 22.6 Hk: Arbeidervernloven ikke gjort gjeldende Svalbard.
- 15.8 Gk: vinterbestilling spiritusosa cognac 250 kasser whisky 100 hvit curacao 40 kasser akvavitt 300 fl. sprit 200 l. 96% Vin som ifjor samt portvin 11 rabarbra 50 fl.
- 1.9 Steinmüllerkjelen ferdigmuret.
- 2.2 Halfdan Vaseng, f. 1913, skadet under innkjøring belte på conveyor 0/46. Døde om kvelden.
- 20.9 Johan M. Jacobsen, f. 1893, drept blokkfall strosse N/16.
- 1.11 Ole Nikolaisen, f. 1885, drept overkjørt H2N.
- 23.10 Ingerto siste båt avgått for Tromsø 23 passasjerer Sverdrup.

6.12 Hk: Gite Rørne døde skadet 4.12. Tidligere radio Longyearbyen.

5.12 Hk: motorhus conveyor 2 skadet ved brent antagelig kortslutning.

1939. Noteringer og telegrammer.

- 2.1 Hk: langveggsmaskiner bestilles med barlengde 4'6".
 13.2 avsluttet kontrakt Brdr. Pedersen oppførelse arbeidermesse
 fuksjonær bolig formannsbolig Sverdrupbyen.
 17.4 bunkerspris i år 20 kroner. Isbjörn ankommet.
 25.4 Gk: Isbjörn ankommet. Første kullbåt Dagnyen ankom 29/4. 26 pass.
 2.5 Hk: bestillinger utenlandske reservedeler snarest da også
 engelske verksteder må gi rustningsbestillinger prioritet.
 4.5 gjenliggende flybensin fra kartlegningsekspedisjon ifjor
 antagelig 11 fat bes returnert snarest Tromsø Shell.
 4.6 GK. brann overbygget mellom hovedstoll H2N og fordrestoll
 kullrennene til siloen, begge stollmundinger skadet. Vekt
 og ene kulletippmotor skadet.
 15.7 averter etter ung ugift maskiningeniør maskiningeniør
 med inngående kjennskap dampmaskiner vannrørskjeler samt
 erfaring verksteddrift. Begynderlønn 375 plus fri reise,
 opphold. Tiltredelse august.
 1.8 averter maskiningeniørstillingen på ny lønn om nødvendig
 inntil 425.
 19.7 bestill en Ingersoll-Rand borkvessemaskin kr. 3373,92 og
 en Ingersollkompressor kr. 3395.-
 1.8 Hk: maskiningeniør Knut Deinboll eneste ansøker ansatt 15.8.
 17.8 Gk: vinterbestilling spirituosa 400 ks cognac 200 ks whisky
 300 fl linjeakvavitt 1500 fl likør 100 liter bensolsprit
 120 fl sprit-96%. Som ifjor vin.
 24.8 Hk: Ingerto fra røndhjem igår Deinboll sprengstoffinspektør
 Tharaldsen
 2.9 Heretter utstedes ikke ordrekonnossementer.
 20.9 Gk: anser sukkerrasjoner med samme kvantum som nede ufor-
 holdsmessig streng hensyn tatt klimatiske forhold og
 praktisk talt hele belegget voksne personer... for sukker-
 rasjoner bes oppsendt 1200 femtigram bokser.
 14.9 Hk: telegrafer ikke oss og Harstad båtenes eller motagernes
 navn eller ankomst og avgangstid men bare tallene for last
 bunkers og passasjerer samt kontrollsum. Nevn altså ikke
 ord som last bunkers passasjerer.
 16.9 stans alt salg av varer til fremmede som ikke er tvingende
 nødvendig.
 18.9 innfør straks sukkerrasjoner med 300 gr sukker pr.
 individ og uke samt kafferasjoner med 100 gr pr. individ
 for familier og 200 gr pr. individ ved arbeidermessen
 også dette ukerasjoner. Kafferasjonen for arbeiderne det
 dobbelte av rasjonen her. Alle priser på importvarer for-
 høyes med 100% ved salg til fremmede.
 5.10 Gk: oppsend snarest 12 styk gassmasker DEGEA..120 filtermasker
 for brannvern type F.
 9.11 kodetelegrafering begyndt for rapporteringen.
 4.3 Lindholm vintersjef 1939/40.
 Petter Nilsen, f. 1881, drept ved fall i bakken v. fjellheis 2.
 20.4 Olaf Grønli, f. 1912, overkjørt ved conv. 5.
 19.7 Einar Haugen, f. 1893, drept ved heng, strosse N-13.

1.	Longyearbyen	6/8-1925.	Front	Pl. 1
4.	"Forsete" råksprengning	27.5.1920		* 4
5.	Isløsning	12/6-1920.		
6.	Grube 1 etter eksplosjonen 1920,	utenfor hovedstoll		" 5
7.	kullrenner sett nedover	11/6		
8.	hovedstoll inngang	12/6		
9.	Grube 1 første protomaskelag	9/6		" 6
10.	protoapparater			
12.	vann er påsatt	23/6.		
11.	første lag til slukning	12/7		
13.	damp fra gruben	23/6 (sykehuset)		" 7
14.	rök og damp	22/6		
15.	"			
16.	Taugbanen	1920. reisning av trebukker		" 8
17.	Tårn 5 fundament			
18.	Tårn 5 montering			
19.	sett mot Sentralen,	begyndt opplegg av kabler		
20.	Tårn 5 innvendig sett nedover			
21.	Tårn 5, 25 m. høyt,	ferdig 7/7-1920		
22.	fra lastestasjonen,	vei under arbeide 14/7		" 9
23.	tårn ved elvekanten	påbegyndt		
34.	1 9 2 1.	Barentsburg 10/5		" 13
35.		Green Harbour radiostasjonen, "Minerva".		
36.		"Pasvik" sleper "Forsete" 27/5.		
37.		lastekai Longyear City, Store Norskes nye skilt, mai		
38.	1 9 2 1.	taugbanen fra grube 2, Vannledningsdalen, vintersjefshus		" 14
40.		Administrasjonen, Radio, formannshus, slukning grube 1 4/7		
41.		Is på bayen 1/8.		
42.	Grube 2, fjellheis, bremserenne,	taugbane 14/4-1921		" 15
43.		bremserenne nederste spenn 16/4		
44.		"		
45.		"		
46.	Taugbanen	1921. Sett mot sentralen 3/5		" 16
47.		sett mot grube 2 29/4		
48.		sett mot Adventdalen		
49.		sentral og kulltipp 29/4		
50.	Hotellnesset første anleggsperiode	1921. Provisorisk lossekai "Lenore" 15/6		" 17
51.		pæling for lastetårn 21/8		
52.		byggeplassen 20/7. Derrick snart ferdig.		
53.		conveyor 3 og lastetårn 3/9		" 18
54.		derrick nesten ferdig 21/7		
55.		derrick i arbeide 18/8		
56.		søndre broende 30/7		

57. Hotellnesset 1921. Broen 3/9
 58. broen nordenden 21/8
 59. conveyor 1 og 3, stolperekke for kontakt-
 ledning, søndre broende.
60. K i r k e n 1921. Inngangssiden, tårn " 20
 61. fra syd, sakristiinngang
 62. Interiør. Alterparti.
65. Hotellnesset 1922. "Forsete" laster som første båt 6/6 " 21
 fra taugbanen
 66. lastetårnet kommer i høyden 2/6.
68. Conveyor 3, beltet strekkes 1/6 " 22
 70. utligger oppe 4/6
 69. sjuten på plass 6/6
74. fra lastebrotoppen 12/7 " 24
 75. "

1920.

NP 004493

4

27.5.1920. "Forsete" råksprengning.

NP 004494

5

Islösning, 12.6.1920.

1920.

Grube 1.

Ruiner like utenfor hovedstoll.

11.6.1920.

NP 004495

6

Fra hovedstoll sett nedover,

11.6.1920.

NP 004496

7

Hovedstollen, inngang.

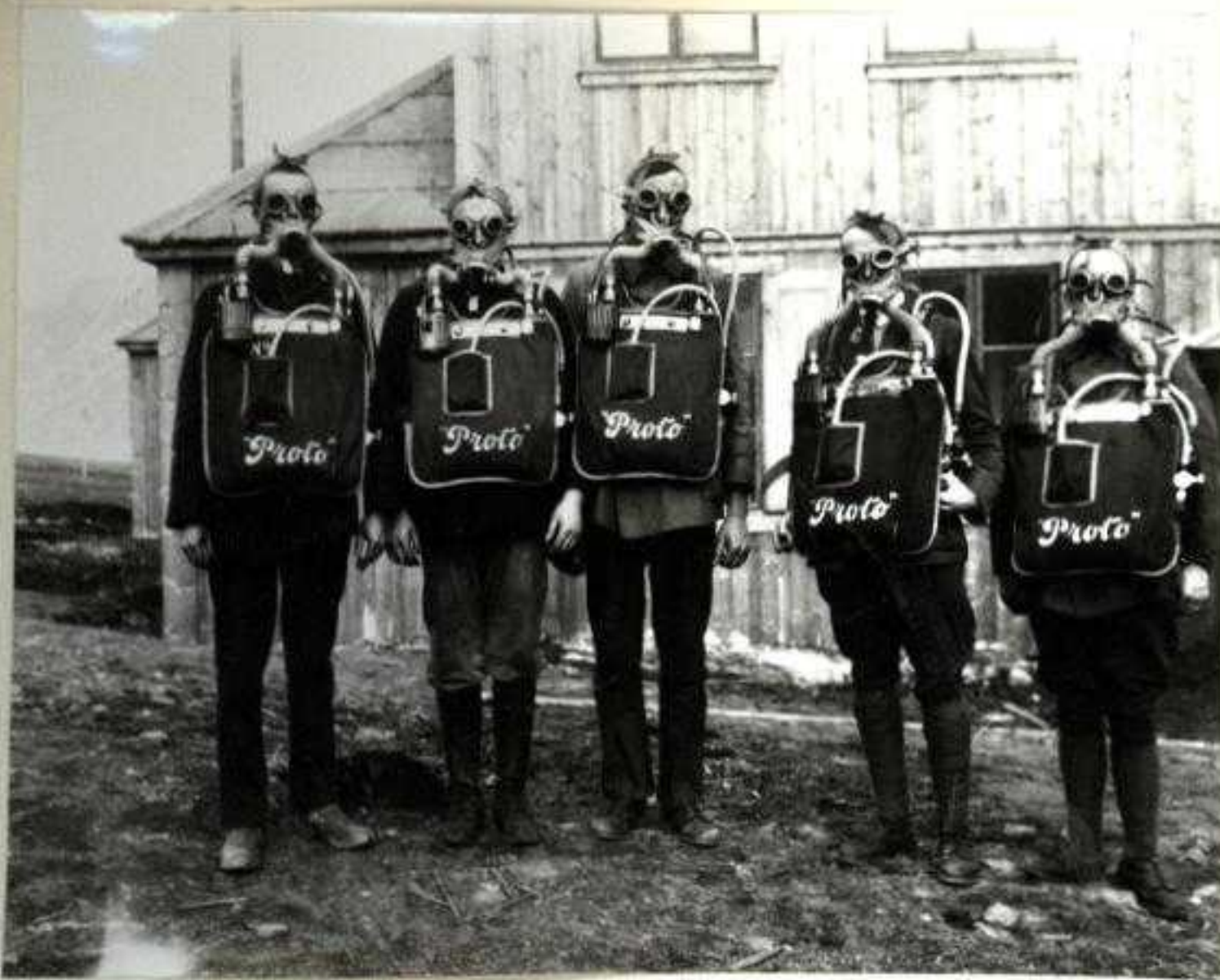
12.6.1920.

NP 004497

8

1920.

Grube 1.

Förste Protomaskelag, 9.6.

Ingeniör Rudie
 El.formann O. Pettersen
 Overstiger Lind Lofthus
 Overingeniör Westby
 Ingeniör Marstrander

9 NP004498

Protoapparater.

10 NP004499

Förste lag til slukning,
 12.7.1920.

11 NP004500

Vann er påsatt, 23.6.1920.

12 NP004501

19 2 0.
Grube 1.

Damp fra Grube 1, 23.6.
(Hjørnet av sjefsmessen,
sykehuset).

13

NP004502

14

NP004503

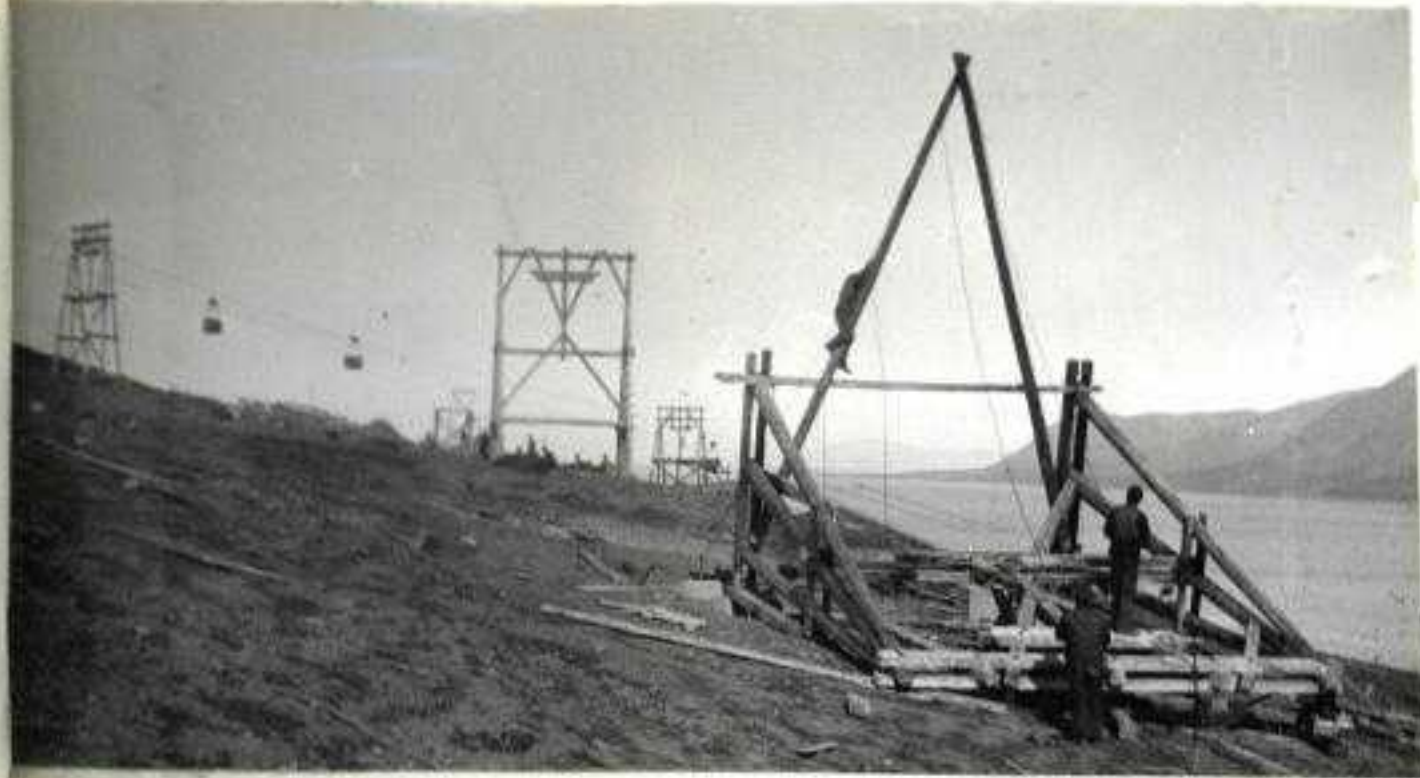

15

NP004504

23.6.

Taubanen 1920.

Reisning av trebukker.

16

NP 004505

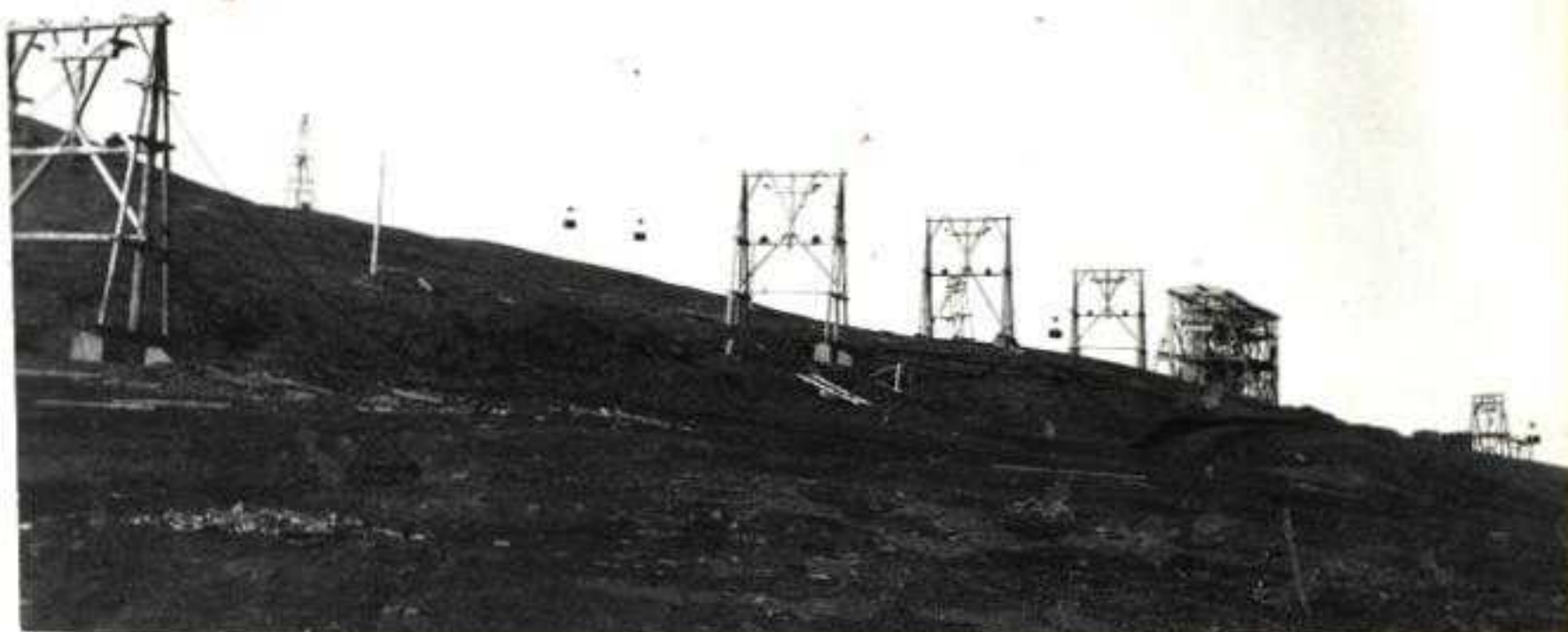
17

Tårn 5, fundament. 20/2

Tårn 5. 20/4

18

Mot sentralen. 20/20

NP 004506

19

NP 004507

Tårn 5, innvendig. 20/14

20

21

NP 004508

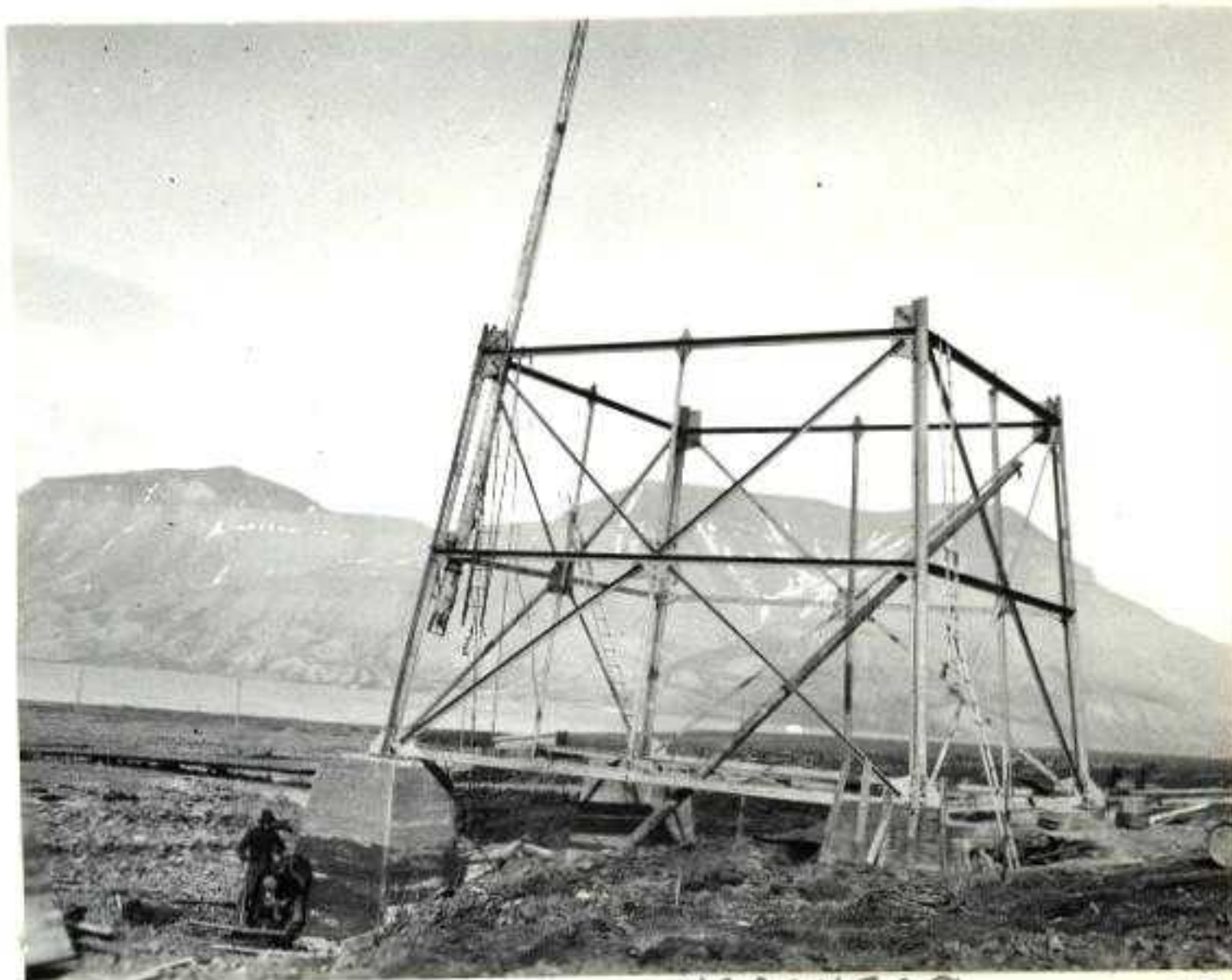
Tårn 5, 25 meter höyt, ferdig 7.7.1920. 20/18

T a u g b a n e n 1920.

Fra lastestasjonen 14.7.

Vei til fjellheisen under
arbeide.Tårn ved elvekanten påbe-
gyndt. 14.7. Nr.4.

12/6 22

NP 004509

23

1921.

Förste båt, "Forsete",
gikk fra Harstad 30.4
med 98 passasjerer.
Akselen brakk utenfor
Isfjorden.-

Vintersjefen reiste med
motorbåt til Kapp Heer
for å søke kontakt med
d/s "Braganza" som var
underveis til

34

Barentsburg.

På ski videre til radio-
stasjonen for å telegrafere

35

Radiostasjonen, vraket av d/s "Minerva" i isen tilhøyre.

36

"Forsete" blev slept inn
til Advent Bay 9.5.

Sydvarangers isbryter
"Pasvik" tok "Forsete" på
slep 27.5 fra Advent Bay
og kom til Harstad 1.6.

"Pasvik" har strukket sleperen og tar fatt på turen til Harstad.

Lastekaien i
Longyear City med
Store Norskes nye
skilt mot sjøsiden.

Mai 1921.

37

P14
1
1 9 2 2.
Taugbanen fra
Grube 2, nær
Sentralen,
Vintersjefshus
Vannledningsdalen.

38

40

Is på Bayen
1.8.1921.

41

1921.

Grube 2.

Fjellheis,
bremserenne,
taugbane

14.4.1921.

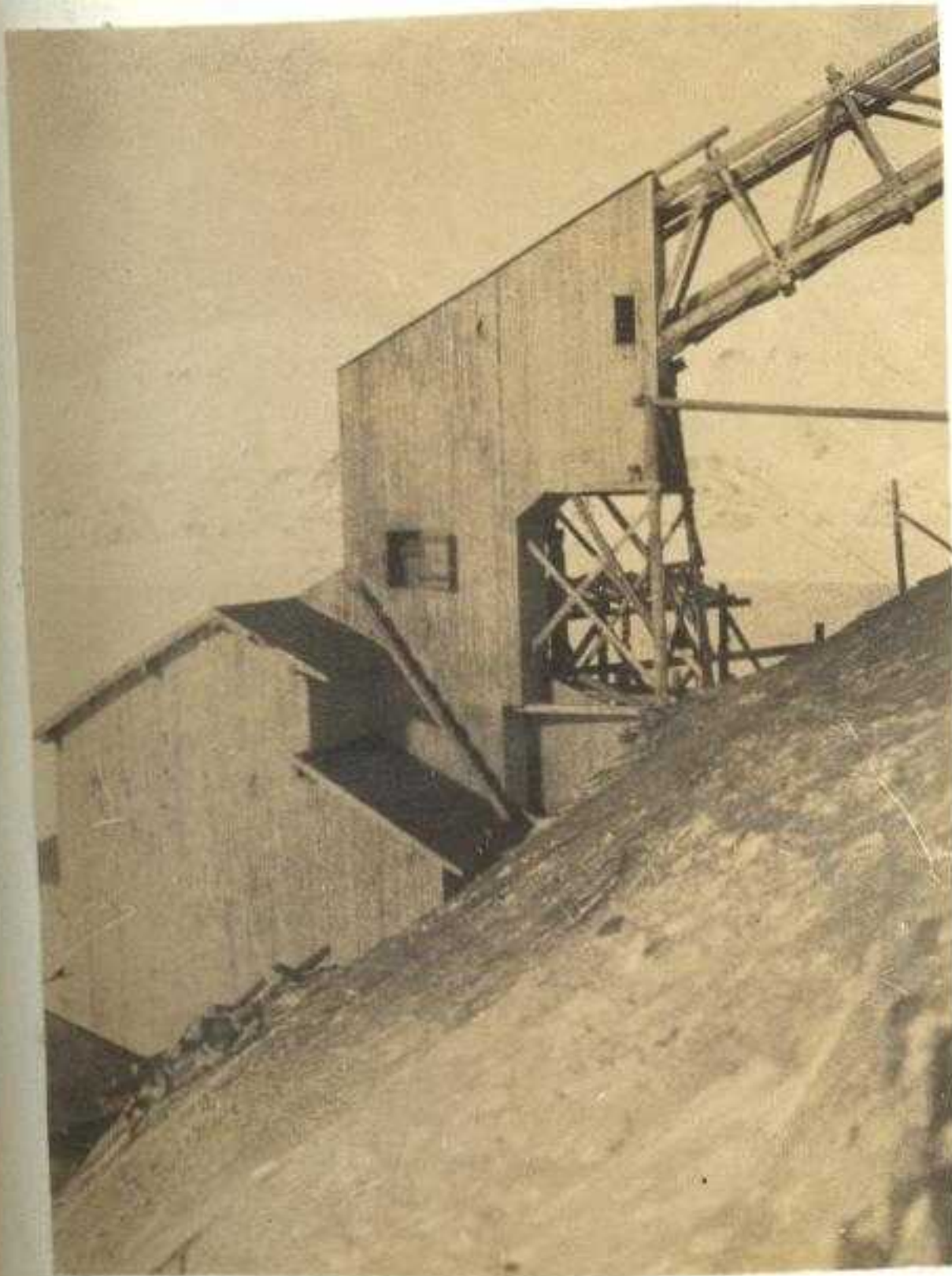

42

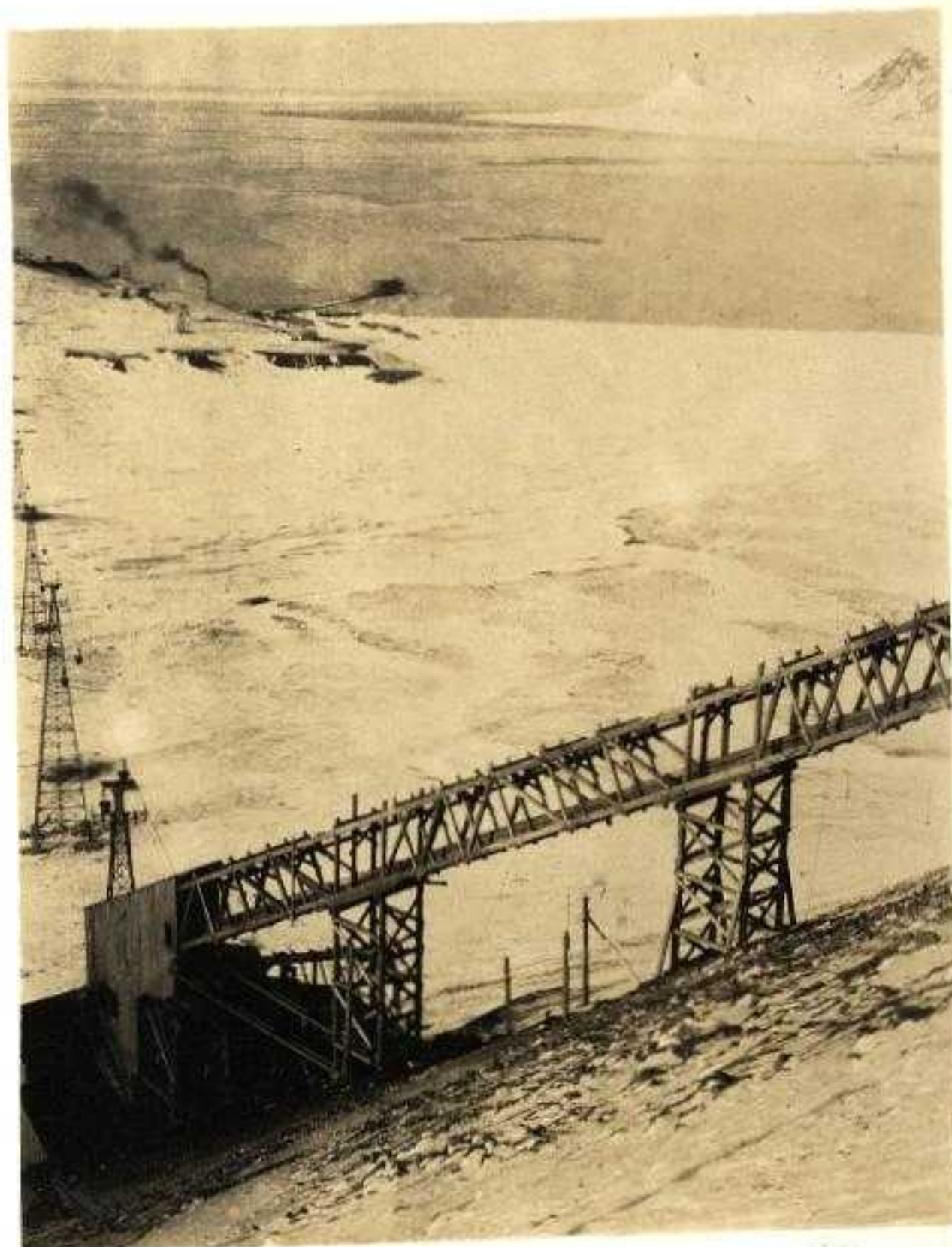

43

Bremserenne 16.4.1921.

44

45

Longyeardalen 1921.

46

21/30

47

NP 004510

Taugbanen, primo mai.

48

NP 004511

49

29/30

Lagrings- og lasteanlegget, første anleggsperiodw.

Provisorisk
løsssekai for
bromateriell.
"D/S "L e n o r e"
15.6.1921.

50

P æ l i n g for
lastetårn.
21.8.1921.

51

Byggeplassen
20.7.1921.

Derrick snart
ferdig.

52

Pl. 188

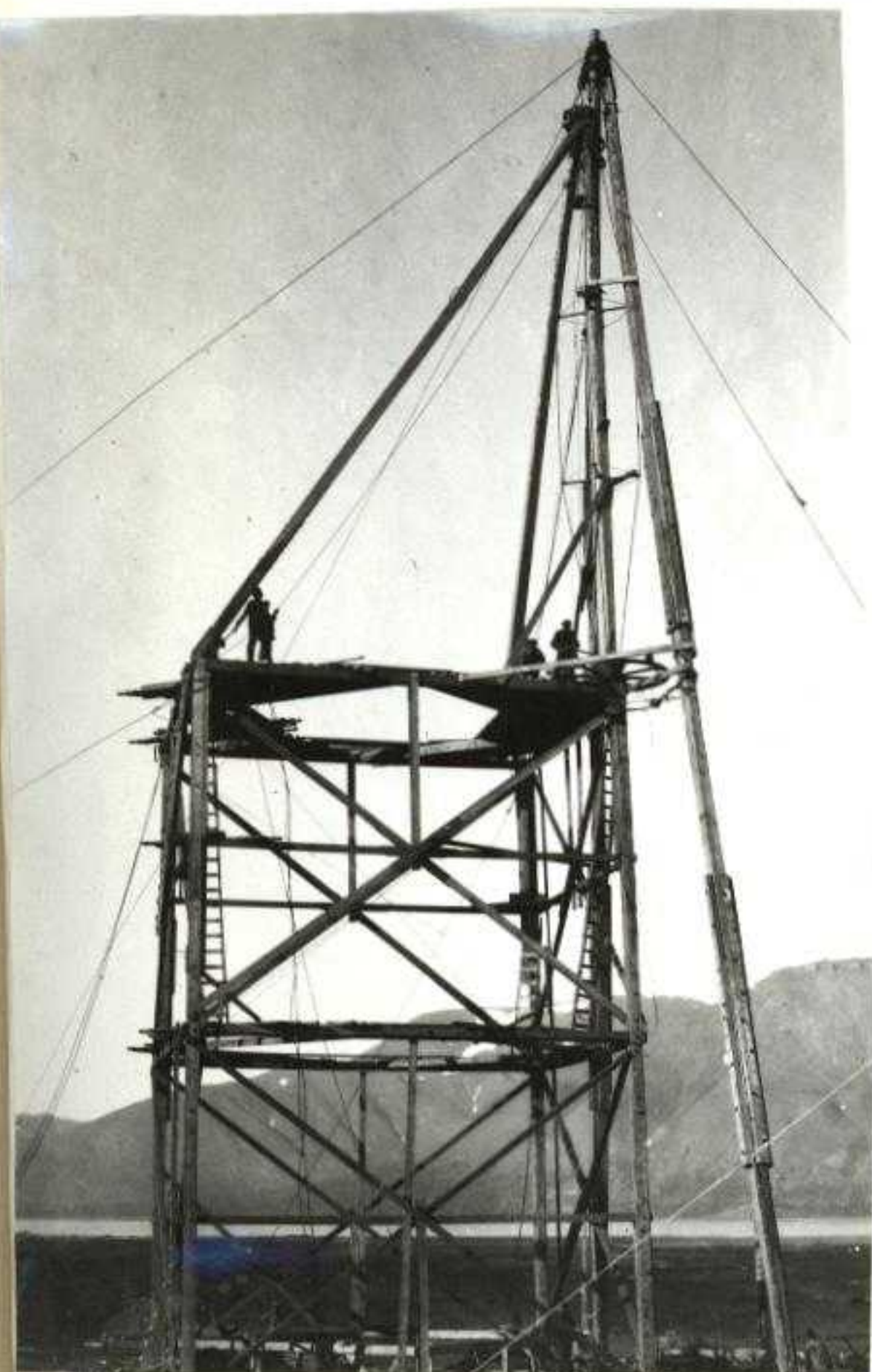
1921.

Hotellnesset.

Conveyor 3 og
lastetårn,
3.9.1921.

NP004512

53

Derrick nesten ferdig.
21.7.

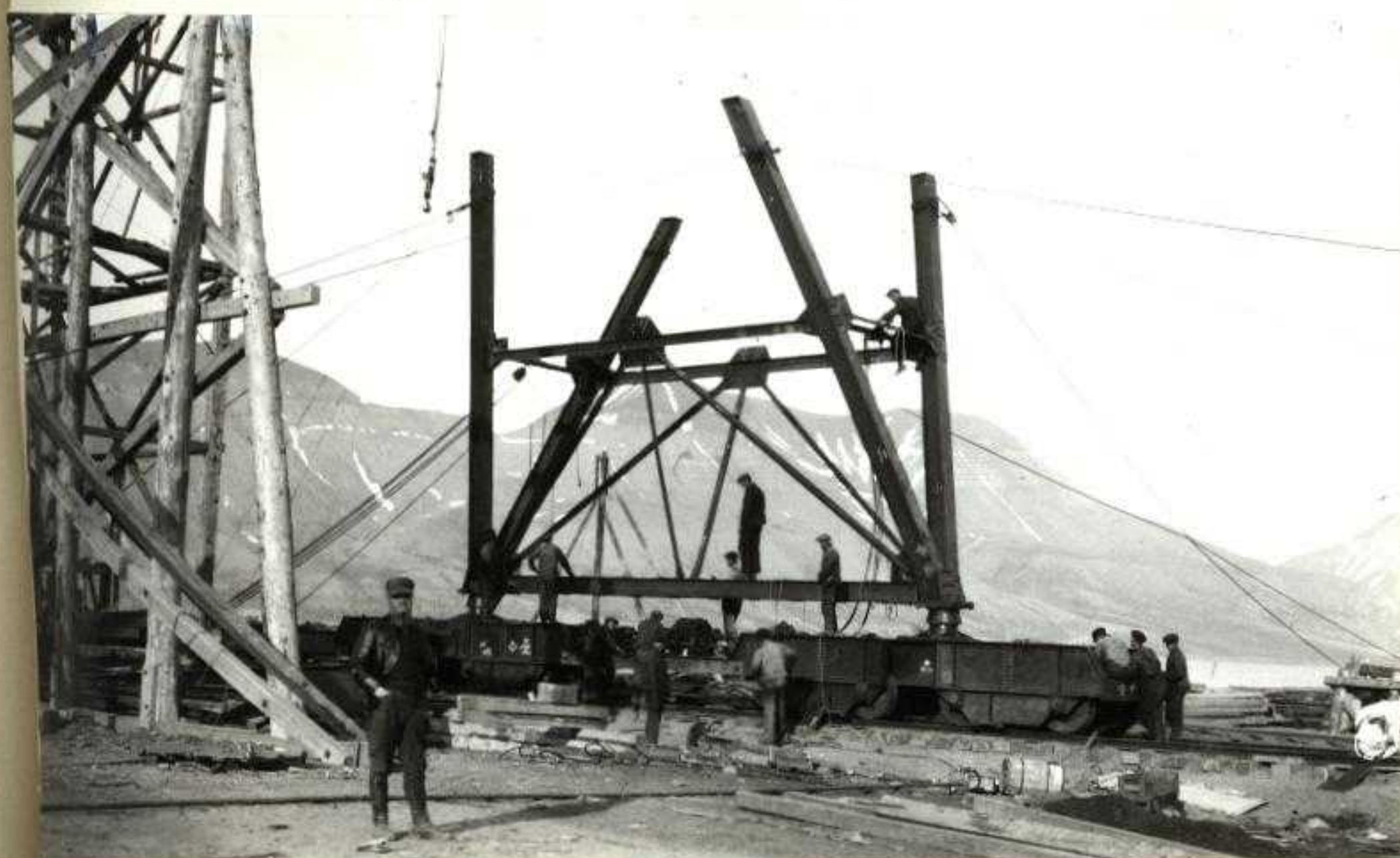
54

NP004513

Derrick i arbeide, 18.8.

55

Broen
~~Sørre~~
Sørre ende,
30.7.

56

1921.

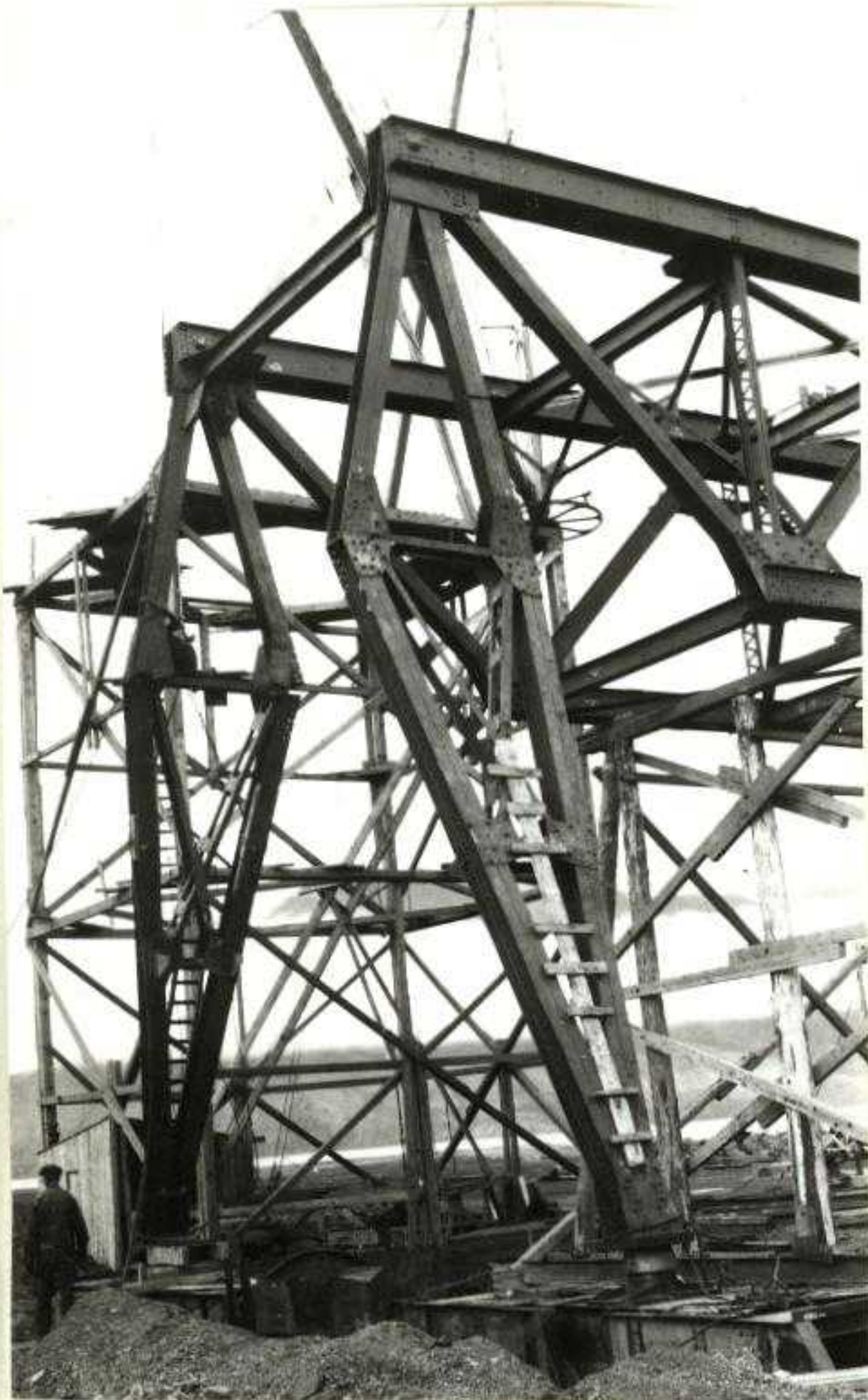
Broen, 3.9.

57

NP004514

Broen,
nordenlen, 21.8.

NP004515

58

Conveyor 1,
Conveyor 3,
stolperække for
kontaktledning,
søndre broende.
12.9.

NP004516

59

2/98

1921.

K I R K E N i

Longyear City blev
innviet 28.8 vedprofessor Edv. Sverdrup
og kirkens første
prest, Th. Östenstad.

NP 004517

60

Utbygget på nedsiden var skoleværelse og leserum og kunde
ved svingdører sttes i forbindelse med kirkerummet.

NP 004518

61

I n t e r i ö r

62

NP 004519

Hotellnesset 1922.

"Forsete"
laster 6.6
som förste båt
fra taugbanen.

65

NP 004520

Lastetårnet
kommer i høyden
22 juni . 1922

66

NP 004521

Conveyor 3,
Belte strekkes
1.6.1922.

NP 004522

68

Lastetårn utligger
oppe, 4.6.22.

NP 004523

70

Lastetårn,
sjuten på plass.
6.6.22.

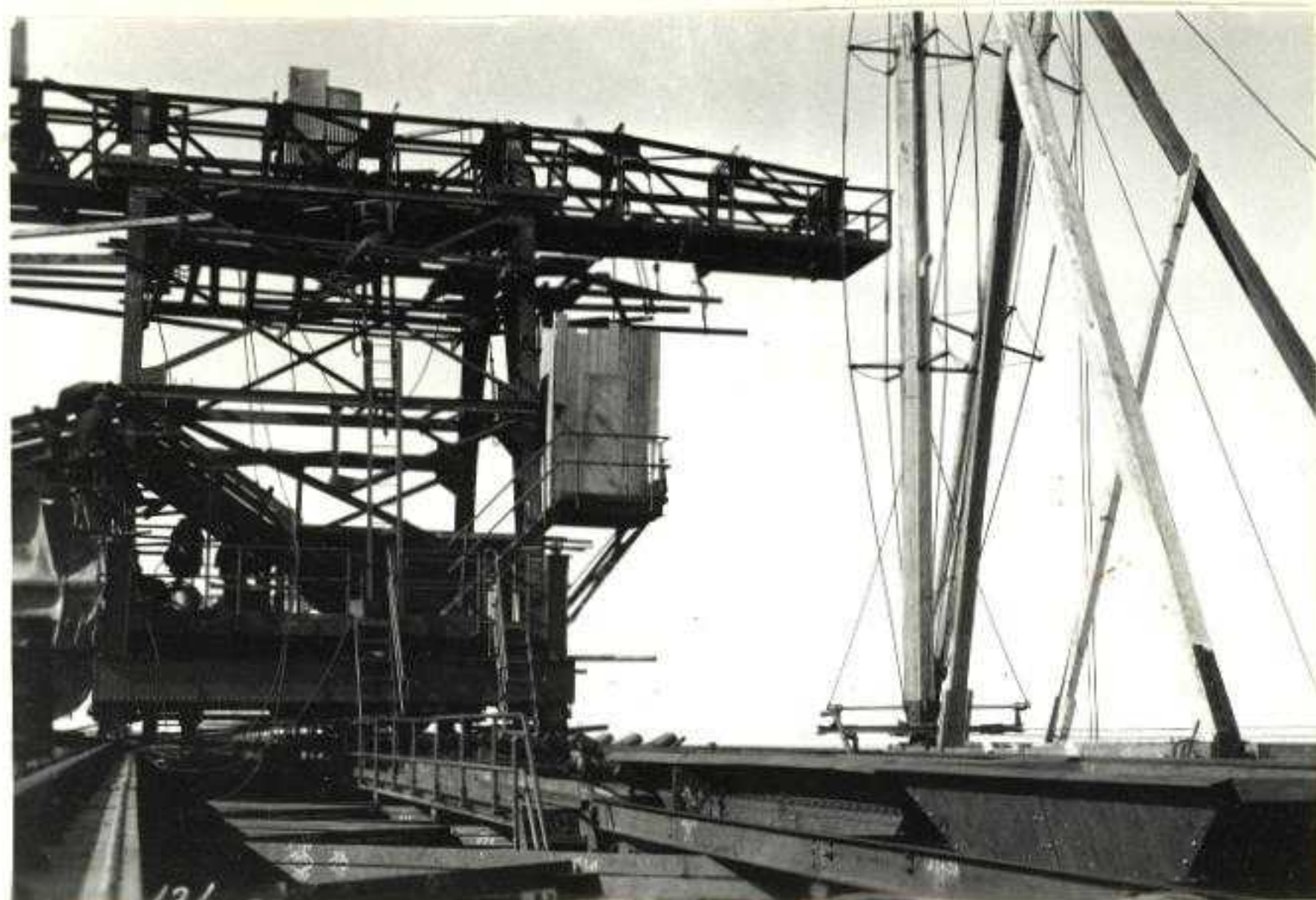
NP 004524

69

H o t e l l n e s s e
1 9 2 2 .

Fra lastebrotoppen.

12.7.1922.

NP 004525

74

NP 004526

18/7 75

